Gmina Suszec

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

na lata 2027 – 2036

Suszec 2026

Spis treści

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH 4

1. PODSTAWA PRAWNA STRATEGII, ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM ORAZ STRATEGIAMI NARODOWYMI I EUROPEJSKIMI 4

1.1 Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi 5

1.2 Zgodność z prawem wspólnotowym 6

1.3 Zgodność ze strategiami europejskimi 6

1.4 Zgodność z dokumentami krajowymi 7

1.5 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi . 8

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII 10

1. PRZEBIEG PROCESU WYPRACOWANIA STRATEGII 10

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY 14

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE 14
2. HISTORIA 14
3. TURYSTYKA I REKREACJA 15
4. GOSPODARKA GMINY 16

4.1 Przedsiębiorczość 16

5. LUDNOŚĆ GMINY 18

5.1 Demografia 18

5.2 Poziom życia 23

5.3 Mieszkalnictwo 23

6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA GMINY SUSZEC 25

6.1 Oświata 25

6.2 Sport i rekreacja 28

6.3 Kultura 32

6.4 Ochrona zdrowia 39

6.5 Pomoc społeczna 43

6.6 Bezpieczeństwo publiczne *71*
6.7 Organizacje społeczne *73*
7. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY 75
7.1 Analiza problemów społecznych Gminy Suszec na podstawie danych instytucji *75*
7.2 Problemy i oczekiwania społeczne mieszkańców na podstawie ankiety *87*
7.3 Analiza SWOT *128*
IV. PLANOWANIE DZIAŁAŃ 135
1. MISJA I WIZJA GMINY SUSZEC 135
2. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ 135
3. CELE I HARMONOGRAM REALIZACJI 139
4. RAMY FINANSOWE STRATEGII 154
5. PROGRAMY 155
V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII 156
1. SYSTEM MONITOROWANIA STRATEGII 156
2. EWALUACJA STRATEGII 158
ZAŁĄCZNIKI 160
WYKAZ SKRÓTÓW 173
SPIS WYKRESÓW I TABEL 174

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Państwo polskie, poprzez instytucje odpowiedzialne za realizację polityki społecznej, udziela wsparcia osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie przezwyciężyć, nawet przy wykorzystaniu własnych możliwości i uprawnień. Zakres zadań powierzonych systemowi pomocy społecznej systematycznie się zwiększa, co wynika z rosnącej skali oraz stopnia złożoności problemów społecznych. Wpływają na to między innymi takie zjawiska jak starzenie się społeczeństwa, wzrost wydatków na ochronę zdrowia i rehabilitację osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, a także problemy związane z uzależnieniami i wyzwaniami stojącymi przed współczesną rodziną.

Funkcjonowanie instytucji pomocy i integracji społecznej opiera się na zasadach planowego działania, pomocniczości, skupienia na najważniejszych obszarach wsparcia, a także elastyczności i otwartości na zmieniające się potrzeby społeczne. Współczesny model pomocy społecznej kładzie nacisk na jej uspołecznienie, co oznacza aktywne włączanie obywateli zarówno w proces przygotowywania, jak i wdrażania działań, w tym strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Dodatkowo państwa członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane do podejmowania wspólnych inicjatyw o charakterze wspierającym, uzupełniającym i koordynującym w obszarze ochrony ludności oraz rozwoju kapitału ludzkiego. Przygotowanie odpowiedniej strategii stanowi warunek konieczny do pozyskania środków finansowych na realizację przedsięwzięć społecznych, zarówno z budżetu państwa, jak i funduszy europejskich.

1. Podstawa prawna Strategii, zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec tworzona jest z mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która w art. 17 ust. 1 pkt 1 nakłada na Gminy obowiązek „opracowania i realizacji gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16 b ust. 2 ww. ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

1.1 Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec (GSRPS) jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustawami kompetencyjnymi nakładającymi na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia;
- ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
- ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji;
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych;
- ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;

- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny;
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem";
- ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji;
- ustawy z dnia 4 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym;
- ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej;
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

1.2 Zgodność z prawem wspólnotowym

Prawo wspólnotowe (acquis communautaire) nie narzuca państwom członkowskim Unii Europejskiej konkretnych rozwiązań systemowych w obszarze pomocy społecznej. Jednocześnie funkcjonuje polityka społeczna Unii Europejskiej, której zadaniem jest koordynowanie krajowych polityk społecznych w takim zakresie, jaki jest niezbędny dla prawidłowego funkcjonowania całej wspólnoty.

1.3 Zgodność ze strategiami europejskimi

Jednym z kluczowych celów Unii Europejskiej jest zmniejszanie różnic w poziomie rozwoju pomiędzy państwami i regionami. Polska uczestniczy w realizacji unijnej polityki społeczno-gospodarczej, co wiąże się m.in. z możliwością korzystania ze środków finansowych pochodzących z funduszy europejskich.
17 listopada 2017 r. Parlament Europejski, Rada oraz Komisja Europejska wspólnie ogłosiły Europejski filar praw socjalnych jako odpowiedź na aktualne wyzwania społeczne w Europie. Dokument ten obejmuje 20 zasad pogrupowanych w trzech obszarach: równość szans i dostęp do zatrudnienia, sprawiedliwe warunki pracy oraz ochrona socjalna i integracja społeczna.
Działania realizowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r., koncentrują się na wspieraniu rynku pracy oraz integracji społecznej.

Obejmują one m.in. poprawę dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla osób poszukujących pracy, modernizację instytucji rynku pracy, wspieranie równości kobiet i mężczyzn oraz godzenia życia zawodowego z prywatnym, a także pomoc pracownikom i przedsiębiorstwom w dostosowywaniu się do zmian.
Ponadto działania te mają na celu podnoszenie jakości i dostępności systemów edukacji i szkoleń, ich lepsze powiązanie z rynkiem pracy oraz promowanie uczenia się przez całe życie. Istotnym elementem jest również wspieranie integracji społecznej, przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu, a także zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości usług. Szczególna uwaga poświęcana jest grupom zagrożonym marginalizacją, w tym migrantom, społecznościom romskim oraz osobom najbardziej potrzebującym, zwłaszcza dzieciom.

1.4 Zgodność z dokumentami krajowymi

Zapisy zawarte w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec są zgodne z następującymi dokumentami strategicznymi:
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030. Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Należy przez to rozumieć dorastanie w godnych warunkach, skuteczną edukację, świadczenie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, stałe uczenie się dorosłych, w tym doskonalenie ich kompetencji i kwalifikacji, sprawiedliwy i powszechny dostęp do opieki zdrowotnej, realizowanie się w życiu rodzinnym i społecznym, aktywne spędzanie czasu wolnego, wysoką świadomość ekologiczną, udział w życiu publicznym i politycznym, a także stały rozwój osobisty oraz udział w procesach zmian zachodzących w świecie i Polsce.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku). Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Regiony, Gminy, Obszary Wiejskie, która jako strategiczny cel polityki regionalnej wskazuje efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) jest programem rządowym, który wyznacza kluczowe kierunki polityki publicznej na rzecz ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030.

Celem głównym Programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Do zrealizowania celu głównego wskazano trzy cele szczegółowe:

1. zmniejszenie zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem wśród dzieci i młodzieży,
2. zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym,
3. zwiększenie integracji społecznej grup najbardziej zagrożonych wykluczeniem, w tym osób bezdomnych i migrantów.

1.5 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Suszec do roku 2035

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec pozostaje zgodna ze Strategią Rozwoju Gminy Suszec do roku 2035. Dokument ten wskazuje, że strategia rozwoju gminy jest dokumentem nadrzędnym względem innych lokalnych dokumentów planistyczno-strategicznych, które powinny pozostawać z nią w zgodzie oraz wzmacniać realizowane przez nią cele i kierunki rozwoju. Niniejszy dokument pozostaje zgodny z celami strategicznymi zawartymi w strategii.

Filar 1: Gmina otwarta na zróżnicowane potrzeby mieszkańców.

C1. Gmina Suszec – wiejski spokój i bezpieczeństwo, miejski poziom usług i udogodnień.

Filar 2: Tożsamość, integracja, aktywność społeczna.

C2. Gmina Suszec – wspólne dobro, partnerskie działania.

Filar 3: Zrównoważona i zdywersyfikowana gospodarka

C3. Gmina Suszec – szanse dla przedsiębiorczości i kariery zawodowej.

Filar 4: Zrównoważone środowisko i przestrzeń

C4. Gmina Suszec – funkcjonalna przestrzeń oraz atrakcyjność przyrodniczo-krajobrazowa.

Zgodność ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030

Cel generalny (misja) Strategii: *Wysoka jakość życia mieszkańców województwa śląskiego. Aktywna społeczność regionalna.*

Wyróżniono 6 celów strategicznych:

1. Aktywna polityka prorodzinna. Wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym.
2. Rozwój warunków sprzyjających aktywnemu i pełnemu uczestnictwu osób starszych w życiu społecznym. Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.
3. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadr służb społecznych oraz instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
4. Wzmocnienie instytucji, organizacji i innych podmiotów realizujących zadania na rzecz włączenia społecznego mieszkańców regionu oraz skuteczności działań w tym obszarze. Organizowanie społeczności lokalnej.
5. Wzmocnienie roli ekonomii społecznej i solidarnej w integracji społeczno-zawodowej oraz w dostarczaniu usług społecznych.
6. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego na lata 2022-2030/ dokumentami powiatowymi

Gmina Suszec położona jest w powiecie pszczyńskim, dlatego realizacja GSRPS powinna pozostawać spójna również z kierunkami polityki rozwoju i polityki społecznej powiatu pszczyńskiego, w szczególności w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, pomocy osobom z niepełnosprawnościami, przeciwdziałania przemocy domowej, aktywizacji zawodowej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz współpracy z jednostkami organizacyjnymi powiatu, w tym Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy.

Działania gminne mają charakter komplementarny wobec zadań powiatu, ponieważ koncentrują się na możliwie wczesnym rozpoznawaniu problemów społecznych w środowisku lokalnym, udzielaniu wsparcia rodzinom i osobom wymagającym pomocy, kierowaniu do specjalistycznych form wsparcia oraz współpracy w zakresie rozwiązywania problemów przekraczających możliwości samodzielnego działania gminy.

GSRPS Gminy Suszec jest zgodna także z następującymi programami strategicznymi Województwa Śląskiego:

- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego – Śląskie 2030
- Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu na lata 2023-2027
- Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Województwie Śląskim na lata 2026-2030
- Powiatowy Program Pomocy Osobom Niepełnosprawnym
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej

Podsumowując, GSRPS Gminy Suszec zachowuje zgodność z lokalnymi, powiatowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, ponieważ koncentruje się na poprawie jakości życia mieszkańców, rozwoju usług społecznych, wzmacnianiu rodziny i społeczności lokalnej, ograniczaniu wykluczenia społecznego oraz budowaniu spójnego systemu wsparcia odpowiadającego na potrzeby mieszkańców gminy.

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII

Do prac nad wypracowaniem Strategii zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu Gminy Suszec.

1. Przebieg procesu wypracowania Strategii

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego,
- diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Suszec,
- planowanie działań,
- opracowanie dokumentu.

Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Suszec:

- analiza sytuacji społecznej w Gminie Suszec w oparciu o dane instytucji i organizacji działających w Gminie i powiecie,
- analiza doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasowa współpraca instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnej,
- formułowanie wizji rozwoju społecznego Gminy Suszec.

Analiza problemów społecznych oraz zasobów społecznych w Gminie Suszec:

- identyfikacja i kategoryzacja problemów społecznych w Gminie Suszec,
- określenie zasobów społecznych.

Formułowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o zasady rozwoju społecznego:

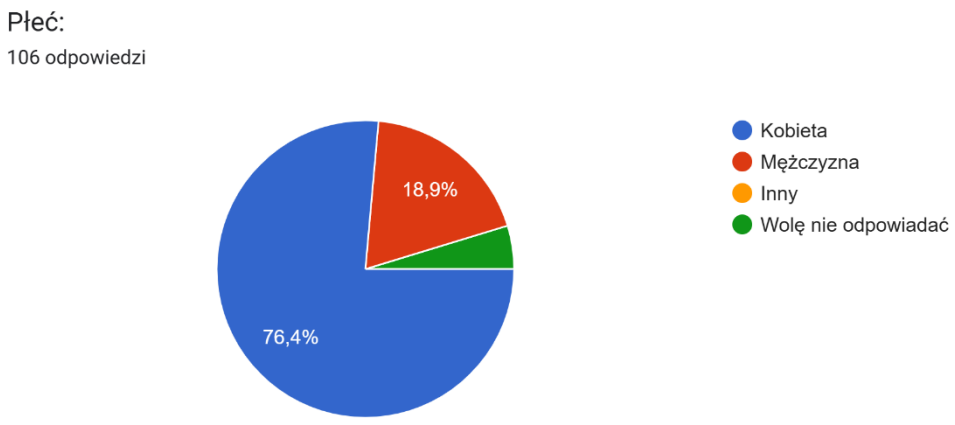
- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju Gminy Suszec,
- formułowanie celów strategicznych,
- określanie celów oraz kierunków działań w Gminie Suszec,
- określanie sposobu zarządzania realizacją strategii,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy w Suszcu, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszcu, NZOZ, KPP, PCPR, PPP, placówki oświatowe oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w Gminie problemów i oczekiwań.

Elementem uspołecznienia procesu budowy GSRPS było przeprowadzenie badania ankietowego bazującego na metodologii CAWI (Computer Assisted Web Interview), skierowanego do młodzieży oraz dorosłych mieszkańców - osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym Gminy.

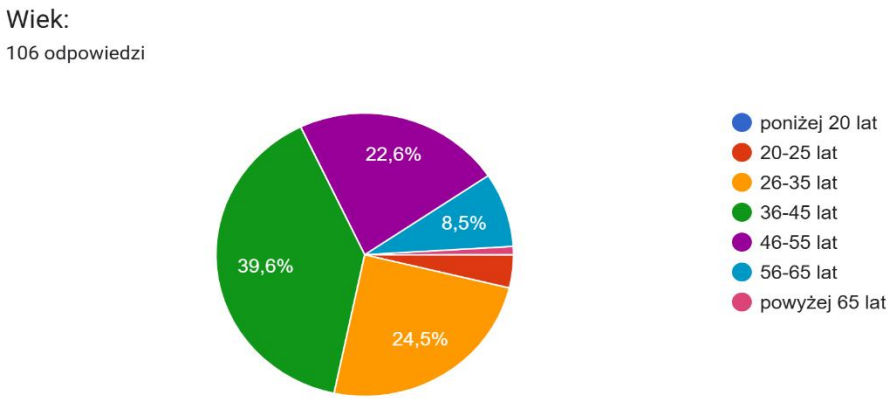
W badaniu kwestionariuszowym dla osób dorosłych udział wzięło łącznie 106 osób (81 kobiet, 20 mężczyzn, 5 odpowiedzi – wolę nie odpowiadać).

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

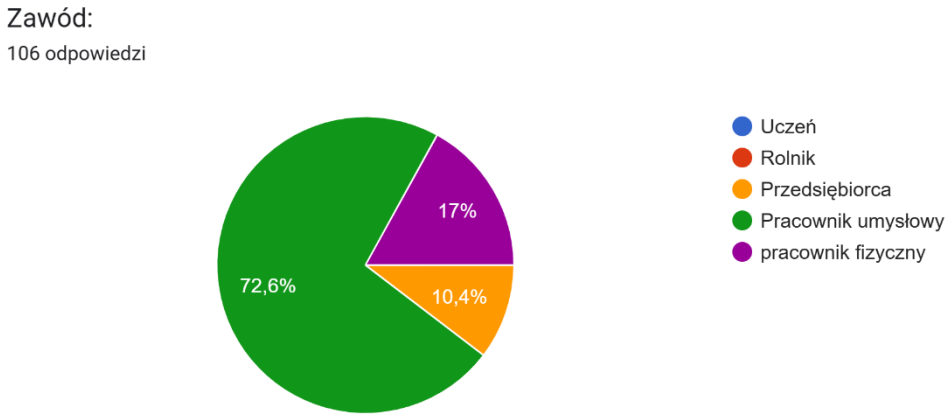
Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby mieszczące się w przedziale 36-45 lat – 42 osoby, następnie 26-35 lat – 26 osób, 46-55 lat – 24 osoby, 56-65 lat - 9 osób, 20-25 lat – 4 osoby, powyżej 65 lat – 1 osoba.

Wykres 2. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

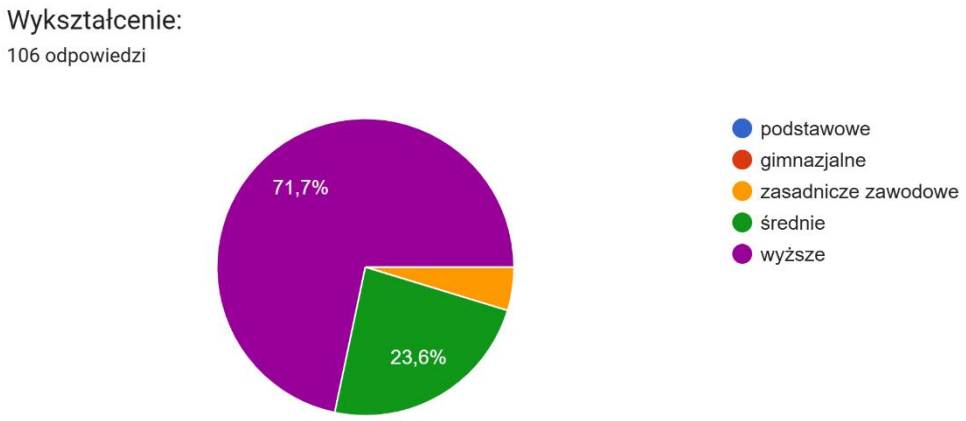
Pytani o aktywność zawodową mieszkańcy Gminy Suszec deklarowali się najczęściej jako pracownik umysłowy (77 osób), pracownik fizyczny (18 osób), a także przedsiębiorca (11 osób).

Wykres 3. Podział respondentów wg statusu zawodowego. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe (76 osób), następnie średnie – 25 osób, zasadnicze zawodowe 5 osób.

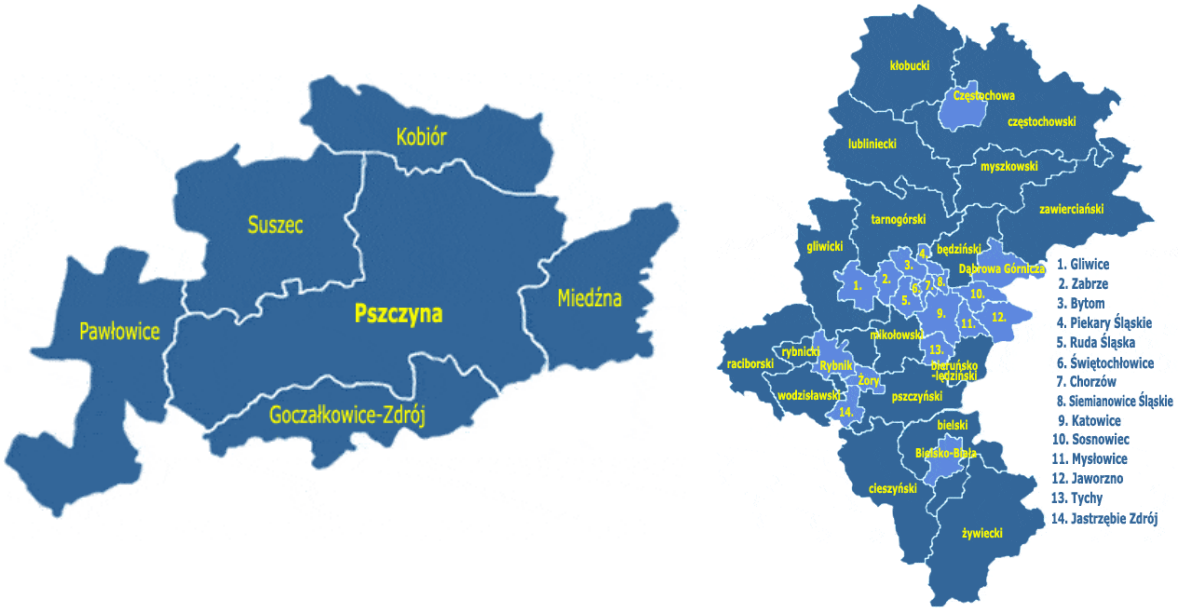
Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację i efektywną realizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych. Oparcie przygotowania dokumentu strategicznego o proces partycypacji społecznej gwarantuje rzetelną diagnozę oraz wypracowanie adekwatnych do zdiagnozowanych problemów kierunków realizacji strategii. Przedłożony materiał został opracowany przy merytorycznym wsparciu eksperta zewnętrznego – Agnieszki Wróblewskiej.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Położenie geograficzne

Rysunek 1. Umiejscowienie gminy Suszec w powiecie pszczyńskim w województwie śląskim. Źródło: https://www.gminy.pl

Gmina wiejska Suszec położona jest w powiecie pszczyńskim, województwie śląskim pomiędzy Pszczyną a Żorami, około 40 km na południe od Katowic. Graniczy z gminami: Kobiór, Pszczyna, Pawłowice, Żory, Orzesze. Powierzchnia gminy wynosi 75 km^2. Gmina stanowi 15,97% powierzchni powiatu. W skład Gminy Suszec wchodzą następujące miejscowości: Suszec, Kobielice, Kryry, Mizerów, Radostowice i Rudziczka.

2. Historia

Dokładna data powstania Suszca nie jest znana. Pierwsza udokumentowana wzmianka o miejscowości pochodzi z 1326 roku, kiedy została ona odnotowana pod nazwą *Susechz* w spisie świętopietrza parafii dekanatu oświęcimskiego diecezji krakowskiej. Kolejna ważna wzmianka historyczna pochodzi z 1517 roku. W dokumencie dotyczącym sprzedaży dóbr pszczyńskich, wystawionym przez Kazimierza II cieszyńskiego, miejscowość wymieniono pod nazwą *Sussecz*.

Rozwój osadnictwa na obszarze dzisiejszej Gminy Suszec związany był z różnymi formami lokacji wsi**.** Kryry i Mizerów, posiadające charakterystyczny układ rzędowy, lokowane były na prawie niemieckim. Natomiast Suszec, Rudziczka, Kobielice i Radostowice rozwijały się

według prawa polskiego, czego charakterystyczną cechą było rozproszone rozmieszczenie gospodarstw, położonych oddzielnie przy należących do nich polach.

Istotny wpływ na rozwój miejscowości miały wydarzenia XVII wieku. Po zakończeniu wyniszczającej wojny trzydziestoletniej rozpoczął się okres stopniowej odbudowy i rozwoju miejscowych wsi. Po uwłaszczeniu chłopów, zapoczątkowanym w pierwszej połowie XIX wieku, w poszczególnych miejscowościach nadal funkcjonowały tzw. dobra pańskie. Na należących do nich terenach prowadzono m.in. prace melioracyjne i odwadniające, określane lokalnie mianem „kultur".

Ważnym elementem historii Suszca jest również jego symbolika. Co najmniej od końca XVIII wieku herb miejscowości przedstawia rozłożyste drzewo. Motyw ten zachował swoje znaczenie i od 1994 roku stanowi również herb całej Gminy Suszec. Z miejscowością wiązana jest ponadto postać Świętosława Milczącego, określanego mianem Błogosławionego.

Tragiczną kartę w historii miejscowości stanowi okres II wojny światowej. W styczniu 1945 roku przez Suszec prowadziła trasa tzw. marszów śmierci**,** którymi ewakuowano więźniów niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau w kierunku stacji kolejowej w Wodzisławiu Śląskim.[1]

3. Turystyka i rekreacja

Teren gminy otaczają lasy, są to pozostałości tzw. Puszczy Pszczyńskiej, zabezpieczające gminę przed zanieczyszczeniami z pobliskich aglomeracji miejskich. Część lasów na terenie Suszca i Rudziczki należy do parku (oraz otuliny parku) krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich". Ponadto w północnej części gminy znajduje się rezerwat przyrody „Babczyna dolina". Na terenie gminy występuje ok. 120 gatunków roślin umieszczonych w „czerwonej księdze" gatunków rzadkich i ginących w Polsce oraz zwierzęta, tj. jaszczurka żyworodna, zaskrońce, padalce i inne.

Ciekawym miejscem rekreacyjno-wypoczynkowym jest Ośrodek Rekreacyjno-Wypoczynkowy „Gwaruś" z odpowiednim zapleczem do uprawiania sportów wodnych oraz wędkowania. Powstał on w oparciu o jeden z najstarszych suszeckich stawów o powierzchni 9,3 ha. Malownicze położenie ośrodka stwarza doskonałe miejsce wypoczynku.

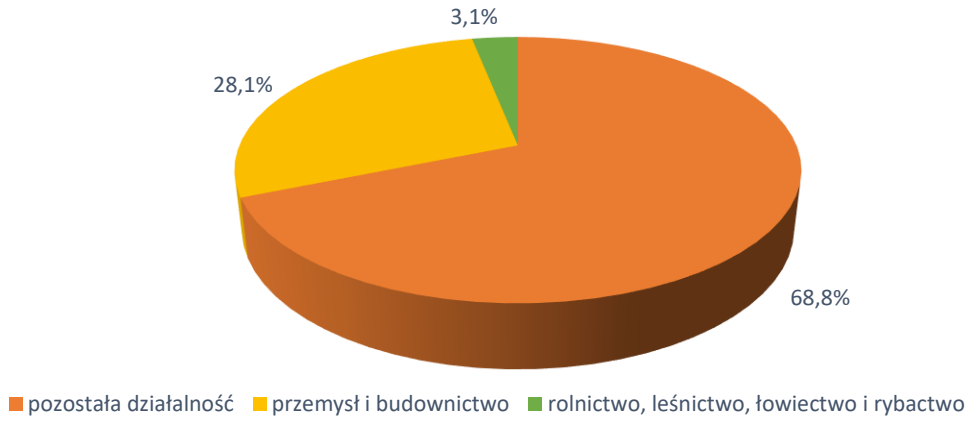
[1] https://pl.wikipedia.org/wiki/Suszec

4. Gospodarka Gminy

4.1 Przedsiębiorczość

W gminie Suszec w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 219 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 986 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 84 nowe podmioty, a 41 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2024 najwięcej (84) podmiotów zarejestrowano w roku 2024, a najmniej (57) w roku 2015. W tym samym okresie najwięcej (67) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (36) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2010 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Suszec najliczniejszą grupę stanowią spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (82 podmioty). Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej jest mikroprzedsiębiorstw – 1 169 podmiotów, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 3,1% (38) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 28,1% (342) podmiotów, a 68,8% (839) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Suszec najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21,9%) oraz Budownictwo (19,6%).[2]

Wykres 5. Przedsiębiorstwa z terenu Gminy Suszec. Podział według rodzajów działalności PKD 2007. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/

[2] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Suszec#pracujacy-wedlug-sektorow-ekonomicznych

W latach 2023–2025 aktywność gospodarcza mieszkańców Gminy Suszec utrzymywała się na stosunkowo stabilnym poziomie, przy jednoczesnym systematycznym wzroście liczby aktywnych przedsiębiorców.

W 2023 r. w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej zarejestrowano łącznie 188 wniosków. Najwięcej dotyczyło zmiany danych przedsiębiorcy – 111. Ponadto odnotowano 13 nowych wpisów, 34 wnioski o zawieszenie działalności, 17 wniosków o wznowienie oraz 13 wykreśleń. Według danych CEIDG w Gminie Suszec aktywnych było wówczas 567 przedsiębiorców.

W 2024 r. liczba wszystkich wniosków zmniejszyła się do 158. W tym okresie złożono 9 nowych wpisów, 101 wniosków dotyczących zmian, 17 wniosków o zawieszenie, 14 o wznowienie działalności oraz 17 o wykreślenie. Jednocześnie liczba aktywnych przedsiębiorców wzrosła do 609.

W 2025 r. odnotowano 152 wnioski. Obejmowały one 13 nowych wpisów, 99 zmian, 16 zawieszeń, 9 wznowień oraz 15 wykreśleń działalności. Liczba aktywnych przedsiębiorców zwiększyła się do 628.

Analiza danych za lata 2023–2025 wskazuje więc na spadek ogólnej liczby składanych wniosków do CEIDG z 188 do 152, tj. o 36 wniosków, czyli około 19,1%. Jednocześnie liczba aktywnych przedsiębiorców wzrosła z 567 do 628, a więc o 61 osób, tj. około 10,8%. Oznacza to, że pomimo mniejszej liczby bieżących operacji rejestrowych, lokalny sektor przedsiębiorczości rozwijał się liczebnie.

Z punktu widzenia strategii jest to zjawisko korzystne, wskazujące na utrzymującą się aktywność gospodarczą mieszkańców i stopniowy wzrost liczby osób prowadzących działalność. W kolejnych latach zasadne będzie dalsze wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie dostępu do informacji, doradztwa i instrumentów finansowych, promocję lokalnych firm oraz tworzenie warunków sprzyjających podejmowaniu i utrzymywaniu działalności gospodarczej.[3]

Odnosząc się do wskaźników podmiotów gospodarki narodowej (przyjętych dla celów porównawczych przez GUS, dane za 2025 rok), należy stwierdzić, że na 10 tys. ludności na terenie Gminy Suszec przypadają 982 firmy. Na 1000 osób w wieku produkcyjnym jest zarejestrowanych 166,4 podmiotów. Odnosząc się do fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych można stwierdzić, iż na 10 tys. mieszkańców przypadają 22 tego typu podmioty. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

[3] Na podstawie: Raportu o stanie Gminy Suszec za lata 2023- 2025.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/

Kategoria	Jednostka miary	Wartość wskaźnika		
		2023	2024	2025
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	922	950	982
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	50	66	61
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	31	32	32
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	154,3	160,8	166,4
udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem	%	81,0	80,9	80,8
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	jed. gosp.	23	23	22
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	jed. gosp.	1	1	1

5. Ludność Gminy

5.1 Demografia

Na przestrzeni lat 2023-2025 liczba ludności gminy stopniowo rosła.

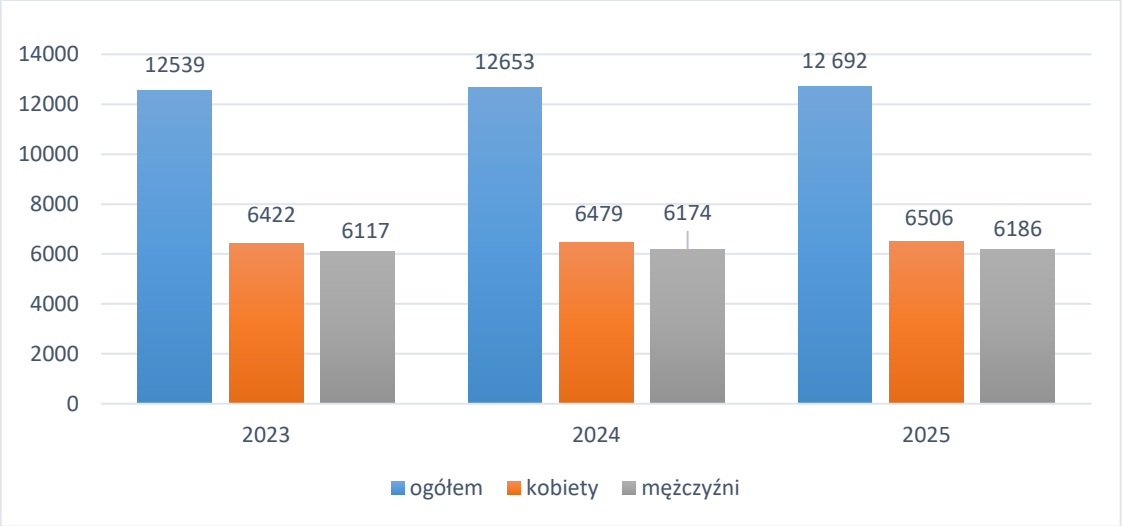
Tabela 2. Demografia Gminy Suszec. Źródło: Raporty o stanie gminy Suszec za lata 2023-2025

Rok	2023	2024	2025
Ogółem	12539	12653	12692

W 2024 roku średni wiek mieszkańców gminy wynosił 38,4 lat i był znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Współczynnik feminizacji w Gminie wynosił 103.[4]

[4] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Suszec

Wykres 6. Liczba ludności. Źródło: Raporty o stanie gminy Suszec za lata 2023-2025

Analiza struktury ludności Gminy Suszec według ekonomicznych grup wieku w latach 2023–2025 wskazuje na stopniowe zmiany demograficzne, których najważniejszym przejawem jest zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym oraz wyraźny wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym pozostawała natomiast względnie stabilna.

W 2023 r. liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0–17 lat) wynosiła 2 958 osób, w tym 1 464 mężczyzn i 1 494 kobiety. W 2024 r. wzrosła nieznacznie do 2 972 osób, natomiast w 2025 r. zmniejszyła się do 2 923 osób, w tym 1 446 mężczyzn i 1 477 kobiet. W całym okresie 2023–2025 liczebność tej grupy spadła zatem o 35 osób, tj. o około 1,2%. Zmiana nie jest jeszcze duża, jednak spadek odnotowany w ostatnim roku może sygnalizować początek niekorzystnej tendencji związanej ze zmniejszaniem się liczby dzieci i młodzieży.

Wyraźniejsze zmiany dotyczą ludności w wieku produkcyjnym. W 2023 r. grupa ta liczyła 7 639 osób, w tym 3 987 mężczyzn i 3 652 kobiety. W 2024 r. liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym zmniejszyła się do 7 551, a w 2025 r. do 7 461 osób, w tym 3 876 mężczyzn i 3 585 kobiet. W ciągu dwóch lat liczebność tej grupy spadła zatem o 178 osób, tj. o około 2,3%. Co istotne, spadek miał charakter systematyczny – o 88 osób pomiędzy 2023 a 2024 r. oraz o kolejne 90 osób pomiędzy 2024 a 2025 r. Tendencja ta może mieć w przyszłości znaczenie zarówno dla lokalnego rynku pracy, jak i dla potencjału gospodarczego oraz dochodowego gminy.

Najbardziej dynamiczne zmiany wystąpiły w grupie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. W 2023 r. liczyła ona 1 942 osoby, w tym 666 mężczyzn i 1 276 kobiet. W 2024 r. liczba ta wzrosła do 2 130 osób, a w 2025 r. osiągnęła 2 308 osób – 863 mężczyzn i 1 445 kobiet.

Oznacza to wzrost w ciągu zaledwie dwóch lat o 366 osób, czyli aż o około 18,8%. Wzrost miał charakter ciągły i znaczący: pomiędzy 2023 a 2024 r. liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 188, a w kolejnym roku o dalsze 178 osób.

Szczególną uwagę zwraca struktura płci w najstarszej grupie mieszkańców. Kobiety zdecydowanie przeważają w populacji osób w wieku poprodukcyjnym. W 2025 r. było ich 1 445 wobec 863 mężczyzn, co oznacza, że kobiety stanowiły około 62,6% tej grupy. Dysproporcja ta wynika częściowo z odmiennego wieku przyjmowanego jako granica wieku poprodukcyjnego dla kobiet i mężczyzn, dlatego przy interpretowaniu danych należy zachować ostrożność. Niezależnie od tego liczebny wzrost tej grupy wskazuje na postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności.

Zestawienie zmian w latach 2023–2025:

Wiek przedprodukcyjny:

2023 –2958 osób

2024 – 2972 osoby

2025 – 2923 osoby

zmiana 2023–2025: spadek o 35 osób (1,2%)

Wiek produkcyjny:

2023 – 7 639 osób

2024 – 7 551 osób

2025 – 7 461 osób

zmiana 2023–2025: spadek o 178 osób (2,3%)

Wiek poprodukcyjny:

2023 – 1 942 osoby

2024 – 2 130 osób

2025 – 2 308 osób

zmiana 2023–2025: wzrost o 366 osób (18,8%)

Zmieniają się również proporcje pomiędzy poszczególnymi grupami. W 2023 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało około 25 osób w wieku poprodukcyjnym. W 2025 r. było to już około 31 osób. Oznacza to zauważalny wzrost obciążenia demograficznego ludności w wieku produkcyjnym osobami starszymi.

Dane wskazują więc jednoznacznie na postępujący proces starzenia się mieszkańców Gminy Suszec. Nie wynika on jedynie ze wzrostu liczby seniorów, ale również z równoczesnego zmniejszania się populacji w wieku produkcyjnym. Jest to szczególnie istotne z punktu widzenia planowania polityki społecznej, ponieważ w kolejnych latach można oczekiwać

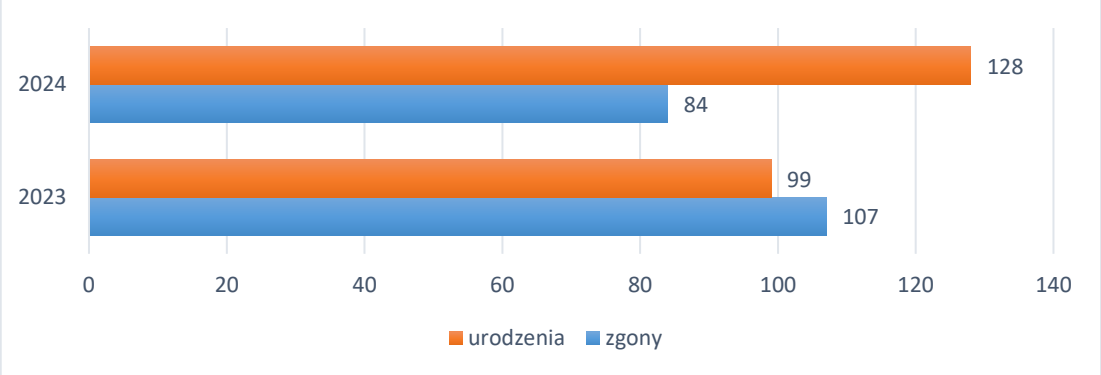
wzrostu zapotrzebowania na usługi kierowane do osób starszych, w tym usługi opiekuńcze, środowiskowe i aktywizujące, a także działania wspierające możliwość jak najdłuższego samodzielnego funkcjonowania seniorów w miejscu zamieszkania.

Jednocześnie spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym może wpływać na dostępność zasobów pracy, możliwości zapewnienia opieki osobom zależnym w ramach rodzin oraz relacje pomiędzy liczbą osób aktywnych zawodowo a liczbą mieszkańców wymagających różnego rodzaju wsparcia. Z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych szczególnego znaczenia nabiera zatem rozwój lokalnego systemu wsparcia seniorów, profilaktyka zdrowotna, przeciwdziałanie samotności i izolacji społecznej, rozwój usług opiekuńczych i sąsiedzkich, wspieranie opiekunów osób zależnych oraz tworzenie warunków sprzyjających aktywności społecznej osób starszych.

Równocześnie konieczne jest monitorowanie liczebności najmłodszych mieszkańców. Choć w latach 2023–2025 spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym był stosunkowo niewielki, jego występowanie wraz ze zmniejszaniem się populacji w wieku produkcyjnym może w dłuższej perspektywie pogłębiać proces starzenia demograficznego. Z tego względu zagadnienia dotyczące wsparcia rodzin z dziećmi, dostępności usług dla rodzin oraz tworzenia warunków sprzyjających pozostawaniu młodych mieszkańców na terenie gminy powinny stanowić istotny element planowania strategicznego.

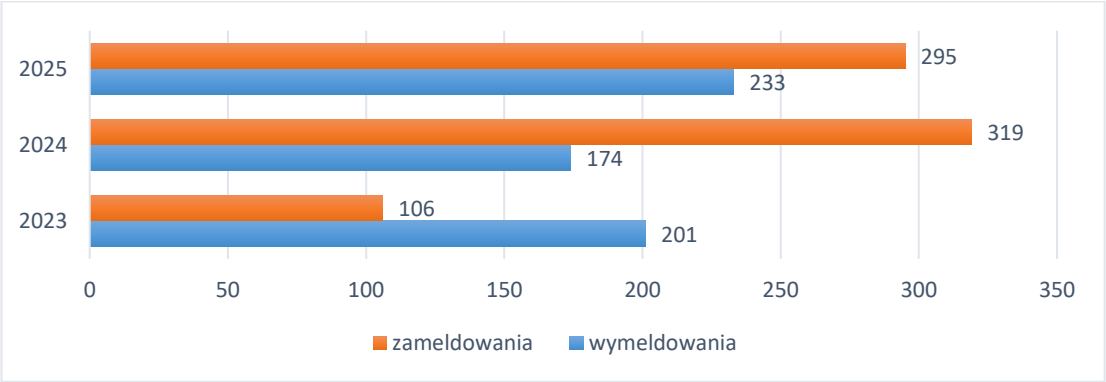
W latach 2023-2025 na terenie Gminy zanotowano dodatni przyrost naturalny. Ogólny bilans trzech lat wyniósł plus 24 osoby.

Wykres 7. Ruch naturalny ludności w Gminie Suszec w latach 2023-2025. Źródło: Raporty o stanie gminy Suszec za lata 2023-2025

W przypadku salda migracji dla roku 2024 oraz 2025 wskaźniki są dodatnie, dla 2023 roku ujemny (minus 95 osób). Saldo migracji dla lat 2023-2025 wynosi plus 112 osób.

Wykres 8. Migracje ludności na terenie Gminy Suszec w latach 2023-2025. Źródło: Raporty o stanie gminy Suszec za lata 2023-2025

Sytuacja demograficzna Gminy Suszec w latach 2023–2025 charakteryzowała się niewielkim, ale systematycznym wzrostem liczby mieszkańców. Populacja gminy zwiększyła się z 12 539 osób w 2023 r. do 12 692 osób w 2025 r., tj. o 153 osoby (1,2%). Korzystnym zjawiskiem był dodatni bilans przyrostu naturalnego, który w całym analizowanym okresie wyniósł 24 osoby. Po ujemnym saldzie migracji w 2023 r. (-95 osób), w kolejnych dwóch latach odnotowano saldo dodatnie, a łączny bilans migracji za lata 2023–2025 wyniósł +112 osób.

Pomimo wzrostu ogólnej liczby mieszkańców, struktura wieku wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczności. Liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się z 7 639 do 7 461, tj. o 2,3%, natomiast liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrosła z 1 942 do 2 308, czyli aż o 18,8%. Liczba dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym pozostawała względnie stabilna, choć w całym okresie zmniejszyła się z 2 958 do 2 923 osób (o 1,2%). W konsekwencji na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało około 25 osób w wieku poprodukcyjnym w 2023 r., a w 2025 r. już około 31.

Z punktu widzenia polityki społecznej najważniejszym wyzwaniem demograficznym Gminy Suszec nie jest obecnie spadek liczby mieszkańców, lecz zmiana ich struktury wiekowej. Rosnący udział osób starszych przy jednoczesnym zmniejszaniu się populacji w wieku produkcyjnym będzie zwiększał zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, zdrowotne, środowiskowe i aktywizujące oraz wsparcie opiekunów osób zależnych. Jednocześnie istotne pozostaje wspieranie rodzin z dziećmi i tworzenie warunków sprzyjających pozostawaniu młodych mieszkańców w gminie. Korzystnymi czynnikami pozostają natomiast wzrost ogólnej liczby mieszkańców, dodatni bilans przyrostu naturalnego oraz dodatnie saldo migracji w całym analizowanym okresie.

5.2 Poziom życia

Suma wydatków z budżetu gminy Suszec wyniosła w 2024 roku 88,2 mln złotych, co daje 6,9 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 20,2% w porównaniu do roku 2023. Największa część budżetu gminy Suszec - 56% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 750 - Administracja publiczna (10,6%) oraz na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (6,8%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 15,0 mln złotych, czyli 17,0% wydatków ogółem. Suma dochodów do budżetu gminy Suszec wyniosła w 2024 roku 80,8 mln złotych, co daje 6,3 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 8,8% w porównaniu do roku 2023. Największą część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (41,2%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 758 - Różne rozliczenia (32,3%) oraz z Dział 801 - Oświata i wychowanie (10,4%). W budżecie gminy Suszec wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 1,5 tys złotych na mieszkańca (24,3%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 78,7 złotych na mieszkańca (1,2%).[5]

5.3 Mieszkalnictwo

W 2024 roku w gminie Suszec oddano do użytku 69 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 5,40 nowych lokali. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa śląskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Suszec to 3 704 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 289 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 94,2% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne, 5,8% na sprzedaż lub wynajem. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Suszec to 4,90 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa śląskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2024 roku w gminie Suszec to 130,80 m2 i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa śląskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni

[5] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Suszec#finanse-publiczne

nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 99,57% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 99,43% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 99,43% mieszkań posiada łazienkę, 90,52% korzysta z centralnego ogrzewania, a 71,71% z gazu sieciowego.[6]

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Suszec. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/

	Jednostka miary	**2023**	**2024**	**2025**
Zasoby mieszkaniowe				
Mieszkania	mieszk.	3 645	3 704	3 764
izby	izba	20 310	20 597	20 905
powierzchnia użytkowa mieszkań	m^2	439 089	446 889	455 810
Budynki mieszkalne w Gminie				
Ogółem	bud.	3 038	3 094	3 152
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne				
wodociąg	mieszk.	3 629	3 688	brak danych
ustęp spłukiwany	mieszk.	3 624	3 683	brak danych
łazienka	mieszk.	3 624	3 683	brak danych
centralne ogrzewanie	mieszk.	3 294	3 353	brak danych
Mieszkania wyposażone w instalacje - w %				
wodociąg	%	99,6	99,6	brak danych
ustęp spłukiwany	%	99,4	99,4	brak danych
łazienka	%	99,4	99,4	brak danych
centralne ogrzewanie	%	90,4	90,5	brak danych
Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki				
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m^2	120,5	120,7	121,1
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m^2	34,5	34,8	35,3
mieszkania na 1000 mieszkańców	mieszk.	286,5	288,7	291,6

[6] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Suszec

6. Infrastruktura społeczna Gminy Suszec

6.1 Oświata[7]

Gmina Suszec posiada rozbudowaną sieć placówek oświatowych, obejmującą jedno samodzielne przedszkole, dwie szkoły podstawowe oraz cztery zespoły szkolno-przedszkolne. Struktura ta zapewnia dzieciom i młodzieży dostęp do wychowania przedszkolnego oraz edukacji na poziomie podstawowym na terenie gminy. Istotnym elementem lokalnego systemu oświaty jest także organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego, zapewnianie dowozu uczniów, w szczególności dzieci z niepełnosprawnościami, a także realizacja projektów i programów służących podnoszeniu jakości i dostępności edukacji.

W roku szkolnym 2023/2024 do szkół podstawowych na terenie Gminy Suszec uczęszczało 1 232 uczniów, o 72 mniej niż rok wcześniej. Nauka odbywała się w 61 oddziałach, a przeciętna liczba uczniów przypadających na jeden oddział wynosiła 20,20. Do klas pierwszych uczęszczało 175 dzieci w 10 oddziałach, co oznaczało średnio 17,5 ucznia w klasie. Jednocześnie wychowaniem przedszkolnym objętych było 607 dzieci uczęszczających do 27 oddziałów.

W roku szkolnym 2024/2025 nastąpił wyraźny wzrost liczby uczniów szkół podstawowych. Ich liczba wyniosła 1 390, czyli o 158 więcej niż w roku poprzednim. Uczniowie kształcili się w 69 oddziałach, a średnia liczebność oddziału wynosiła 20,15 ucznia. Do klas pierwszych uczęszczało 191 dzieci w 10 oddziałach. Jednocześnie w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przebywało 595 dzieci w 26 oddziałach. Spośród 69 oddziałów szkolnych 22 liczyły mniej niż 18 uczniów, co stanowiło 31,9% wszystkich klas.

W roku szkolnym 2025/2026 liczba uczniów szkół podstawowych zwiększyła się do 1 403. Funkcjonowało 69 oddziałów, a średnia liczba uczniów przypadających na jeden oddział wzrosła do 20,33. W klasach pierwszych kształciło się 190 uczniów w 10 oddziałach. Jednocześnie zmniejszyła się liczba oddziałów liczących poniżej 18 uczniów – było ich 18, czyli 26,09% wszystkich klas. Odmienny kierunek zmian obserwowano w wychowaniu przedszkolnym. W roku szkolnym 2025/2026 do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych uczęszczało 556 dzieci w 24 oddziałach, czyli o 39 dzieci mniej niż rok wcześniej. Średnia liczebność oddziału przedszkolnego wynosiła 23,17 dziecka.

[7] Dane z Gminnego Zespołu Usług Wspólnych w Suszcu

W analizowanym okresie liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła z 1 232 w roku szkolnym 2023/2024 do 1 403 w roku 2025/2026, a więc o 171 osób, tj. o około 13,9%. Jednocześnie liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego zmniejszyła się z 607 do 556, czyli o 51 dzieci (około 8,4%). Tendencje te mają istotne znaczenie dla przyszłego planowania sieci placówek, liczby oddziałów, zatrudnienia kadry pedagogicznej oraz potrzeb w zakresie infrastruktury oświatowej.

Ważnym obszarem działalności placówek oświatowych jest wsparcie dzieci i uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna realizowana jest m.in. poprzez zajęcia rozwijające uzdolnienia i umiejętności uczenia się, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne i inne zajęcia terapeutyczne, a także poprzez porady, konsultacje i warsztaty.

W tym obszarze widoczny jest wzrost zapotrzebowania na specjalistyczne formy wsparcia. W roku szkolnym 2023/2024 wydano 36 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, na realizację których przyznano łącznie 68 godzin tygodniowo. Nie odnotowano w tym okresie orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego.

W roku szkolnym 2024/2025 liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego wzrosła do 57, czyli o 21 w stosunku do poprzedniego roku szkolnego. Oznaczało to wzrost o ponad 58%. Na realizację kształcenia specjalnego przyznano łącznie 92,5 godziny tygodniowo. Jednocześnie pojawiły się 2 orzeczenia dotyczące nauczania indywidualnego, na realizację których przeznaczono łącznie 24,13 godziny tygodniowo. Szczególnie duży wzrost liczby orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego odnotowano w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Mizerowie oraz Szkole Podstawowej w Kobielicach.

Rosnące potrzeby uczniów powodują konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów i terapeutów pedagogicznych. Od roku szkolnego 2024/2025 obowiązują zwiększone standardy zatrudnienia specjalistów. W przypadku Szkoły Podstawowej w Suszcu minimalny poziom zatrudnienia wynosi 2,6 etatu, w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Radostowicach 2,4 etatu, natomiast w pozostałych placówkach po 2,2 etatu.

Istotnym zadaniem gminy jest również zapewnienie uczniom dowozu do placówek oświatowych, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami. W roku szkolnym 2023/2024 zapewniano m.in. transport do szkół i specjalistycznych ośrodków w Pszczynie, Żorach, Piasku i Rudołtowicach. W przypadku 16 uczniów dowóz

realizowali rodzice, którym zwracano poniesione koszty. Łączne wydatki Gminy Suszec związane z dowożeniem uczniów w 2024 r. wyniosły 603 227,59 zł.

W 2025 r. system dowozu był kontynuowany i dostosowywany do potrzeb uczniów. Gmina organizowała transport m.in. do placówek specjalnych w Pszczynie, Żorach, Piasku, Rudołtowicach i Tychach. W przypadku 17 uczniów refundowano koszty dowozu realizowanego przez rodziców. Łączne wydatki na dowożenie uczniów wyniosły 678 354,70 zł, czyli o 75 127,11 zł więcej niż w 2024 r., co oznacza wzrost o około 12,5%.

Ważnym kierunkiem rozwoju lokalnej oświaty jest wykorzystywanie środków zewnętrznych do rozszerzania oferty edukacyjnej, poprawy dostępności kształcenia oraz dostosowywania placówek do zróżnicowanych potrzeb uczniów.

Jednym z najważniejszych przedsięwzięć jest projekt „Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat" – edukacja włączająca w Szkole Podstawowej w Suszcu, realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027. Projekt realizowany jest w okresie od 1 czerwca 2024 r. do 30 czerwca 2026 r. i obejmuje 206 uczniów oraz 42 nauczycieli Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Suszcu.

Głównym założeniem projektu jest poprawa dostępu uczniów do wysokiej jakości edukacji oraz rozwijanie edukacji włączającej, uwzględniającej zróżnicowane i indywidualne potrzeby dzieci. Działania obejmują dodatkowe zajęcia edukacyjne dla uczniów, doskonalenie zawodowe nauczycieli, doposażenie bazy dydaktycznej oraz dostosowanie przestrzeni szkolnej do standardów edukacji włączającej. Całkowita wartość projektu wynosi 518 197,50 zł, z czego 440 467,87 zł stanowi dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej, natomiast 51 819,75 zł pochodzi z budżetu państwa.

Drugim istotnym kierunkiem działań jest cyfryzacja lokalnego systemu oświaty. Gmina Suszec znalazła się w gronie 50 gmin w Polsce zakwalifikowanych do pilotażowego projektu „Cyfrowy rozwój oświaty w jednostkach samorządu terytorialnego – szkolenie i doradztwo dla kadry JST". Podejmowane działania dotyczyły m.in. rozwijania kompetencji cyfrowych nauczycieli i pracowników samorządowych zajmujących się oświatą, modernizacji infrastruktury cyfrowej oraz cyberbezpieczeństwa. Przeprowadzono również debatę obywatelską dotyczącą cyfrowego rozwoju oświaty w Gminie Suszec. Jednym z rezultatów projektu było opracowanie Harmonogramu Działań Rozwojowych określającego kierunki dalszej cyfryzacji lokalnej oświaty.

Działania na rzecz podnoszenia jakości edukacji obejmowały również rozwój infrastruktury przeznaczonej do prowadzenia edukacji ekologicznej i przyrodniczej. W 2025 r. pozyskano wsparcie na utworzenie Ekopracowni pod chmurką „Z NATURĄ NA TY", przeznaczonej do

organizacji zajęć ekologicznych i przyrodniczych. Na realizację tego przedsięwzięcia wskazano środki w wysokości 56 000 zł.

W latach szkolnych 2023/2024–2025/2026 wzrosła liczba uczniów szkół podstawowych, przy jednoczesnym spadku liczby dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego. Szczególnie ważnym zjawiskiem jest również zwiększające się zapotrzebowanie na kształcenie specjalne oraz specjalistyczną pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

Podejmowane przez Gminę Suszec działania odpowiadają na część zidentyfikowanych potrzeb. Obejmują rozwój edukacji włączającej, zapewnianie specjalistycznego wsparcia uczniom, organizowanie dowozu do placówek oświatowych, rozwój kompetencji cyfrowych, modernizację infrastruktury edukacyjnej oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięć podnoszących jakość kształcenia.

Z punktu widzenia planowania rozwoju Gminy Suszec w kolejnych latach szczególnego znaczenia nabiera monitorowanie zmian demograficznych i dostosowywanie do nich organizacji sieci oświatowej. Wzrost liczby uczniów szkół podstawowych przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby dzieci w wieku przedszkolnym może w kolejnych latach wpływać na strukturę oddziałów oraz wykorzystanie istniejącej infrastruktury.

Drugim istotnym wyzwaniem jest rosnąca liczba uczniów wymagających kształcenia specjalnego i specjalistycznego wsparcia. Wskazuje to na potrzebę dalszego wzmacniania dostępności psychologów, pedagogów specjalnych, logopedów i terapeutów, rozwijania edukacji włączającej oraz dostosowywania infrastruktury i wyposażenia placówek do potrzeb uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.

W perspektywie strategicznej zasadne jest zatem kontynuowanie działań w zakresie poprawy jakości i dostępności edukacji, rozwoju pomocy psychologiczno-pedagogicznej, cyfryzacji placówek, modernizacji infrastruktury, zapewniania dostępnego transportu szkolnego oraz pozyskiwania środków zewnętrznych na przedsięwzięcia edukacyjne. Szczególnego znaczenia nabiera przy tym zapewnienie równych szans edukacyjnych wszystkim dzieciom i uczniom, niezależnie od ich indywidualnych potrzeb i miejsca zamieszkania na terenie Gminy Suszec.

6.2 Sport i rekreacja

Sport i rekreacja stanowią istotny element życia społecznego Gminy Suszec, wpływając na zdrowie i sprawność mieszkańców, integrację społeczności lokalnej, rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży oraz tworzenie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego. W latach

2023–2025 zadania w tym obszarze realizowane były przede wszystkim przez Gminny Ośrodek Sportu w Suszcu, przy współpracy z lokalnymi klubami i stowarzyszeniami sportowymi, placówkami oświatowymi oraz Gminnym Ośrodkiem Kultury.

Gminny Ośrodek Sportu odpowiadał za utrzymanie i udostępnianie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz koordynowanie jej wykorzystania przez szkoły, kluby sportowe i mieszkańców. Do jego zadań należało zapewnienie właściwego stanu technicznego obiektów, bieżąca konserwacja urządzeń i sprzętu oraz organizowanie warunków do prowadzenia treningów, zajęć wychowania fizycznego, zawodów i indywidualnej rekreacji mieszkańców.

Gmina dysponowała rozbudowaną i zróżnicowaną bazą sportowo-rekreacyjną. W 2024 r. obejmowała ona halę sportową w Suszcu wraz z kompleksem boisk i kortów tenisowych, boiska piłkarskie w Suszcu, Kryrach i Radostowicach, a także place zabaw, boisko do siatkówki plażowej, skatepark, siłownię zewnętrzną w Rudziczce oraz Centrum Integracji Lokalnej w Kobielicach. Uzupełnieniem tej infrastruktury były przyszkolne sale gimnastyczne, boiska i place zabaw. W 2025 r. baza rekreacyjna została dodatkowo rozszerzona o Rowerowy Park Umiejętności w Suszcu przy ul. Piaskowej, zwiększający możliwości aktywności rowerowej przede wszystkim dzieci i młodzieży.

Istotnym elementem lokalnego systemu sportu było funkcjonowanie klubów i stowarzyszeń sportowych. W 2025 r. wśród organizacji działających na terenie gminy znajdowało się 7 klubów i uczniowskich klubów sportowych: Górniczy Klub Sportowy Krupiński-Suszec, Ludowy Klub Sportowy Mizerów, Uczniowski Klub Sportowy Josieniec Radostowice, Uczniowski Klub Sportowy Czapla Kryry, Uczniowski Klub Sportowy Suszec, Uczniowski Klub Sportowy AVATAR SILESIA TEAM oraz Uczniowski Klub Sportowy Krupiński Suszec.

Najbardziej rozpowszechnioną dyscypliną pozostawała piłka nożna, a zorganizowane szkolenie w tym zakresie prowadzone było w 4 sołectwach: Suszcu, Kryrach, Mizerowie i Radostowicach. Oferta sportowa obejmowała ponadto piłkę siatkową, kolarstwo, bieganie, tenis ziemny, sporty siłowe oraz zajęcia taneczno-akrobatyczne. Sekcje kolarskie działały m.in. w Kobielicach i Suszcu. Tak zróżnicowana oferta umożliwiała podejmowanie aktywności zarówno przez dzieci i młodzież, jak i osoby dorosłe.

Gmina wspierała rozwój sportu zorganizowanego również poprzez finansowanie zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe. W 2023 r. w ramach otwartego konkursu ofert zawarto 5 umów i przekazano na realizację zadań 60 000 zł. W 2024 r. ponownie zawarto 5 umów na kwotę 60 000 zł, natomiast w 2025 r. liczba umów pozostała na poziomie 5, przy jednoczesnym zwiększeniu środków do 70 000 zł. Oznacza to wzrost finansowania o

10 000 zł, czyli o 16,7% w stosunku do lat 2023–2024. Łącznie w latach 2023–2025 w ramach tego mechanizmu zawarto 15 umów, a wartość przekazanych środków wyniosła 190 000 zł.

Ważnym elementem systemu wspierania rozwoju sportowego mieszkańców były również stypendia przyznawane zawodnikom osiągającym wysokie wyniki. W 2023 r. przyznano 18 stypendiów sportowych. Najliczniejszą grupę stanowili zawodnicy kolarstwa – 10 osób, czyli ponad połowa wszystkich stypendystów. Pozostali reprezentowali piłkę nożną, biathlon, tenis stołowy, modelarstwo szybowcowe, curling oraz pływanie. Warunkiem otrzymania stypendium było osiągnięcie co najmniej poziomu wicemistrzostwa województwa, co wskazuje, że system ten skierowany był do zawodników legitymujących się znaczącymi osiągnięciami sportowymi.

W latach 2023–2025 organizowano również liczne wydarzenia o charakterze sportowym i rekreacyjnym. Odbywały się mecze i turnieje piłki nożnej, rozgrywki halowej piłki nożnej, turnieje piłki siatkowej halowej i plażowej, wyścigi kolarskie, maratony fitness oraz imprezy biegowe. W 2024 r. oferta biegowa obejmowała dystanse 5, 10 i 20 km, natomiast w 2025 r. organizowano biegi na dystansach 5 i 10 km. Aktywność sportowa miała więc zarówno charakter zorganizowanego szkolenia klubowego, jak i ogólnodostępnej rekreacji.

Szczególną uwagę poświęcano aktywizacji dzieci i rodzin. W latach 2024–2025 realizowano program „Dwie godziny Rodziny", którego założeniem było wspólne podejmowanie aktywności fizycznej przez dzieci i rodziców. Kontynuowano również Olimpiadę Przedszkolaków oraz organizowano zajęcia sportowe podczas ferii zimowych i wakacji. Działania te pozwalały rozszerzyć ofertę aktywności dzieci poza zajęcia prowadzone w ramach wychowania fizycznego i szkolenia klubowego.

W analizowanym okresie widoczne były również zmiany zainteresowań mieszkańców poszczególnymi formami aktywności. W 2023 i 2024 r. utrzymywało się wysokie zainteresowanie siłownią zlokalizowaną w hali sportowej w Suszcu, szczególnie wśród młodzieży. W 2025 r. nadal obserwowano zainteresowanie sportami siłowymi, a jednocześnie wzrosła popularność biegania. Rozwój Rowerowego Parku Umiejętności w 2025 r. poszerzył natomiast ofertę o kolejną formę aktywności odpowiadającą zainteresowaniom dzieci, młodzieży i osób korzystających z rekreacji rowerowej.

Działania w zakresie sportu i rekreacji należy rozpatrywać również w kontekście sytuacji zdrowotnej mieszkańców. Jest to szczególnie istotne wobec wskazywanych w diagnozie problemów dotyczących nadwagi i otyłości, nieprawidłowych nawyków żywieniowych i wad postawy wśród dzieci, a także występowania cukrzycy, nadciśnienia tętniczego i wielochorobowości w starszych grupach mieszkańców. Rozbudowana infrastruktura sportowa

oraz dostępność różnych form aktywności mogą stanowić ważny element profilaktyki zdrowotnej.

Znaczenie aktywności fizycznej osób starszych wzrasta również w związku ze zmianami demograficznymi zachodzącymi w gminie. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się z 1 942 osób w 2023 r. do 2 130 osób w 2024 r. i 2 308 osób w 2025 r. Oznacza to wzrost o 366 osób, czyli 18,8%, w ciągu zaledwie dwóch lat. W tej sytuacji rozwijanie dostosowanych do możliwości seniorów form rekreacji i aktywności ruchowej może mieć coraz większe znaczenie dla utrzymania ich sprawności, samodzielności oraz aktywności społecznej.

W latach 2023–2025 Gmina Suszec utrzymywała rozbudowaną bazę sportowo-rekreacyjną, wspierała działalność klubów sportowych oraz rozwijała ofertę aktywności dla mieszkańców. Piłka nożna była prowadzona w 4 sołectwach, a w 2025 r. na terenie gminy funkcjonowało co najmniej 7 klubów i uczniowskich klubów sportowych. W latach 2023–2025 w ramach otwartych konkursów ofert zawarto łącznie 15 umów na realizację zadań publicznych, przeznaczając na ten cel 190 000 zł. W 2023 r. przyznano ponadto 18 stypendiów zawodnikom osiągającym wysokie wyniki sportowe. Infrastruktura była systematycznie rozwijana, czego przykładem jest uruchomienie w 2025 r. Rowerowego Parku Umiejętności.

Oferta sportowa obejmowała zarówno zorganizowane szkolenie, jak i rekreację dostępną dla mieszkańców, w tym piłkę nożną, siatkówkę, kolarstwo, bieganie, tenis ziemny, sporty siłowe oraz zajęcia taneczno-akrobatyczne. Organizowano również biegi, turnieje, wyścigi kolarskie, maratony fitness, Olimpiadę Przedszkolaków, zajęcia podczas ferii i wakacji oraz program „Dwie godziny Rodziny”.

Z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych rozwój sportu i rekreacji powinien być kontynuowany nie tylko jako element oferty czasu wolnego, ale również jako instrument profilaktyki zdrowotnej i społecznej. Szczególnego znaczenia nabiera zwiększanie aktywności dzieci i młodzieży, rozwijanie oferty rodzinnej oraz dostosowywanie form rekreacji do rosnącej liczby seniorów. Istotne będzie także utrzymywanie dostępności infrastruktury we wszystkich częściach gminy oraz wspieranie klubów i organizacji, które tworzą warunki do systematycznej aktywności fizycznej mieszkańców.

6.3 Kultura

6.3.1 Gminny Ośrodek Kultury

Gminny Ośrodek Kultury w Suszcu pełni istotną rolę w organizacji życia kulturalnego i społecznego gminy. Jego działalność kierowana jest do dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów, a oferta obejmuje zarówno edukację artystyczną i kulturalną, jak i działania integracyjne, społeczne, międzypokoleniowe oraz służące ochronie i promocji lokalnego dziedzictwa. W latach 2023–2025 GOK rozwijał działalność w kierunku otwartego, społecznościowego domu kultury, angażującego mieszkańców nie tylko jako odbiorców, lecz także jako współtwórców lokalnej oferty.

W analizowanym okresie widoczny był wzrost skali organizowanych wydarzeń. W 2023 r. GOK zorganizował 83 wydarzenia kulturalne, w których uczestniczyło ponad 11,7 tys. osób. W 2024 r. liczba wydarzeń zwiększyła się do 97, a uczestniczyło w nich 9 991 osób. W 2025 r. zorganizowano już 123 wydarzenia, które zgromadziły 11 252 uczestników. Oznacza to, że w latach 2023–2025 liczba wydarzeń wzrosła o 40, czyli o około 48,2%. Łącznie w ciągu trzech analizowanych lat GOK zorganizował 303 wydarzenia kulturalne, w których uczestniczyło co najmniej 32,9 tys. osób.

Szczególnie wyraźne zwiększenie aktywności nastąpiło pomiędzy 2024 a 2025 r. Liczba wydarzeń wzrosła wówczas z 97 do 123, tj. o 26 wydarzeń, czyli 26,8%, natomiast liczba uczestników zwiększyła się z 9 991 do 11 252 osób, a więc o 1 261 osób, czyli o około 12,6%. Dane te wskazują na systematyczne poszerzanie oferty kulturalnej i utrzymywanie wysokiego zainteresowania mieszkańców działalnością Ośrodka. Jednocześnie niższa liczba uczestników w 2024 r. w porównaniu z 2023 r., przy większej liczbie wydarzeń, może świadczyć o większym zróżnicowaniu oferty i organizacji większej liczby przedsięwzięć o bardziej kameralnym charakterze.

Oferta wydarzeń obejmowała koncerty, spektakle teatralne, warsztaty, pokazy filmowe, wydarzenia plenerowe, jarmarki, imprezy rodzinne oraz przedsięwzięcia promujące kulturę i tradycję lokalną. Kontynuowano organizację takich wydarzeń jak Ogólnopolski Konkurs Piosenki Zimowej „Świętośpiewanie”, Turniej Zespołów Ludowych im. Mariana Cieśli „Jak ze Susca powandruję…”, Suszecka Jesień Kulturalna, Ogrodowe Koncerty, Scena na Ogrodowej, Dzień Dziecka, Jarmarki Świąteczne oraz Kino Plenerowe.

Jednym z przykładów przedsięwzięć wykraczających poza lokalny charakter działalności był Ogólnopolski Konkurs Piosenki Zimowej „Świętośpiewanie”. Pierwsza edycja zgromadziła 111 wykonawców, natomiast kolejna już 236 uczestników z całej Polski. Oznaczało to wzrost

liczby uczestników o 125 osób, czyli ponad dwukrotny. Wskazuje to na rosnącą rangę wydarzenia oraz jego znaczenie dla promocji Gminy Suszec poza jej granicami.

W 2025 r. ofertę rozszerzono o kolejne inicjatywy, w tym pierwszą Noc Muzeów w Kamojówce oraz warsztaty regionalne „Ecie, Pecie" skierowane do uczniów klas I–III. Prowadzono również działania edukacyjne przybliżające dzieciom i młodzieży funkcjonowanie instytucji kultury. Kontynuowano współpracę w ramach programu Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej, a placówki oświatowe uczestniczyły również w Ogólnopolskim Festiwalu Animacji O!PLA.

Bardzo ważnym obszarem działalności GOK była współpraca z podmiotami lokalnymi. Ośrodek współdziałał m.in. z organizacjami społecznymi, sołectwami, jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych, Kołami Gospodyń Wiejskich, parafiami, szkołami i innymi instytucjami samorządowymi. W 2024 i 2025 r. współorganizowano po 30 wydarzeń rocznie. W wydarzeniach współorganizowanych w 2024 r. uczestniczyły 6 643 osoby, a w 2025 r. 3 503 osoby. Łącznie w ciągu tych dwóch lat było to 60 wydarzeń z udziałem ponad 10,1 tys. osób.

GOK pełnił również funkcję zaplecza dla lokalnych inicjatyw, udostępniając pomieszczenia, sprzęt nagłośnieniowy i inne wyposażenie oraz zapewniając pomoc organizacyjną i promocyjną. W 2024 r. odnotowano 70 udostępnień obiektów, natomiast w 2025 r. ich liczba wzrosła do 75. Oznacza to wzrost o 5 udostępnień, czyli około 7,1%. W obu latach łącznie odnotowano 145 takich przypadków, co potwierdza znaczenie Ośrodka jako lokalnego zaplecza dla działalności społecznej, kulturalnej i integracyjnej.

Istotnym kierunkiem była aktywizacja mieszkańców poprzez wspieranie inicjatyw oddolnych. W 2023 r. kontynuowano działania związane z programem Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne, w ramach którego przeprowadzono diagnozę potrzeb mieszkańców i zrealizowano 6 inicjatyw lokalnych. W 2024 r. w ramach programu „Kulturalne Wydobycie" dofinansowano kolejnych 6 inicjatyw przygotowanych przez mieszkańców. W 2025 r. skala tych działań wzrosła – w ramach projektu „Sprawiedliwa Transformacja w Gminie Suszec" przeprowadzono dwie edycje konkursu i sfinansowano 13 inicjatyw lokalnych. Łącznie w latach 2023–2025 wsparciem objęto więc co najmniej 25 inicjatyw mieszkańców.

Przedsięwzięcia te dotyczyły m.in. integracji lokalnej, ekologii, edukacji, historii i tradycji, działań międzypokoleniowych oraz aktywności społecznej. Ich znaczenie wykraczało poza samą działalność kulturalną, ponieważ angażowały mieszkańców w planowanie i realizację wydarzeń oraz wzmacniały poczucie współodpowiedzialności za lokalną społeczność.

Do działań integracyjnych należał również program Dni Sąsiada. W 2024 r. dofinansowano 9 spotkań sąsiedzkich, natomiast w 2025 r. 6. Łącznie w ciągu dwóch lat wsparciem objęto 15

tego rodzaju inicjatyw. Działania te sprzyjały wzmacnianiu więzi sąsiedzkich i bezpośrednich relacji pomiędzy mieszkańcami.

Znaczący zakres działalności GOK stanowiła stała edukacja kulturalna i artystyczna. W 2023 r. funkcjonowało około 51 grup zajęciowych, a liczba regularnych uczestników mieściła się w przedziale około 546–570 osób. W 2024 r. działały 53 grupy, w których regularnie uczestniczyło 546 osób, a zajęcia prowadziło 24 instruktorów. W 2025 r. funkcjonowało 51 grup obejmujących 500 uczestników, prowadzonych przez 22 instruktorów.

Pomiędzy 2024 a 2025 r. liczba grup zmniejszyła się o 2, tj. o 3,8%, natomiast liczba stałych uczestników spadła o 46 osób, czyli o około 8,4%. Liczba instruktorów zmniejszyła się z 24 do 22. Nie oznaczało to jednak ograniczenia zakresu oferty, ponieważ równolegle wprowadzano nowe formy zajęć, m.in. pracownię multimedialną, pracownię wokalną, Gordonki i zajęcia „Pianinko". Oferta była więc modyfikowana wraz ze zmieniającymi się zainteresowaniami mieszkańców.

W działalności artystycznej ważne miejsce zajmowały zespoły lokalne. Przy GOK funkcjonowały trzy zespoły śpiewacze: Mizerowianki, Radostowianki i Pogodna Jesień, a także chór Canticum Novum. Zespoły reprezentowały Gminę Suszec podczas wydarzeń i przeglądów o zasięgu regionalnym, wojewódzkim i ogólnopolskim. W 2025 r. wszystkie trzy zespoły śpiewacze zostały uhonorowane Nagrodą Starosty Pszczyńskiego, natomiast chór Canticum Novum otrzymał Nagrodę im. Wojciecha Korfantego. Działalność tę uzupełniały dziecięce grupy taneczne K-BOOM i MINI K-BOOM, odnoszące sukcesy na ogólnopolskich festiwalach tanecznych.

GOK odgrywał również ważną rolę w organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży. W 2024 r. zorganizowano półkolonie zimowe dla 58 uczestników, półkolonie letnie dla 85 dzieci oraz obóz taneczny dla 27 osób. W wakacyjnych zajęciach uczestniczyło ponadto 693 dzieci. Łącznie wymienione formy aktywności objęły w tym roku co najmniej 863 uczestnictwa dzieci i młodzieży.

W 2025 r. w zajęciach organizowanych podczas ferii uczestniczyło 45 osób, z półkolonii skorzystało 60 dzieci, a program „Letnia Baza Kultury" objął 370 dzieci. Łącznie były to co najmniej 475 uczestnictw. Oferta czasu wolnego pozostawała więc ważnym elementem działalności GOK, tworząc dzieciom i młodzieży możliwość bezpiecznego, aktywnego i twórczego spędzania okresów wolnych od nauki.

Równolegle realizowano działania kierowane do osób starszych. W 2024 r. z różnych form oferty dla seniorów skorzystało około 749 osób, a w 2025 r. około 734 osoby. Łącznie w ciągu dwóch lat odnotowano zatem około 1 483 uczestnictw seniorów. Oferta obejmowała

wydarzenia integracyjne, wyjazdy i działania realizowane m.in. w ramach projektu „Sprawiedliwa Transformacja w Gminie Suszec". Jest to szczególnie istotne w kontekście zmian demograficznych i systematycznego wzrostu liczby starszych mieszkańców gminy.

Istotnym aspektem działalności Gminnego Ośrodka Kultury było pozyskiwanie środków zewnętrznych. W 2023 r. złożono 15 projektów, z których 8 uzyskało dofinansowanie, co oznacza skuteczność na poziomie około 53,3%. W 2024 r. przygotowano 11 projektów, spośród których 5 otrzymało dofinansowanie, czyli około 45,5%. Łącznie w tych dwóch latach przygotowano 26 projektów, a 13 z nich otrzymało wsparcie finansowe. Pozyskane środki umożliwiały rozszerzanie oferty, rozwój infrastruktury i wyposażenia oraz realizację projektów edukacyjnych, artystycznych, społecznych i międzypokoleniowych.

W latach poprzedzających analizowany okres rozwijano również zaplecze techniczne i lokalowe GOK, m.in. poprzez utworzenie pracowni ceramicznej, zakup komputerów, projektorów, monitora interaktywnego, pętli indukcyjnych i serwera oraz prowadzenie remontów i modernizacji. W latach 2024–2025 kontynuowano działania związane z poprawą dostępności instytucji, m.in. poprzez realizację projektu „Projektowanie Uniwersalne Kultury".

Analiza działalności Gminnego Ośrodka Kultury w latach 2023–2025 wskazuje na bardzo szeroki zakres podejmowanych działań oraz wzrost aktywności instytucji. Liczba wydarzeń zwiększyła się z 83 w 2023 r. do 123 w 2025 r., czyli o około 48,2%. Łącznie w ciągu trzech lat zorganizowano 303 wydarzenia, które zgromadziły co najmniej 32,9 tys. uczestników.

Jednocześnie GOK prowadził ponad 50 stałych grup zajęciowych rocznie, angażujących około 500–550 mieszkańców, wspierał lokalne zespoły artystyczne, organizował wypoczynek i zajęcia dla dzieci oraz rozwijał ofertę skierowaną do seniorów. W latach 2023–2025 wsparto co najmniej 25 inicjatyw oddolnych mieszkańców, a w samych latach 2024–2025 współorganizowano 60 wydarzeń z udziałem ponad 10 tys. osób oraz odnotowano 145 udostępnień gminnej infrastruktury na potrzeby inicjatyw lokalnych.

Z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminny Ośrodek Kultury należy postrzegać nie tylko jako instytucję prowadzącą działalność artystyczną, lecz również jako jeden z najważniejszych podmiotów wzmacniających lokalny kapitał społeczny. Podejmowane działania przeciwdziałają izolacji i bierności społecznej, umożliwiają rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży, aktywizują seniorów, wzmacniają więzi sąsiedzkie i międzypokoleniowe oraz tworzą przestrzeń do oddolnej aktywności mieszkańców.

W kolejnych latach szczególnie istotne będzie dalsze rozwijanie oferty międzypokoleniowej, utrzymywanie dostępności zajęć dla dzieci i młodzieży, zwiększanie udziału seniorów w życiu społecznym, wspieranie inicjatyw oddolnych oraz wykorzystywanie potencjału GOK do

przeciwdziałania samotności i osłabieniu więzi społecznych. Ważnym kierunkiem pozostaje również zapewnienie mieszkańcom poszczególnych sołectw możliwie równego dostępu do oferty kulturalnej oraz dalsze pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój działalności społecznej i kulturalnej.

6.3.2 Gminna Biblioteka Publiczna

Gminna Biblioteka Publiczna w Suszcu jest samorządową instytucją kultury, która poza podstawową funkcją udostępniania zbiorów realizuje również zadania w zakresie edukacji, informacji, animacji życia kulturalnego oraz integracji mieszkańców. W latach 2023–2025 Biblioteka konsekwentnie rozwijała działalność, dostosowując ofertę do zmieniających się potrzeb użytkowników oraz wzmacniając swoją rolę jako lokalnego centrum dostępu do wiedzy i kultury.

Sieć biblioteczną tworzyło pięć placówek: biblioteka główna w Suszcu oraz cztery filie zlokalizowane w Rudziczce, Kryrach, Mizerowie i Radostowicach. Takie rozmieszczenie placówek zapewniało mieszkańcom różnych części gminy dostęp do księgozbioru, wydarzeń edukacyjnych, działań czytelniczych i oferty kulturalnej.

W analizowanym okresie rozwijano zarówno zasoby biblioteczne, jak i warunki lokalowe oraz organizacyjne. W 2023 r. Biblioteka pozyskała ponad 1 500 książek przekazanych przez mieszkańców, a jednocześnie przeprowadzono szeroką selekcję przestarzałego księgozbioru. Po zakończeniu tych działań zasób biblioteczny liczył ponad 70 tys. woluminów. W 2024 r. zakupiono 191 nowych książek, a dodatkowo mieszkańcy przekazali w darowiźnie 976 woluminów o wartości ponad 11 tys. zł. W 2025 r. skala zakupów wyraźnie wzrosła – zakupiono 1 298 nowych egzemplarzy publikacji o wartości 28 925 zł. Stan księgozbioru zwiększył się wówczas z 68 377 do 69 621 woluminów.

Dane z lat 2024–2025 wskazują również na wzrost nakładów przeznaczanych na działalność biblioteki. Budżet instytucji wynosił 615 000 zł w 2024 r., natomiast w 2025 r. wzrósł do 714 948,89 zł. Oznacza to zwiększenie środków o 99 948,89 zł, czyli o około 16,3%. Biblioteka uzyskiwała również środki własne – 4 284 zł w 2024 r. oraz 4 248,89 zł w 2025 r.

Istotnym kierunkiem działań była modernizacja infrastruktury. W 2024 r. przeprowadzono remont centrali w Suszcu, obejmujący m.in. wymianę oświetlenia na energooszczędne LED, reorganizację przestrzeni, zakup wyposażenia oraz utworzenie bardziej przyjaznego kącika czytelniczego. Filia w Rudziczce została przeniesiona do nowoczesnej części Zespołu Szkolno-Przedszkolnego. Nowa lokalizacja zapewniła pełną dostępność dla osób z niepełnosprawnościami dzięki windzie i odpowiednio dostosowanej infrastrukturze. W 2024 r.

nastąpiła także zmiana na stanowisku dyrektora oraz wprowadzono nowe rozwiązania organizacyjne i regulaminowe.

W latach 2023–2025 utrzymywało się znaczne zainteresowanie korzystaniem z usług bibliotecznych, choć w dwóch ostatnich latach odnotowano spadek liczby użytkowników. W 2023 r. zarejestrowanych było 2 237 czytelników. W 2024 r. liczba ta wyniosła 1 922 osoby, a w 2025 r. 1 743 osoby. Oznacza to spadek o 494 czytelników pomiędzy 2023 a 2025 r., czyli o około 22,1%.

W latach 2024–2025 zmniejszyła się również liczba odwiedzin w placówkach. W 2024 r. odnotowano 39 921 odwiedzin, natomiast w 2025 r. 35 421, czyli o 4 500 mniej. Oznacza to spadek o około 11,3%. Tendencja ta powinna być obserwowana w kolejnych latach, szczególnie w kontekście zmian demograficznych oraz rosnącego znaczenia elektronicznych form dostępu do książki i informacji.

Pomimo spadku liczby czytelników Biblioteka nadal zajmowała wysoką pozycję wśród placówek powiatu pszczyńskiego. W 2024 r. zajęła III miejsce pod względem czytelnictwa, osiągając wskaźnik 15 czytelników na 100 mieszkańców. W 2025 r. uplasowała się na IV miejscu, ze wskaźnikiem 14 czytelników na 100 mieszkańców. W 2023 r. placówka znajdowała się na II miejscu w powiecie pod względem aktywności bibliotek i poziomu czytelnictwa.

Ważnym obszarem działalności pozostawała promocja czytelnictwa wśród dzieci. Biblioteka uczestniczyła w ogólnopolskich akcjach i programach, takich jak Narodowe Czytanie, Tydzień Bibliotek, Noc Bibliotek, Cała Polska Czyta Dzieciom oraz Mała Książka – Wielki Człowiek. W ramach ostatniego z tych programów w 2024 r. zarejestrowano 39 najmłodszych czytelników, natomiast w 2025 r. już 70 dzieci. Oznacza to wzrost o 31 osób, czyli o około 79,5%.

Biblioteka prowadziła również działania skierowane bezpośrednio do uczniów. Organizowano lekcje biblioteczne, uroczyste pasowania pierwszoklasistów na czytelników, warsztaty literackie, zajęcia kreatywne, konkursy oraz spotkania z autorami. Rozwijano współpracę z przedszkolami i szkołami podstawowymi, dzięki czemu oferta biblioteczna stawała się uzupełnieniem edukacji szkolnej i przedszkolnej.

W 2025 r. szczególnie bogaty program realizowano w ramach XXII Tygodnia Bibliotek. Obejmował on spotkania autorskie, warsztaty literackie i edukacyjne, escape roomy, zajęcia kreatywne oraz wydarzenia przybliżające kulturę różnych krajów. Organizowano również spotkania z historykami i regionalistami, warsztaty plastyczne, scrapbooking, decoupage, zajęcia czytelnicze oraz wydarzenia odbywające się podczas ferii zimowych i wakacji.

Istotnym kierunkiem rozwoju była cyfryzacja usług. W całym analizowanym okresie mieszkańcy mogli korzystać z elektronicznych zasobów i usług bibliotecznych. W 2023 r. dostępne były m.in. Legimi, IBUK Libra, Empik Go oraz platforma językowa Lerni.us. W latach 2024–2025 Biblioteka zapewniała dostęp do Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych Academica, a w 2025 r. ponownie rozszerzyła ofertę o platformę Legimi, umożliwiającą korzystanie z e-booków i audiobooków.

Rozwijanie usług cyfrowych miało szczególne znaczenie w kontekście przeciwdziałania wykluczeniu informacyjnemu. Biblioteka dysponowała także nowoczesnym sprzętem, m.in. tabletami, czytnikami e-booków i urządzeniami multimedialnymi wykorzystywanymi podczas zajęć edukacyjnych i animacyjnych.

Oferta była dostosowywana także do potrzeb osób starszych i osób z ograniczeniami wzroku. Biblioteka posiadała 620 książek z dużą czcionką przeznaczonych dla osób słabowidzących, a ponadto udostępniała audiobooki i książki mówione. W 2025 r. ofertę prasową tworzyły 62 tytuły czasopism, obejmujących prasę specjalistyczną, popularnonaukową i dziecięcą, a także czasopisma elektroniczne.

Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej coraz wyraźniej wykraczała poza tradycyjną funkcję wypożyczalni. Placówki biblioteczne stawały się miejscami spotkań, edukacji nieformalnej, rozwijania zainteresowań i integracji mieszkańców. Organizowane wystawy, warsztaty, spotkania autorskie i działania lokalne umożliwiały również prezentowanie twórczości mieszkańców oraz wzmacnianie więzi z lokalną społecznością.

Analiza działalności Gminnej Biblioteki Publicznej w Suszcu w latach 2023–2025 wskazuje na dalszy rozwój jej funkcji edukacyjnych, kulturalnych i społecznych. Biblioteka działała poprzez 5 placówek, zapewniając mieszkańcom dostęp do usług w różnych częściach gminy. W 2025 r. księgozbiór liczył 69 621 woluminów, z czego około 39% stanowiła literatura dziecięca, a około 34% literatura piękna dla dorosłych.

W latach 2024–2025 budżet Biblioteki wzrósł z 615 000 zł do 714 948,89 zł, czyli o 16,3%. W 2025 r. zakupiono 1 298 nowych książek za 28 925 zł, wobec 191 zakupionych egzemplarzy w roku poprzednim. Jednocześnie rozwijano dostęp do zasobów cyfrowych, modernizowano lokale oraz zwiększano dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Na uwagę zasługuje wzrost zainteresowania programem Mała Książka – Wielki Człowiek. Liczba najmłodszych czytelników uczestniczących w programie wzrosła z 39 w 2024 r. do 70 w 2025 r., czyli o prawie 80%. Korzystnym zjawiskiem jest również utrzymywanie różnorodnej oferty edukacyjnej i kulturalnej dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.

Jednocześnie istotnym zjawiskiem wymagającym dalszej obserwacji jest spadek liczby zarejestrowanych czytelników z 2 237 osób w 2023 r. do 1 743 osób w 2025 r., czyli o około 22,1%. W latach 2024–2025 liczba odwiedzin zmniejszyła się ponadto z 39 921 do 35 421, czyli o około 11,3%. Wskazuje to na potrzebę dalszego rozwijania działań promujących czytelnictwo, w szczególności wśród młodzieży i osób dorosłych, oraz dostosowywania sposobów korzystania z Biblioteki do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

Z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych działalność Biblioteki ma znaczenie znacznie szersze niż samo udostępnianie literatury. Biblioteka wspiera rozwój kompetencji dzieci i młodzieży, przeciwdziała wykluczeniu cyfrowemu i informacyjnemu, tworzy miejsca integracji mieszkańców, zapewnia dostęp do kultury osobom starszym i osobom ze szczególnymi potrzebami oraz wzmacnia kapitał społeczny gminy.

W kolejnych latach zasadne będzie dalsze rozwijanie działań promujących czytelnictwo, szczególnie w grupach, w których obserwowane jest mniejsze zainteresowanie tradycyjną ofertą biblioteczną, rozwijanie e-booków, audiobooków i innych zasobów cyfrowych, kontynuowanie współpracy ze szkołami i przedszkolami oraz zwiększanie roli placówek bibliotecznych jako lokalnych miejsc spotkań, edukacji i integracji międzypokoleniowej. Szczególne znaczenie będzie miało także utrzymanie dostępności oferty dla seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami oraz wykorzystanie sieci 5 placówek do zapewnienia mieszkańcom różnych miejscowości możliwie równego dostępu do kultury i edukacji.

6.4 Ochrona zdrowia

W 2024 roku 34,8% zgonów w gminie Suszec spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 30,5% zgonów w gminie Suszec były nowotwory, a 8,1% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Suszec przypada 6.42 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa śląskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.[8]

Dostępność świadczeń zdrowotnych oraz profilaktyka zdrowotna stanowią istotne elementy wpływające na jakość życia mieszkańców Gminy Suszec. Znaczenie tego obszaru będzie wzrastało w związku z obserwowanymi zmianami demograficznymi, w szczególności szybkim wzrostem liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Powoduje to konieczność zwrócenia szczególnej uwagi nie tylko na dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, ale również na

[8] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Suszec#podstawowe-informacje

profilaktykę chorób przewlekłych, rehabilitację, promocję zdrowego stylu życia oraz działania służące utrzymaniu możliwie długiej samodzielności osób starszych.

Na terenie Gminy Suszec mieszkańcy mają dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej oraz części świadczeń specjalistycznych i rehabilitacyjnych. W analizowanym okresie działalność prowadziły m.in. REMEDIUM Lekarska Spółka Partnerska w Suszcu wraz z Punktem Lekarskim w Kobielicach, Spółka Partnerska Lekarzy Kozubski, Romańska-Kozubska, Guzek, a od 2025 r. Kozubski, Guzek, oraz Prywatna Praktyka Rehabilitacyjna Jarosława Gumińskiego w Suszcu.

Dostępna na terenie gminy oferta nie ogranicza się wyłącznie do podstawowej opieki zdrowotnej. Zgodnie z informacjami publikowanymi przez Gminę Suszec, NZOZ „Remedium" w Suszcu świadczy usługi podstawowej opieki zdrowotnej oraz świadczenia specjalistyczne z zakresu ginekologii, a w placówce funkcjonuje również punkt pobrań materiału do badań laboratoryjnych. Punkt Lekarski w Kobielicach zapewnia świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej oraz możliwość pobrania materiału do badań. W ramach działalności drugiego z podmiotów wskazywane są natomiast świadczenia m.in. z zakresu ortopedii, rehabilitacji, okulistyki, laryngologii i medycyny pracy, a także dostęp do laboratorium analitycznego i pracowni rentgenowskiej. Oznacza to, że część potrzeb zdrowotnych mieszkańców może być zaspokajana bez konieczności korzystania z placówek położonych poza gminą.[9]

Z informacji przekazanych na potrzeby diagnozy wynika, że w 2025 r. każdego dnia udzielano około 150 porad i świadczeń obejmujących pracę lekarza rodzinnego, pielęgniarki rodzinnej, położnej oraz pielęgniarek medycyny szkolnej. Jednocześnie wskazano, że istniejące zasoby kadrowe są niewystarczające w stosunku do występujących potrzeb. Kwestia dostępności personelu medycznego powinna zatem być traktowana jako jeden z elementów wymagających dalszego monitorowania.

Istotnym problemem zdrowotnym mieszkańców jest występowanie chorób przewlekłych, szczególnie w starszych grupach wieku. W informacji przekazanej na potrzeby opracowania diagnozy zwrócono uwagę przede wszystkim na wielochorobowość osób starszych. Wskazano również na niewystarczające stosowanie zasad profilaktyki i zdrowego żywienia, czego konsekwencją jest występowanie takich problemów jak cukrzyca, nadciśnienie tętnicze i otyłość. W przypadku dzieci i młodzieży jako istotne problemy wskazano nieprawidłowe nawyki żywieniowe, narastający problem nadmiernej masy ciała oraz wady postawy.

[9] Za: suszec.pl

Odpowiedzią na część zidentyfikowanych potrzeb są działania profilaktyczne prowadzone wśród dzieci i młodzieży, obejmujące szczepienia obowiązkowe i zalecane oraz profilaktykę realizowaną przez pielęgniarki medycyny szkolnej, w tym m.in. fluoryzację. Szczególne znaczenie mają działania podejmowane możliwie wcześnie, ponieważ utrwalone w dzieciństwie nawyki dotyczące odżywiania, aktywności fizycznej i dbałości o zdrowie mogą wpływać na stan zdrowia w kolejnych etapach życia.

Ważnym elementem lokalnej polityki zdrowotnej są również programy profilaktyczne finansowane przez Gminę Suszec, stanowiące uzupełnienie świadczeń finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia. W latach 2023–2025 konsekwentnie realizowano trzy zasadnicze kierunki działań: profilaktykę dysfunkcji kręgosłupa, profilaktykę zaburzeń chodu u osób w wieku 55 lat i więcej oraz profilaktykę zakażeń meningokokowych wśród dzieci.

W 2023 r. z Programu profilaktyki dysfunkcji kręgosłupa skorzystało 71 osób, u których wykonano łącznie 2 355 zabiegów. Program profilaktyki chodu objął 49 mieszkańców, którym udzielono 1 667 zabiegów. Ze szczepień przeciwko meningokokom skorzystało natomiast 40 dzieci.

W 2024 r. kontynuowano wszystkie trzy programy. Programem profilaktyki dysfunkcji kręgosłupa objęto 61 mieszkańców, wykonując 2 107 zabiegów rehabilitacyjnych. Program profilaktyki chodu w wieku 55+ objął 45 osób, u których wykonano 1 530 zabiegów. W ramach programu profilaktyki zakażeń meningokokowych wykonano 38 szczepień przeciwko meningokokom grup A, C, W-135 i Y.

W 2025 r. programy były ponownie kontynuowane. Z profilaktyki dysfunkcji kręgosłupa skorzystało 51 mieszkańców, u których wykonano 1 712 zabiegów. Program profilaktyki chodu w wieku 55+ objął 48 osób i 1 680 zabiegów, natomiast w ramach profilaktyki zakażeń meningokokowych wykonano 31 szczepień dzieci.

Zestawienie danych z lat 2023–2025 wskazuje na dużą ciągłość lokalnej polityki profilaktycznej. Łącznie w ciągu trzech lat w ramach programu profilaktyki dysfunkcji kręgosłupa wykonano 6 174 zabiegi, natomiast w ramach profilaktyki chodu – 4 877 zabiegów. W programie szczepień przeciwko meningokokom wykonano łącznie 109 szczepień. Programy rehabilitacyjne mają szczególne znaczenie w kontekście starzenia się mieszkańców gminy, ponieważ mogą wspierać zachowanie sprawności ruchowej, ograniczać konsekwencje chorób układu ruchu oraz sprzyjać dłuższemu utrzymaniu samodzielności.

W przypadku programu profilaktyki dysfunkcji kręgosłupa widoczny jest spadek liczby uczestników – z 71 osób w 2023 r. do 61 w 2024 r. i 51 w 2025 r. Nie musi to jednak oznaczać zmniejszenia potrzeb zdrowotnych mieszkańców. W 2025 r. program był realizowany od lipca

do grudnia, a więc krócej niż w 2024 r., kiedy działania prowadzono od maja do grudnia. Z tego względu dane dotyczące liczby uczestników należy interpretować ostrożnie.

Inaczej przedstawiała się sytuacja w programie profilaktyki chodu. Po spadku liczby uczestników z 49 w 2023 r. do 45 w 2024 r., w 2025 r. ich liczba zwiększyła się do 48. Jednocześnie liczba wykonanych zabiegów wzrosła z 1 530 w 2024 r. do 1 680 w 2025 r. Utrzymujące się zainteresowanie programem potwierdza zasadność prowadzenia działań służących zachowaniu sprawności ruchowej mieszkańców w starszych grupach wieku.

Profilaktyka zakażeń meningokokowych stanowi z kolei przykład długofalowego działania gminy w obszarze zdrowia dzieci. Program szczepień nie jest przedsięwzięciem jednorazowym – był konsekwentnie realizowany w kolejnych latach analizowanego okresu. Warto zaznaczyć, że także w 2026 r. Gmina Suszec prowadziła procedurę wyboru realizatora programu profilaktyki zakażeń meningokokowych, co wskazuje na zachowanie ciągłości tego kierunku lokalnej polityki zdrowotnej.

Analiza sytuacji w zakresie ochrony zdrowia wskazuje, że Gmina Suszec posiada lokalną bazę podstawowej opieki zdrowotnej, uzupełnianą świadczeniami specjalistycznymi, rehabilitacyjnymi i diagnostycznymi. Korzystnym elementem lokalnej polityki jest wieloletnia kontynuacja programów profilaktycznych finansowanych przez gminę, szczególnie w zakresie rehabilitacji i utrzymania sprawności ruchowej oraz ochrony zdrowia dzieci.

Jednocześnie diagnoza wskazuje na wyzwania, które powinny zostać uwzględnione w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Szczególne znaczenie ma narastająca wielochorobowość osób starszych, występowanie cukrzycy, nadciśnienia tętniczego i otyłości, niewystarczające rozpowszechnienie zachowań profilaktycznych i zasad zdrowego żywienia, a wśród dzieci – nieprawidłowe nawyki żywieniowe, nadmierna masa ciała i wady postawy. Istotnym ograniczeniem pozostają również wskazywane niedobory kadrowe w ochronie zdrowia.

W kontekście stwierdzonego wcześniej szybkiego wzrostu liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym kwestie zdrowotne powinny zajmować istotne miejsce w przyszłej polityce społecznej Gminy Suszec. Zasadne jest dalsze rozwijanie profilaktyki chorób cywilizacyjnych, promocji zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej, działań przeciwdziałających otyłości dzieci i młodzieży, profilaktyki wad postawy, rehabilitacji oraz programów służących utrzymaniu sprawności osób starszych. Szczególnie ważne będzie łączenie działań zdrowotnych z rozwojem usług społecznych dla seniorów i osób zależnych, tak aby możliwie długo mogły one pozostawać samodzielne i funkcjonować w swoim środowisku zamieszkania.

Wskazane jest również systematyczne monitorowanie dostępności podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza pod kątem zasobów kadrowych i zmieniających się potrzeb demograficznych mieszkańców. W perspektywie strategicznej istotne będzie nie tylko zapewnienie dostępu do leczenia, lecz przede wszystkim wzmacnianie profilaktyki i wczesnego wykrywania problemów zdrowotnych, co może ograniczać ich późniejsze konsekwencje społeczne i wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

6.5 Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszcu jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną i budżetową utworzoną do realizacji zadań własnych oraz zadań zleconych Gminie z zakresu pomocy społecznej. Podstawowym zadaniem Ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości, a także zapobieganie powstawaniu takich sytuacji. Działalność GOPS ukierunkowana jest również na wspieranie osób i rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, osiąganiu możliwie pełnej samodzielności oraz integracji ze środowiskiem.
Realizując zadania z zakresu pomocy społecznej, Ośrodek współpracuje z licznymi instytucjami i podmiotami, w tym m.in. z Urzędem Gminy, Policją, placówkami ochrony zdrowia, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkołami, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądem i kuratorami sądowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy, ZUS, KRUS, ośrodkami wsparcia, organizacjami pozarządowymi, parafiami oraz prokuraturą.

Skala korzystania z pomocy społecznej

Analiza danych za lata 2023–2025 wskazuje na zmienną skalę korzystania z pomocy i wsparcia. W 2023 roku pomocą objęto 327 osób, w 2024 roku ich liczba zmniejszyła się do 306, natomiast w 2025 roku wzrosła do 362. Oznacza to wzrost o 56 osób w stosunku do 2024 roku, tj. o 18,3%, oraz o 35 osób w porównaniu z 2023 rokiem, tj. o 10,7%.
Jednocześnie liczba osób, którym formalnie przyznano świadczenie, pozostawała na stosunkowo stabilnym poziomie – wynosiła odpowiednio 35 osób w 2023 roku, 34 w 2024 roku i 37 w 2025 roku. Oznacza to, że wzrost ogólnej liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia w 2025 roku nie przełożył się na równie duży wzrost liczby osób otrzymujących świadczenia. Może to wskazywać na znaczenie innych niż świadczenia form udzielanego

wsparcia.

Liczba osób długotrwale korzystających ze świadczeń również była stabilna i wynosiła 12 osób w 2023 roku, 10 w 2024 roku oraz 11 w 2025 roku. W 2025 roku stanowiły one około 29,7% wszystkich osób, którym przyznano świadczenie. Nie obserwuje się zatem wyraźnego narastania długotrwałego korzystania ze świadczeń.

Istotne zmiany widoczne są natomiast w strukturze wieku świadczeniobiorców. Liczba dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat zmniejszyła się z 11 osób w 2023 roku do 8 w 2024 roku, po czym wzrosła do 15 w 2025 roku. W porównaniu z 2024 rokiem oznacza to wzrost aż o 87,5%. Liczba osób w wieku produkcyjnym wynosiła odpowiednio 17, 12 i 15 osób, natomiast szczególnie wyraźny spadek nastąpił wśród osób w wieku poprodukcyjnym – z 7 osób w 2023 roku i 10 w 2024 roku do zaledwie 2 osób w 2025 roku.

Tabela 4. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Rok	**2023**	**2024**	**2025**	**zmiana**
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia				
Liczba osób	327	306	362	+10,7%
Osoby, którym przyznano świadczenie				
Liczba osób W tym:	35	34	37	+5,7%
Osoby długotrwale korzystające	12	10	11	-8,3%
Wiek 0-17	11	8	15	+36,4%
Wiek produkcyjny	17	12	15	-11,8%
Wiek poprodukcyjny	7	10	2	-71,4%
Liczba rodzin	32	30	30	-6,3%
Liczba osób w rodzinach	63	46	78	+23,8%

Na uwagę zasługują również zmiany dotyczące rodzin. Ich liczba była stosunkowo stabilna – zmniejszyła się z 32 w 2023 roku do 30 w 2024 roku i utrzymała się na tym poziomie w 2025 roku. Jednocześnie liczba osób w tych rodzinach zmieniała się znacznie bardziej: z 63 w 2023 roku spadła do 46 w 2024 roku, a następnie wzrosła do 78 w 2025 roku. W 2025 roku przeciętna liczba osób przypadających na rodzinę korzystającą ze świadczeń wynosiła więc 2,6, wobec około 1,5 w 2024 roku i 2,0 w 2023 roku.

Z punktu widzenia diagnozy strategicznej szczególnie istotny jest wzrost skali pomocy i wsparcia w 2025 roku oraz zwiększenie liczby dzieci i młodzieży wśród osób, którym

przyznano świadczenie. Jednocześnie stabilna liczba rodzin i osób długotrwale korzystających wskazuje, że nie nastąpiło wyraźne rozszerzenie grupy trwale zależnej od świadczeń. Dane przemawiają za dalszym monitorowaniem sytuacji rodzin z dziećmi oraz rozwijaniem takich form wsparcia, które umożliwiają reagowanie na trudności rodzin na możliwie wczesnym etapie.

Typy rodzin objętych pomocą społeczną

W latach 2023–2025 w Gminie Suszec zwiększyła się liczba rodzin objętych pomocą społeczną. W 2023 roku było to 148 rodzin, w 2024 roku 154 rodziny, natomiast w 2025 roku 180 rodzin. W całym analizowanym okresie oznacza to wzrost o 32 rodziny, czyli o 21,6%. Szczególnie widoczny był wzrost pomiędzy 2024 a 2025 rokiem – o 26 rodzin, tj. o 16,9%.

Tabela 5. Typy rodzin korzystające ze wsparcia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Typ rodziny	2023	2024	2025	Zmiana 2023–2025
Rodziny ogółem	148	154	180	+21,6%
1-osobowe	66	94	96	+45,5%
2-osobowe	41	31	46	+12,2%
3-osobowe	10	11	17	+70,0%
4-osobowe	20	9	9	-55,0%
5-osobowe	10	3	1	-90,0%
6-osobowe i większe	1	6	11	+1000,0%
Rodziny z dziećmi ogółem	41	25	38	-7,3%
Rodziny niepełne ogółem	0	2	3	—
Rodziny emerytów i rencistów ogółem	107	127	139	+29,9%

Najliczniejszą kategorię stanowiły rodziny jednoosobowe. Ich liczba wzrosła z 66 w 2023 roku do 94 w 2024 roku i 96 w 2025 roku. W stosunku do 2023 roku oznacza to wzrost o 30 gospodarstw, czyli o 45,5%. Rodziny jednoosobowe stanowiły 44,6% wszystkich rodzin objętych pomocą w 2023 roku, 61,0% w 2024 roku oraz 53,3% w 2025 roku. Oznacza to, że przez cały analizowany okres osoby samotnie gospodarujące stanowiły bardzo znaczącą część odbiorców pomocy społecznej.

Liczba rodzin dwuosobowych wynosiła 41 w 2023 roku, zmniejszyła się do 31 w 2024 roku, a następnie wzrosła do 46 w 2025 roku. W całym okresie nastąpił wzrost o 12,2%. W 2025 roku rodziny dwuosobowe stanowiły 25,6% wszystkich rodzin korzystających z pomocy.

Wzrosła również liczba rodzin trzyosobowych – z 10 w 2023 roku do 11 w 2024 roku i 17 w 2025 roku. W ciągu dwóch lat oznacza to wzrost o 70,0%. Ich udział wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy zwiększył się z 6,8% do 9,4%.

Odmienna tendencja wystąpiła wśród rodzin cztero- i pięcioosobowych. Liczba rodzin czteroosobowych zmniejszyła się z 20 w 2023 roku do 9 w 2024 roku i utrzymała się na tym poziomie w 2025 roku. Oznacza to spadek o 55,0%. Jeszcze większy spadek dotyczył rodzin pięcioosobowych – z 10 w 2023 roku do 3 w 2024 roku i tylko 1 w 2025 roku, czyli o 90,0%.

Na uwagę zasługuje natomiast wzrost liczby największych rodzin – liczących 6 i więcej osób. W 2023 roku była to tylko 1 rodzina, w 2024 roku 6, a w 2025 roku już 11. Matematycznie oznacza to wzrost o 1000%, jednak ze względu na bardzo niską wartość wyjściową bardziej miarodajne jest wskazanie wzrostu z 1 do 11 rodzin. Udział tej grupy zwiększył się z 0,7% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w 2023 roku do 6,1% w 2025 roku. Jest to zmiana istotna z punktu widzenia planowania wsparcia rodzin wieloosobowych.

W 2023 roku pomocą społeczną objętych było 41 rodzin z dziećmi. W 2024 roku ich liczba zmniejszyła się do 25, natomiast w 2025 roku wzrosła do 38. W porównaniu z 2023 rokiem liczba rodzin z dziećmi była więc w 2025 roku niższa o 3 rodziny, tj. o 7,3%.

Zmienił się również udział rodzin z dziećmi w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy. W 2023 roku stanowiły one 27,7% wszystkich rodzin, w 2024 roku 16,2%, natomiast w 2025 roku 21,1%. Dane wskazują więc na silny spadek w 2024 roku, po którym w 2025 roku nastąpił ponowny wzrost.

W 2023 roku w sprawozdaniu MRiPS-03 nie wykazano rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej. W 2024 roku odnotowano 2 takie rodziny, natomiast w 2025 roku 3. Ze względu na zerową wartość w roku bazowym nie jest zasadne przedstawianie zmiany 2023–2025 w procentach.

Pomimo niewielkich wartości bezwzględnych pojawienie się rodzin niepełnych w strukturze beneficjentów powinno być monitorowane. Rodziny te mogą być bardziej narażone na kumulowanie się trudności ekonomicznych, opiekuńczych i organizacyjnych, szczególnie gdy jeden rodzic samodzielnie odpowiada za utrzymanie i wychowanie dzieci.

Szczególnie istotne z punktu widzenia diagnozy społecznej są dane dotyczące rodzin emerytów i rencistów. W 2023 roku pomocą objętych było 107 takich rodzin, w 2024 roku 127, a w 2025 roku 139. W ciągu dwóch lat ich liczba zwiększyła się o 32 rodziny, czyli o 29,9%.

Rodziny emerytów i rencistów stanowiły 72,3% wszystkich rodzin objętych pomocą w 2023 roku, 82,5% w 2024 roku oraz 77,2% w 2025 roku. Oznacza to, że w każdym z analizowanych lat była to dominująca grupa w strukturze rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Dane te są szczególnie ważne w zestawieniu z sytuacją demograficzną Gminy Suszec. W latach 2023–2025 liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrosła z 1 942 do 2 308 osób, czyli o 18,8%. Jednocześnie liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej wzrosła o 29,9%. Oba zjawiska wskazują na rosnące znaczenie potrzeb starszych mieszkańców w lokalnej polityce społecznej.

Analiza typów rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2023–2025 wskazuje przede wszystkim na wzrost ogólnej liczby rodzin korzystających ze wsparcia – ze 148 do 180, czyli o 21,6%. Zmianie tej towarzyszyło przekształcenie struktury gospodarstw korzystających z pomocy.

Najbardziej charakterystyczną cechą jest duży udział gospodarstw jednoosobowych. Ich liczba wzrosła o 45,5%, a w 2025 roku stanowiły one 53,3% wszystkich rodzin korzystających z pomocy. Jednocześnie bardzo wysoki pozostaje udział rodzin emerytów i rencistów – w 2025 roku było ich 139, czyli 77,2% wszystkich rodzin objętych pomocą. W porównaniu z 2023 rokiem ich liczba zwiększyła się o 29,9%.

Dane te, analizowane łącznie z obserwowanym procesem starzenia się mieszkańców Gminy Suszec, wskazują, że jednym z najważniejszych wyzwań dla przyszłej polityki społecznej będzie wsparcie osób starszych, samotnych oraz osób o ograniczonej samodzielności. Szczególnego znaczenia nabiera zapewnienie dostępności usług umożliwiających jak najdłuższe funkcjonowanie mieszkańców w ich dotychczasowym środowisku, przeciwdziałanie samotności i izolacji oraz wsparcie rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi i zależnymi.

Jednocześnie nie należy pomijać sytuacji rodzin z dziećmi. W 2025 roku było ich 38, co stanowiło 21,1% wszystkich rodzin objętych pomocą. Chociaż w porównaniu z 2023 rokiem ich liczba zmniejszyła się o 7,3%, nastąpił wyraźny wzrost w stosunku do 2024 roku – z 25 do 38 rodzin, czyli o 52,0%. W połączeniu z wcześniejszą analizą powodów korzystania z pomocy, w której stwierdzono wzrost bezradności opiekuńczo-wychowawczej o 50%, uzasadnia to dalsze wzmacnianie działań skierowanych do rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczych i wychowawczych.

Na uwagę zasługuje również wzrost liczby rodzin liczących 6 i więcej osób – z 1 w 2023 roku do 11 w 2025 roku. Ze względu na niewielkie liczebności zjawisko wymaga dalszej obserwacji, jednak może wskazywać na zwiększające się potrzeby części dużych gospodarstw domowych.

Wyniki analizy wskazują zatem, że w nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec szczególne znaczenie powinny mieć dwa równoległe kierunki: rozwijanie wsparcia odpowiadającego na potrzeby rosnącej grupy osób starszych i samotnie gospodarujących oraz dalsze wzmacnianie rodzin z dziećmi, zwłaszcza rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej, niepełnych, wielodzietnych lub doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych.

Świadczenia pieniężne i niepieniężne

Analiza danych dotyczących świadczeń przyznawanych w ramach zadań zleconych i zadań własnych wskazuje, że w latach 2023–2025 liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Suszec pozostawała na stosunkowo niskim i stabilnym poziomie. W 2023 roku świadczenia przyznano decyzją 35 osobom z 32 rodzin, w 2024 roku – 34 osobom z 30 rodzin, natomiast w 2025 roku – 37 osobom z 30 rodzin.

W całym analizowanym okresie liczba osób, którym przyznano świadczenia, zwiększyła się jedynie o 2 osoby, tj. o 5,7%, natomiast liczba rodzin zmniejszyła się z 32 do 30, tj. o 6,3%. Większe zmiany wystąpiły w liczbie osób należących do rodzin świadczeniobiorców – w 2023 roku było ich 63, w 2024 roku 46, a w 2025 roku 78. W ostatnim roku nastąpił zatem wzrost o 69,6% w stosunku do 2024 roku i o 23,8% w porównaniu z 2023 rokiem.

Tabela 6. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną. Źródło: dane GOPS Suszec.

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**	**Zmiana**
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)				
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	35	34	37	+5,7%
Liczba rodzin	32	30	30	-6,3%
Liczba osób w rodzinach	63	46	78	+23,8%
osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne				
Liczba osób ogółem	19	16	20	+5,3%
Liczba rodzin	19	16	20	+5,3%
Liczba osób w rodzinach	32	19	50	+56,3%
osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne				
Liczba osób ogółem	16	18	17	+6,3%
Liczba rodzin	13	14	10	-23,1%
Liczba osób w rodzinach	31	27	28	-9,7%

W strukturze udzielanego wsparcia nieznacznie przeważały świadczenia pieniężne. W 2023 roku otrzymało je 19 osób, w 2024 roku ich liczba spadła do 16, natomiast w 2025 roku wzrosła do 20. Oznacza to wzrost o 25,0% w stosunku do 2024 roku, ale jedynie o 5,3% w porównaniu z 2023 rokiem. W 2025 roku świadczenia pieniężne otrzymało około 54,1% wszystkich osób, którym przyznano świadczenia.

Na uwagę zasługuje przede wszystkim wzrost liczby osób w rodzinach beneficjentów świadczeń pieniężnych. W 2023 roku było ich 32, w 2024 roku 19, natomiast w 2025 roku już 50. W stosunku do 2024 roku oznacza to wzrost o 163,2%, a w porównaniu z 2023 rokiem – o 56,3%. Przy wzroście liczby rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych jedynie z 16 do 20 pomiędzy 2024 a 2025 rokiem wskazuje to, że w 2025 roku wsparcie pieniężne częściej dotyczyło gospodarstw obejmujących większą liczbę osób.

Znacznie większą stabilnością charakteryzowała się liczba osób otrzymujących świadczenia niepieniężne – 16 osób w 2023 roku, 18 w 2024 roku oraz 17 w 2025 roku. Jednocześnie liczba rodzin korzystających z tej formy wsparcia zmniejszyła się z 13 w 2023 roku do 10 w 2025 roku. Liczba osób w tych rodzinach wynosiła odpowiednio 31, 27 i 28.

Warto również zwrócić uwagę na zmianę proporcji pomiędzy świadczeniami pieniężnymi i niepieniężnymi. W 2024 roku świadczenia pieniężne otrzymało 16 osób, a niepieniężne 18 osób. W 2025 roku sytuacja uległa odwróceniu – świadczenia pieniężne przyznano 20 osobom, a niepieniężne 17 osobom. Różnice nie są jednak na tyle duże, aby można było mówić o trwałej zmianie struktury wsparcia na podstawie trzyletniego okresu obserwacji.

Z punktu widzenia diagnozy strategicznej dane wskazują przede wszystkim na stabilną liczbę bezpośrednich świadczeniobiorców przy jednoczesnym zwiększeniu w 2025 roku liczby osób funkcjonujących w rodzinach objętych pomocą. Szczególnie widoczne jest to w przypadku świadczeń pieniężnych. Może to oznaczać większe znaczenie wsparcia kierowanego do gospodarstw wieloosobowych i rodzin z dziećmi, co jest spójne z odnotowanym w 2025 roku wzrostem liczby dzieci i młodzieży wśród osób, którym przyznano świadczenie. W kolejnych latach zasadne będzie monitorowanie nie tylko liczby świadczeniobiorców, ale również struktury gospodarstw domowych korzystających z pomocy oraz zmian proporcji pomiędzy wsparciem pieniężnym i niepieniężnym.

W latach 2023–2025 mieszkańcom Gminy Suszec przyznawano świadczenia pieniężne w formie zasiłków stałych, okresowych oraz zasiłków celowych i specjalnych celowych. Analiza danych wskazuje, że liczba osób korzystających z poszczególnych świadczeń pozostawała niewielka, natomiast zmieniała się ich liczba oraz wartość.

Tabela 7. Zasiłki stałe, okresowe i celowe. Źródło: OZPS Gminy Suszec.

Rodzaj świadczenia	Wskaźnik	2023	2024	2025	Zmiana 2023–2025
Zasiłek stały	liczba osób	5	8	7	+40,0%
	liczba świadczeń	46	60	50	+8,7%
	kwota	32 121 zł	55 840 zł	59 122 zł	+84,1%
Zasiłek okresowy	liczba osób	5	4	6	+20,0%
	liczba świadczeń	11	39	34	+209,1%
	kwota	19 166 zł	21 016 zł	33 808 zł	+76,4%
Zasiłki celowe i specjalne celowe	liczba osób	9	3	7	-22,2%
	kwota	5 856 zł	2 090 zł	5 900 zł	+0,8%

W przypadku zasiłków stałych liczba świadczeniobiorców wzrosła z 5 osób w 2023 roku do 8 w 2024 roku, po czym w 2025 roku nieznacznie zmniejszyła się do 7 osób. Liczba wypłaconych świadczeń kształtowała się odpowiednio na poziomie 46, 60 i 50. Pomimo niewielkich zmian liczby beneficjentów nastąpił wyraźny wzrost wartości wypłaconych świadczeń – z 32 121 zł w 2023 roku do 59 122 zł w 2025 roku, czyli o 84,1%. Wzrost wartości zasiłków był więc zdecydowanie większy niż wzrost liczby korzystających z nich osób.

W odniesieniu do zasiłków okresowych liczba osób korzystających z tej formy wsparcia wynosiła 5 w 2023 roku, 4 w 2024 roku oraz 6 w 2025 roku. Większe zmiany dotyczyły liczby wypłaconych świadczeń – wzrosła ona z 11 w 2023 roku do 39 w 2024 roku, a następnie nieznacznie zmniejszyła się do 34 w 2025 roku. Jednocześnie kwota przeznaczona na zasiłki okresowe zwiększyła się z 19 166 zł do 33 808 zł, tj. o 76,4%. Szczególnie widoczny był wzrost pomiędzy 2024 a 2025 rokiem – o 12 792 zł, czyli około 60,9%.

Inny przebieg zmian odnotowano w przypadku zasiłków celowych i specjalnych celowych. W 2023 roku otrzymywało je 9 osób, w 2024 roku jedynie 3 osoby, natomiast w 2025 roku liczba beneficjentów ponownie wzrosła do 7. Wartość wypłaconych świadczeń wynosiła odpowiednio 5 856 zł, 2 090 zł i 5 900 zł. Pomimo mniejszej liczby korzystających w 2025 roku niż w 2023 roku łączna wartość świadczeń była praktycznie taka sama.

Analizowane dane pokazują, że skala korzystania z podstawowych świadczeń pieniężnych pomocy społecznej w Gminie Suszec jest niewielka i nie wykazuje trwałego, systematycznego wzrostu liczby świadczeniobiorców. Jednocześnie widoczny jest wzrost wartości zasiłków stałych i okresowych. Szczególnie istotne jest to, że w 2025 roku zasiłki stałe, okresowe oraz celowe i specjalne celowe otrzymywało odpowiednio jedynie 7, 6 i 7 osób.

Z punktu widzenia Strategii dane te przemawiają za utrzymaniem dostępności pomocy finansowej dla osób i rodzin znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej, przy

jednoczesnym indywidualnym rozpoznawaniu przyczyn korzystania ze świadczeń. Sama wysokość wydatków nie powinna być traktowana jako bezpośredni wskaźnik pogorszenia sytuacji społecznej mieszkańców, ponieważ na jej poziom wpływają również wysokość poszczególnych świadczeń oraz okres, na jaki zostały one przyznane.

Praca socjalna i inne formy niematerialnego wsparcia

Istotnym elementem działalności GOPS jest również pomoc niemająca charakteru świadczenia pieniężnego. Praca socjalna służy poprawie funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku, wzmacnianiu samodzielności oraz zdolności do rozwiązywania występujących problemów. Może być świadczona niezależnie od dochodu osoby lub rodziny.

Tabela 8. Liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem (liczba rodzin)	148	154	180
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem (liczba osób w rodzinach)	317	285	362
- w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej (liczba rodzin)	116	124	150
- w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej (liczba osób w rodzinach	254	239	284

W latach 2023–2025 widoczny był wzrost skali pomocy udzielanej w formie pracy socjalnej. Liczba rodzin objętych tą formą wsparcia zwiększyła się ze 148 w 2023 roku do 180 w 2025 roku, tj. o 21,6%, natomiast liczba osób w tych rodzinach wzrosła z 317 do 362 (o 14,2%). Szczególnie istotny był wzrost liczby rodzin korzystających wyłącznie z pracy socjalnej – ze 116 w 2023 roku do 150 w 2025 roku, czyli o 29,3%. Dane wskazują na rosnące znaczenie pozafinansowych form wsparcia mieszkańców i pokazują, że pomoc GOPS nie ogranicza się do przyznawania świadczeń pieniężnych.

Pomoc żywnościowa

Ważnym elementem systemu wsparcia jest pomoc służąca zapewnieniu mieszkańcom dostępu do żywności, w szczególności dzieciom, osobom samotnym, starszym, chorym oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

W latach 2023–2025 Gmina Suszec kontynuowała działania w zakresie zapewniania posiłków dzieciom uczęszczającym do szkół oraz innym osobom wymagającym wsparcia żywnościowego. Pomoc była realizowana zarówno w formie posiłków, jak i zasiłków celowych

na zakup żywności. W analizowanym okresie widoczny jest wzrost skali wsparcia, szczególnie w 2025 roku.

W 2023 roku pomocą w zakresie dożywiania objęto 14 osób, a łączna wartość udzielonego wsparcia wyniosła 10 956,50 zł. Z dotacji budżetu państwa pochodziło 6 573,80 zł, natomiast ze środków własnych gminy 4 382,70 zł. W szkołach dożywiano 8 dzieci, którym przyznano łącznie 699 posiłków. Średni koszt jednego posiłku szkolnego wynosił 4,34 zł. Ponadto na zasiłki celowe na zakup żywności przeznaczono 1 350,00 zł. Z posiłków korzystała także 1 osoba dorosła, której przyznano 365 świadczeń, przy średnim koszcie jednego posiłku wynoszącym 18,00 zł.

W 2024 roku pomocą objęto 10 osób, czyli o 4 osoby mniej niż rok wcześniej. Łączna wartość wsparcia wyniosła 11 951,10 zł, co mimo spadku liczby beneficjentów oznaczało wzrost wydatków o 994,60 zł, tj. o około 9,1%. Z budżetu państwa sfinansowano 7 170,00 zł, natomiast ze środków własnych gminy 4 781,10 zł. Posiłki w szkołach otrzymywało 8 dzieci, którym przyznano 955 świadczeń. Oznaczało to wzrost liczby posiłków dla dzieci o 256, czyli o 36,6% w stosunku do 2023 roku. Średni koszt jednego posiłku wzrósł z 4,34 zł do 5,90 zł. W ramach programu wypłacono również 400,00 zł zasiłku celowego na zakup żywności. Z posiłków korzystała ponadto 1 osoba dorosła, której przyznano 366 świadczeń, przy koszcie jednego posiłku wynoszącym 20,00 zł.

Największa skala wsparcia wystąpiła w 2025 roku. Pomocą objęto 22 osoby, a więc ponad dwukrotnie więcej niż w 2024 roku i o 8 osób więcej niż w 2023 roku. Łączna wartość wydatków wyniosła 20 879,80 zł, z czego 12 527,00 zł pochodziło z dotacji budżetu państwa, a 8 352,80 zł ze środków własnych gminy. W porównaniu z 2024 rokiem wydatki zwiększyły się o 8 928,70 zł, tj. o około 74,7%, natomiast w stosunku do 2023 roku wzrosły o 9 923,30 zł, czyli o około 90,6%.

W 2025 roku dożywianiem w szkołach objęto 11 dzieci. Łącznie przyznano im 1 502 posiłki, czyli o 547 więcej niż rok wcześniej i o 803 więcej niż w 2023 roku. W całym analizowanym okresie oznacza to wzrost liczby posiłków szkolnych o około 114,9%. Średni koszt jednego posiłku szkolnego wynosił 5,63 zł. Na zasiłek celowy przeznaczono 3 800,00 zł, co było wartością wyraźnie wyższą niż w dwóch poprzednich latach. Z posiłków korzystały również 2 osoby dorosłe, którym przyznano łącznie 393 świadczenia. Średni koszt jednego posiłku dla osoby dorosłej wynosił 24,29 zł.

Tabela 9. Dożywianie dzieci i innych osób potrzebujących pomocy w Gminie Suszec w latach 2023–2025. *Źródło: dane GOPS Suszec.*

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Liczba osób objętych pomocą	14	10	22
Łączna kwota pomocy	10 956,50 zł	11 951,10 zł	20 879,80 zł
Dotacja z budżetu państwa	6 573,80 zł	7 170,00 zł	12 527,00 zł
Środki własne gminy	4 382,70 zł	4 781,10 zł	8 352,80 zł
Liczba dzieci dożywianych w szkołach	8	8	11
Liczba świadczeń – posiłki dla dzieci	699	955	1 502
Średni koszt posiłku dla dziecka	4,34 zł	5,90 zł	5,63 zł
Zasiłki celowe na zakup żywności	1 350,00 zł	400,00 zł	3 800,00 zł
Liczba dorosłych korzystających z posiłków	1	1	2
Liczba świadczeń – posiłki dla dorosłych	365	366	393
Średni koszt posiłku dla osoby dorosłej	18,00 zł	20,00 zł	24,29 zł

Analiza danych wskazuje, że w latach 2023–2025 nastąpił wzrost znaczenia wsparcia w zakresie dożywiania. Choć w 2024 roku liczba osób objętych pomocą zmniejszyła się, jednocześnie wzrosła liczba posiłków wydawanych dzieciom oraz ogólna wartość wsparcia. W 2025 roku nastąpiło wyraźne zwiększenie zarówno liczby beneficjentów, jak i liczby przyznanych świadczeń oraz wydatków.

Szczególnie istotny jest wzrost liczby posiłków zapewnianych dzieciom – z 699 w 2023 roku do 1 502 w 2025 roku. Wzrost liczby dzieci objętych dożywianiem był mniejszy, z 8 do 11, co oznacza, że zwiększyła się także intensywność wsparcia przypadająca na jedno dziecko. Jednocześnie wzrosło znaczenie zasiłków celowych na zakup żywności, których wartość w 2025 roku była niemal trzykrotnie wyższa niż w 2023 roku.

Z punktu widzenia Strategii dane te wskazują na potrzebę utrzymania działań zapewniających dostęp do posiłków dzieciom oraz innym osobom znajdującym się w trudnej sytuacji. Wzrost skali wsparcia w 2025 roku może świadczyć o zwiększeniu zapotrzebowania na tego rodzaju pomoc, dlatego zasadne jest dalsze monitorowanie liczby beneficjentów, liczby przyznawanych posiłków oraz wysokości wsparcia żywnościowego.

Wsparcie osób starszych, z niepełnosprawnościami i niesamodzielnych

W latach 2023–2025 liczba mieszkańców Gminy Suszec w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się z 1 942 do 2 308, czyli o 18,8%. Jednocześnie wzrosła liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 10. Formy wsparcia osób starszych, z niepełnosprawnościami i niesamodzielnych. Źródło: dane GOPS Suszec.

Forma wsparcia	**Wskaźnik**	**2023**	**2024**	**2025**
Usługi opiekuńcze	liczba osób	4	5	0
	liczba świadczeń	1276	1379	0
DPS	liczba mieszkańców	3	3	2
Opieka wytchnieniowa	liczba rodzin	6	11	16
	liczba godzin	1120	1512,5	1335
Korpus Wsparcia Seniorów/teleopieka	liczba osób	20	16	12
Klub Seniora	liczba uczestników	37	37	45

W lipcu 2023 roku w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suszcu utworzono ośrodek wsparcia w formie klubu samopomocy pod nazwą „Klub Seniora". Jego działalność stanowiła kontynuację wsparcia realizowanego wcześniej w ramach projektu „Usługi Społeczne w Gminie Suszec".

W 2023 roku z zajęć Klubu korzystało 37 seniorów, a wydatki na jego działalność wyniosły 95 759,88 zł. W 2024 roku liczba uczestników pozostała na poziomie 37 osób, natomiast wydatki wyniosły 222 095,05 zł. Oferta obejmowała m.in. zajęcia ruchowe i kreatywne, wyjazdy rekreacyjne i kulturalne oraz transport uczestników.

W 2025 roku liczba uczestników wzrosła do 45 osób, czyli o 21,6% w stosunku do roku poprzedniego. Na bieżące funkcjonowanie Klubu przeznaczono ze środków samorządowych 58 176,20 zł. Działalność została dodatkowo wsparta kwotą 128 809,00 zł w ramach projektu „Wsparcie usług społecznych w Gminie Suszec", współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Ponadto 50 524,80 zł wkładu własnego przeznaczono na transport uczestników i wynagrodzenie kierowcy.

Funkcjonowanie Klubu Seniora stanowi istotny element lokalnego systemu wsparcia osób starszych. Wzrost liczby uczestników w 2025 roku wskazuje na rosnące zainteresowanie tą formą aktywizacji i integracji. W kontekście postępującego starzenia się mieszkańców Gminy

Suszec zasadne jest utrzymanie i dalsze rozwijanie oferty Klubu, w szczególności działań sprzyjających aktywności, integracji społecznej i przeciwdziałaniu osamotnieniu seniorów.
W latach 2023–2025 Gmina Suszec realizowała program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej/Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Korpus Wsparcia Seniorów". Jego celem było zwiększenie bezpieczeństwa osób starszych oraz umożliwienie im jak najdłuższego samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania poprzez tzw. „opiekę na odległość". Seniorzy otrzymywali bezpłatnie opaski bezpieczeństwa umożliwiające kontakt z centrum monitoringu oraz wezwanie pomocy za pomocą przycisku SOS.
W 2023 roku monitoringiem objęto 20 opasek bezpieczeństwa. W ciągu roku za ich pomocą wykonano 151 połączeń, w tym 24 po naciśnięciu przycisku SOS. W 3 przypadkach konieczne było wezwanie pogotowia ratunkowego. Koszt realizacji programu wyniósł 7 000,00 zł.
W 2024 roku z opasek bezpieczeństwa skorzystało 16 mieszkańców. Odnotowano 99 połączeń, w tym 20 wywołanych użyciem przycisku SOS. W 3 przypadkach wezwano pogotowie ratunkowe. Koszt realizacji programu wyniósł 5 285,00 zł.
W 2025 roku z tej formy wsparcia skorzystało 12 mieszkańców. Za pomocą opasek wykonano 25 połączeń, w tym 1 po użyciu przycisku SOS. Koszt realizacji zadania wyniósł 4 700,00 zł.
W każdym z analizowanych lat miesięczny koszt monitoringu jednej osoby wynosił 35 zł.
W kontekście postępującego starzenia się mieszkańców Gminy Suszec teleopieka powinna być nadal rozwijana jako uzupełnienie innych form wsparcia osób starszych. Pozwala ona zwiększać poczucie bezpieczeństwa seniorów, szczególnie osób mieszkających samotnie, oraz sprzyja ich możliwie długiemu pozostawaniu we własnym środowisku zamieszkania.

Wsparcie rodzin z dziećmi

W latach 2023–2025 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszcu realizował pomoc materialną dla uczniów na podstawie ustawy o systemie oświaty. Wsparcie udzielane było w formie stypendiów szkolnych, finansowanych ze środków budżetu państwa oraz środków samorządowych.
W 2023 roku wypłacono 5 stypendiów szkolnych na łączną kwotę 4 229,66 zł, z czego 3 383,73 zł pochodziło z budżetu państwa, a 845,93 zł ze środków samorządowych. W 2024 roku również wypłacono 5 stypendiów, jednak wartość pomocy zmniejszyła się do 2 069,85 zł. W 2025 roku liczba wypłaconych stypendiów wzrosła do 8, a łączna kwota wsparcia wyniosła 2 415,54 zł, w tym 1 932,43 zł ze środków budżetu państwa oraz 483,11 zł ze środków samorządowych.

Tabela 11. Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
Liczba wypłaconych stypendiów	5	5	8
Łączna kwota pomocy	4 229,66 zł	2 069,85 zł	2 415,54 zł
Środki budżetu państwa	3 383,73 zł	1 655,87 zł	1 932,43 zł
Środki samorządowe	845,93 zł	413,98 zł	483,11 zł

W analizowanym okresie liczba wypłaconych stypendiów wzrosła z 5 w 2023 roku do 8 w 2025 roku, tj. o 60%. Jednocześnie łączna wartość pomocy była w 2025 roku o około 42,9% niższa niż w 2023 roku. Dane wskazują, że pomoc materialna dla uczniów ma w Gminie Suszec niewielką skalę, jednak pozostaje ważnym instrumentem wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży znajdujących się w trudniejszej sytuacji materialnej. Zasadne jest zatem utrzymanie tej formy wsparcia i monitorowanie potrzeb uczniów oraz ich rodzin.

Istotnym elementem systemu wsparcia mieszkańców Gminy Suszec są świadczenia rodzinne realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Obejmują one m.in. zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, świadczenia rodzicielskie, świadczenia opiekuńcze, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka oraz jednorazowe świadczenie wynikające z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem".

W latach 2023–2025 obserwowano stopniowe zmniejszanie się ogólnej liczby wypłacanych świadczeń. W 2023 roku wypłacono łącznie 6 610 świadczeń na kwotę 2 255 362,60 zł. W 2024 roku liczba świadczeń zmniejszyła się do 6 137, natomiast ich łączna wartość wzrosła do 3 193 465,86 zł. W 2025 roku wypłacono 5 531 świadczeń na kwotę 3 146 155,60 zł.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne i opiekuńcze w Gminie Suszec w latach 2023–2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Wyszczególnienie	2023	2024	2025	Zmiana 2023–2025
Liczba świadczeń ogółem	6 610	6 137	5 531	-16,3%
Łączna kwota świadczeń	2 255 362,60 zł	3 193 465,86 zł	3 146 155,60 zł	+39,5%
Rodziny pobierające zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	94	67	49	-47,9%
Liczba zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	3 286	2 326	1 935	-41,1%

Wyszczególnienie	2023	2024	2025	Zmiana 2023–2025
Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	349 354,46 zł	265 596,34 zł	209 488,54 zł	-40,0%
Dzieci otrzymujące zasiłek rodzinny	203	142	111	-45,3%
Liczba świadczeń rodzicielskich	200	207	168	-16,0%
Rodziny korzystające ze świadczenia rodzicielskiego	30	30	24	-20,0%
Kwota świadczeń rodzicielskich	174 833,40 zł	191 391,10 zł	156 397,70 zł	-10,5%
Liczba świadczeń opiekuńczych	3 084	3 583	3 414	+10,7%
Rodziny korzystające ze świadczeń opiekuńczych	244	263	263	+7,8%
Kwota świadczeń opiekuńczych	680 174,74 zł	2 709 478,42 zł	2 757 269,36 zł	+305,4%

W całym analizowanym okresie liczba wypłaconych świadczeń zmniejszyła się o 1 079, tj. o 16,3%, natomiast ich łączna wartość wzrosła o 890 793,00 zł, czyli o około 39,5%. Oznacza to, że spadkowi liczby świadczeń nie towarzyszyło zmniejszenie wartości udzielanego wsparcia. Wynikało to przede wszystkim ze znacznego wzrostu wartości świadczeń opiekuńczych.

Wyraźną tendencję spadkową odnotowano w przypadku zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami. W 2023 roku korzystały z nich 94 rodziny, którym wypłacono 3 286 świadczeń na kwotę 349 354,46 zł. W 2024 roku wsparciem objętych było 67 rodzin, a w 2025 roku już 49 rodzin. W tym samym czasie liczba świadczeń zmniejszyła się do 1 935, a ich wartość do 209 488,54 zł.

Jeszcze wyraźniej tendencję tę pokazuje liczba dzieci otrzymujących zasiłek rodzinny. W 2023 roku świadczenie otrzymywało 203 dzieci, w 2024 roku – 142, a w 2025 roku – 111. Oznacza to spadek o 92 dzieci, tj. o 45,3% w ciągu dwóch lat. Liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych zmniejszyła się jednocześnie z 1 962 w 2023 roku do 1 084 w 2025 roku.

Tabela 13. Wybrane rodzaje świadczeń rodzinnych i opiekuńczych w latach 2023–2025 – liczba wypłaconych świadczeń. Źródło: dane GOPS Suszec.

Rodzaj świadczenia	**2023**	**2024**	**2025**
Zasiłek rodzinny	1 962	1 336	1 084
Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	106	76	48
Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	140	114	125
Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka z niepełnosprawnością	102	168	108
Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	258	184	185
Dodatek z tytułu nauki poza miejscem zamieszkania	275	152	121
Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	430	291	250
Świadczenie rodzicielskie	200	207	168
Zasiłek pielęgnacyjny	2 622	2 870	2 768
Świadczenie pielęgnacyjne	462	713	646
Specjalny zasiłek opiekuńczy	0	0	0
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka („becikowe”)	35	19	11
Świadczenie „Za życiem”	4	2	3

Spadek dotyczył również części dodatków związanych z wychowywaniem i edukacją dzieci. Liczba dodatków z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej zmniejszyła się z 430 w 2023 roku do 250 w 2025 roku, natomiast liczba świadczeń związanych z nauką poza miejscem zamieszkania spadła z 275 do 121. Mniejsza była także liczba dodatków z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – ze 106 do 48.

W przypadku świadczenia rodzicielskiego w 2023 roku wypłacono 200 świadczeń dla 30 rodzin na kwotę 174 833,40 zł. W 2024 roku było to 207 świadczeń dla 30 rodzin na kwotę 191 391,10 zł, natomiast w 2025 roku – 168 świadczeń dla 24 rodzin na kwotę 156 397,70 zł.

Odmienny kierunek zmian wystąpił w przypadku świadczeń opiekuńczych. W 2023 roku wypłacono 3 084 świadczenia dla 244 rodzin na kwotę 680 174,74 zł. W 2024 roku było to 3 583 świadczenia dla 263 rodzin na kwotę 2 709 478,42 zł, natomiast w 2025 roku – 3 414 świadczeń dla 263 rodzin na kwotę 2 757 269,36 zł. Tak duży wzrost wartości tej grupy świadczeń należy rozpatrywać również w kontekście zmian prawnych dotyczących świadczenia pielęgnacyjnego, które weszły w życie od 1 stycznia 2024 roku.

Znaczącą część świadczeń opiekuńczych stanowił zasiłek pielęgnacyjny. W 2023 roku wypłacono 2 622 świadczenia dla 234 osób, w 2024 roku – 2 870 świadczeń dla 249 osób, a w 2025 roku – 2 768 świadczeń dla 247 osób. Dane wskazują na utrzymywanie się stosunkowo licznej grupy mieszkańców wymagających wsparcia związanego z niepełnosprawnością, koniecznością zapewnienia opieki lub podeszłym wiekiem.

Jednocześnie systematycznie zmniejszała się liczba jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka. W 2023 roku wypłacono 35 takich świadczeń, w 2024 roku – 19, a w 2025 roku – 11. Podsumowując, w latach 2023–2025 w Gminie Suszec następowało stopniowe zmniejszanie liczby świadczeń związanych z wychowywaniem dzieci, przy jednoczesnym utrzymywaniu się dużego znaczenia świadczeń związanych z niepełnosprawnością i sprawowaniem opieki. Szczególnie istotny jest spadek liczby dzieci otrzymujących zasiłek rodzinny oraz liczby rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami. Jednocześnie wysoka liczba świadczeń opiekuńczych wskazuje na znaczące potrzeby mieszkańców związane z niepełnosprawnością i koniecznością zapewnienia długotrwałej opieki. W perspektywie nowej Strategii uzasadnia to dalsze rozwijanie działań wspierających osoby z niepełnosprawnościami, osoby zależne oraz ich rodziny i opiekunów.

Kolejną formę wsparcia stanowią świadczenia z funduszu alimentacyjnego kierowane do osób uprawnionych do alimentów w przypadku bezskuteczności ich egzekucji.

Tabela 14. Informacje na temat rodzin i osób korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Źródło: dane GOPS Suszec.

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	11	12	13
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	6	6	6
Ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego (PLN)	63 660	78 050	105 385

W latach 2023–2025 liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego pozostawała stała i wynosiła 6 rodzin, natomiast liczba osób uprawnionych wzrosła z 11 do 13. Jednocześnie kwota wypłaconych świadczeń zwiększyła się z 63 660 zł w 2023 roku do 105 385 zł w 2025 roku, tj. o 65,5%. Dane wskazują na stabilną skalę korzystania z tej formy wsparcia przy wyraźnym wzroście wartości wypłacanych świadczeń.

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszcu realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Działania te obejmują przede wszystkim wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez asystenta rodziny oraz współfinansowanie przez gminę kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Istotą podejmowanych działań jest możliwie wczesne udzielenie rodzinie pomocy, tak aby ograniczać narastanie problemów mogących prowadzić do konieczności umieszczenia dziecka poza rodziną.

W latach 2023–2025 liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny zwiększyła się. W 2023 roku pomocą objęto 9 rodzin, w których wychowywało się 10 dzieci. W 2024 roku wsparciem nadal objętych było 9 rodzin, jednak liczba dzieci wzrosła do 16. W 2025 roku z pomocy asystenta korzystało już 12 rodzin wychowujących łącznie 19 dzieci. Oznacza to wzrost liczby rodzin objętych wsparciem o 33,3% w stosunku do 2023 roku, natomiast liczba dzieci w tych rodzinach wzrosła z 10 do 19.

Tabela 15. Wsparcie rodzin oraz piecza zastępcza w Gminie Suszec w latach 2023–2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny	9	9	12
Dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta	10	16	19
Dzieci przebywające w pieczy zastępczej ogółem	15	16	12
w tym w rodzinach zastępczych	b.d.	11	9
w tym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	b.d.	5	3
Wydatki gminy z tytułu pieczy zastępczej	174 753,25 zł	191 357,62 zł	231 894,54 zł

Zakres wsparcia świadczonego przez asystenta rodziny dostosowywany był do indywidualnej sytuacji i potrzeb poszczególnych rodzin. Obejmował m.in. pomoc w poprawie sytuacji życiowej, rozwijaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych. Rodzice otrzymywali również wsparcie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia. Działania asystenta dotyczyły ponadto organizowania zajęć rozwojowych dla młodszych dzieci, pomocy dzieciom w nauce oraz monitorowania sytuacji zdrowotnej członków rodziny. Współpraca

prowadzona była na podstawie określonych wspólnie z rodziną celów i systematycznej oceny postępów.

Drugim istotnym obszarem jest piecza zastępcza. W 2023 roku poza rodziną biologiczną przebywało łącznie 15 dzieci z terenu Gminy Suszec, a wydatki poniesione przez gminę z tego tytułu wyniosły 174 753,25 zł. W materiale źródłowym dla tego roku nie wskazano odrębnie liczby dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W 2024 roku pieczą zastępczą objętych było łącznie 16 dzieci – 11 przebywało w rodzinach zastępczych, a 5 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Wydatki gminy wyniosły 191 357,62 zł. W 2025 roku liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej zmniejszyła się do 12, w tym 9 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych, a 3 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Jednocześnie wydatki ponoszone przez gminę wzrosły do 231 894,54 zł.

W latach 2023–2025 liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej zmniejszyła się z 15 do 12, tj. o 20,0%. Jednocześnie wydatki gminy z tego tytułu wzrosły o 57 141,29 zł, czyli o około 32,7%. Wzrost kosztów przy jednoczesnym spadku liczby dzieci wskazuje, że wysokość wydatków na pieczę zastępczą nie zależy wyłącznie od liczby dzieci, lecz również m.in. od formy i długości pobytu oraz poziomu odpłatności ponoszonej przez gminę.

W 2025 roku wynagrodzenie asystenta rodziny wyniosło 23 538,50 zł, z czego 18 179,47 zł pochodziło ze środków własnych gminy, a 5 359,03 zł z dotacji na dofinansowanie zadań własnych.

Dodatkowym elementem wsparcia było opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające określone świadczenia rodzinne i opiekuńcze. W 2023 roku wydatki z tego tytułu wyniosły 5 751,72 zł i obejmowały 26 świadczeń dla 3 osób. W 2024 roku na 26 świadczeń dla 3 osób przeznaczono 9 143,28 zł, natomiast w 2025 roku – 10 649,88 zł na 36 świadczeń dla 3 osób. Pomimo niezmiennej liczby osób objętych tą formą wsparcia wartość opłaconych składek wzrosła w analizowanym okresie.

Z punktu widzenia nowej Strategii szczególnego znaczenia nabiera wczesne i kompleksowe wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Wzrost liczby rodzin i dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny wskazuje na potrzebę utrzymania dostępności tej formy pomocy. Jednocześnie zmniejszenie liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej należy ocenić korzystnie, jednak skala zjawiska wymaga dalszego monitorowania. Priorytetem powinno pozostawać wzmacnianie kompetencji rodzicielskich, przeciwdziałanie pogłębianiu się kryzysów rodzinnych oraz podejmowanie działań pozwalających, o ile jest to zgodne z dobrem i bezpieczeństwem dziecka, na jego wychowywanie w rodzinie biologicznej.

Projekty i programy rozwijające usługi społeczne

W latach 2023–2025 Gmina Suszec wykorzystywała środki Europejskiego Funduszu Społecznego na rozwój usług społecznych oraz działania związane z transformacją społeczno-gospodarczą. Charakter realizowanych przedsięwzięć zmieniał się w poszczególnych latach – rok 2023 był okresem zakończenia wcześniejszego projektu, natomiast od 2024 roku rozpoczęto realizację dwóch nowych przedsięwzięć, które w 2025 roku weszły w fazę intensywnej realizacji.

W 2023 roku, do czerwca, kontynuowano realizację projektu „Usługi społeczne w Gminie Suszec". W okresie od stycznia do czerwca w projekcie uczestniczyło 98 osób, a wydatki związane z jego realizacją wyniosły 801 636,61 zł. Projekt stanowił istotny element lokalnego systemu wsparcia, umożliwiając mieszkańcom korzystanie z usług społecznych finansowanych przy udziale środków europejskich.

W 2024 roku rozpoczęto realizację dwóch nowych projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Na projekt „Wsparcie usług społecznych w Gminie Suszec" wydatkowano 29 120,28 zł, natomiast na projekt „Sprawiedliwa transformacja w Gminie Suszec" – 96 101,66 zł. Łączne wydatki na oba przedsięwzięcia wyniosły w tym roku 125 221,94 zł. Relatywnie niewielki poziom wydatków należy wiązać z rozpoczęciem realizacji projektów i ich początkowym etapem organizacyjnym.

W 2025 roku kontynuowano oba przedsięwzięcia, a skala ich realizacji znacząco wzrosła. W ramach projektu „Wsparcie usług społecznych w Gminie Suszec" wydatkowano 1 294 309 zł, natomiast wydatki na realizację projektu „Sprawiedliwa transformacja w Gminie Suszec" osiągnęły 1 679 214 zł. Łączna wartość wydatków poniesionych w 2025 roku w ramach obu projektów wyniosła zatem 2 973 523 zł.

Tabela 16. Projekty rozwijające usługi społeczne w Gminie Suszec w latach 2023–2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Projekt / działanie	**2023**	**2024**	**2025**
„Usługi społeczne w Gminie Suszec"	801 636,61 zł	–	–
„Wsparcie usług społecznych w Gminie Suszec"	–	29 120,28 zł	1 294 309 zł
„Sprawiedliwa transformacja w Gminie Suszec"	–	96 101,66 zł	1 679 214 zł
Łącznie	801 636,61 zł	125 221,94 zł	2 973 523 zł

W analizowanym okresie widoczna jest ciągłość wykorzystywania środków europejskich do finansowania działań społecznych. Po zakończeniu w połowie 2023 roku projektu „Usługi

społeczne w Gminie Suszec" w kolejnym roku uruchomiono dwa nowe przedsięwzięcia. Szczególnie wyraźny rozwój nastąpił w 2025 roku, kiedy projekty weszły w zasadniczą fazę realizacji, a wartość poniesionych wydatków zbliżyła się do 3 mln zł.

Z punktu widzenia Strategii istotne jest nie tylko pozyskiwanie środków zewnętrznych, ale przede wszystkim wykorzystywanie ich do rozwoju i zwiększania dostępności usług społecznych oraz tworzenia nowych form wsparcia mieszkańców. Kontynuowanie projektów finansowanych ze środków europejskich świadczy o aktywności Gminy Suszec w pozyskiwaniu dodatkowych źródeł finansowania polityki społecznej i pozwala rozszerzać ofertę wsparcia poza działania realizowane wyłącznie ze środków własnych gminy.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ I UZALEŻNIENIOM

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz problemom uzależnień stanowi jeden z istotnych obszarów lokalnej polityki społecznej Gminy Suszec. W latach 2023–2025 działania w tym zakresie obejmowały interwencję w sytuacjach przemocy, ochronę osób doznających przemocy, działania wobec osób stosujących przemoc, poradnictwo specjalistyczne, terapię uzależnień, działania korekcyjno-edukacyjne oraz szeroko rozumianą profilaktykę skierowaną przede wszystkim do dzieci i młodzieży. System opierał się na współdziałaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego, Grup Diagnostyczno-Pomocowych, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, placówek oświatowych, ochrony zdrowia, sądu i innych instytucji.

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowym narzędziem reagowania na przemoc domową była procedura „Niebieskie Karty". Analiza lat 2023–2025 wskazuje na znaczne wahania liczby ujawnianych przypadków przemocy, przy czym szczególnie istotny jest wzrost liczby spraw i podejmowanych działań odnotowany w 2025 roku.

W 2023 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 29 Niebieskich Kart, w tym 23 dotyczące rodzin, w których procedurę wszczęto po raz pierwszy. Najwięcej procedur odnotowano w Suszcu – 9, następnie w Rudziczce i Radostowicach – po 5 oraz w Mizerowie i Kryrach – po 4. W Kobielicach odnotowano 2 procedury. Jednocześnie kontynuowano 10 procedur rozpoczętych w latach wcześniejszych – 8 z 2022 roku oraz 2 z 2021 roku. Powołano 23 nowe grupy, a łącznie działaniami Grup Roboczych i Grup Diagnostyczno-Pomocowych objęto 33 rodziny. W ciągu roku odbyło się 112 posiedzeń tych grup oraz 5 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.

W ramach procedur prowadzonych w 2023 roku 21 osób – 10 mężczyzn i 11 kobiet – uczestniczyło w konsultacjach GKRPA, 1 osoba podjęła stacjonarne leczenie uzależnienia, w 11 przypadkach prowadzone były postępowania przed sądem rodzinnym dotyczące sytuacji małoletnich dzieci i rodzin, natomiast w 8 przypadkach toczyły się postępowania związane z podejrzeniem popełnienia przestępstwa określonego w art. 207 Kodeksu karnego.

W Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w 2023 roku udzielono 61 porad i konsultacji. Osoby objęte procedurą „Niebieskie Karty" skorzystały ponadto ze 102 konsultacji prowadzonych przez Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny GKRPA. W ciągu roku zakończono 25 procedur. W 14 przypadkach podstawą było ustanie przemocy i uzasadnione przypuszczenie zaprzestania jej dalszego stosowania, natomiast 11 procedur zakończono z powodu braku zasadności dalszego podejmowania działań.

W 2024 roku nastąpiło zmniejszenie liczby nowych procedur. Do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 21 Niebieskich Kart, w tym 18 pierwszorazowych, oraz 3 informacje o możliwości występowania przemocy. Kontynuowano również 7 procedur rozpoczętych w 2023 roku i 1 procedurę wszczętą w 2021 roku.

Powołano 18 nowych Grup Diagnostyczno-Pomocowych w związku z procedurami „Niebieskie Karty" oraz 3 grupy dotyczące informacji o występowaniu przemocy. Łącznie grupy prowadziły działania dotyczące 29 rodzin i odbyły 80 posiedzeń. Zespół Interdyscyplinarny zebrał się 7 razy.

W ramach procedur prowadzonych w 2024 roku w 11 przypadkach prowadzono postępowania przed sądem rodzinnym dotyczące sytuacji małoletnich dzieci i rodzin. W 2 przypadkach konieczne było zabezpieczenie dzieci poza rodziną biologiczną – 1 dziecko umieszczono w rodzinie zastępczej, a 2 dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W 5 sprawach prowadzone były postępowania związane z zawiadomieniem prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 207 Kodeksu karnego.

Do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym skierowano 5 osób stosujących przemoc – 4 mężczyzn i 1 kobietę. Do programu zgłosiły się 3 osoby. W jednym przypadku Policja wydała nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego miejsca zamieszkania i zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy.

Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy udzielił w 2024 roku 50 porad i konsultacji – 34 kobietom oraz 16 mężczyznom. Z kolei 17 osób skierowanych w związku z procedurą „Niebieskie Karty" – 9 kobiet i 8 mężczyzn – skorzystało łącznie z 59 porad i konsultacji Punktu Konsultacyjnego GKRPA. Trzy osoby podjęły terapię uzależnień w

ośrodkach stacjonarnych. W 2024 roku zakończono 17 procedur, z czego 12 w związku z ustaniem przemocy, natomiast 5 z powodu braku zasadności dalszych działań.

W 2025 roku nastąpił wyraźny wzrost liczby spraw dotyczących przemocy domowej. Zespół Interdyscyplinarny prowadził 39 spraw: 28 dotyczyło procedur wszczętych po raz pierwszy, 4 procedur ponownie wszczętych w rodzinie, 6 procedur przekazanych z innych gmin w związku ze zmianą miejsca zamieszkania osoby doznającej lub stosującej przemoc, natomiast w 1 przypadku odstąpiono od podejmowania działań z uwagi na niepotwierdzenie informacji o przemocy. Równocześnie kontynuowano 6 procedur rozpoczętych w 2024 roku.

Spośród spraw odnotowanych w 2025 roku największa liczba dotyczyła mieszkańców Suszca – 16 procedur oraz 1 informacja o występowaniu przemocy. W Rudziczce odnotowano 10 procedur, w Kryrach 5, w Kobielicach i Radostowicach po 3, a w Mizerowie 1. W 27 przypadkach procedury zostały wszczęte przez służby i instytucje działające na terenie gminy: 17 przez Policję, 5 przez placówki oświatowe, 4 przez GOPS oraz 1 przez placówkę ochrony zdrowia.

W 2025 roku powołano 34 nowe Grupy Diagnostyczno-Pomocowe w związku z procedurami „Niebieskie Karty" oraz dodatkową grupę w związku z informacją o występowaniu przemocy. Łącznie Grupy Diagnostyczno-Pomocowe prowadziły działania dotyczące 40 rodzin. Odbyły 123 posiedzenia, natomiast Zespół Interdyscyplinarny zebrał się 6 razy.

W porównaniu z 2024 rokiem liczba rodzin objętych działaniami grup zwiększyła się z 29 do 40, czyli o 37,9%, natomiast liczba posiedzeń wzrosła z 80 do 123, czyli o 53,8%.

W 2025 roku w 15 przypadkach prowadzone było postępowanie przed sądem rodzinnym dotyczące sytuacji małoletniego dziecka i rodziny, a w 4 przypadkach toczyło się postępowanie w związku z zawiadomieniem prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 207 Kodeksu karnego.

Do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym skierowano 13 osób stosujących przemoc – 12 mężczyzn i 1 kobietę. Do programu zgłosiło się 9 osób. W 7 przypadkach Policja zastosowała nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania oraz zakaz zbliżania się osoby stosującej przemoc do rodziny.

W Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej udzielono w 2025 roku 75 porad i konsultacji, w tym 52 kobietom i 23 mężczyznom. Było to o 25 konsultacji więcej niż w 2024 roku, co oznacza wzrost o 50%. W Punkcie Konsultacyjnym GKRPA uczestniczyło 17 osób skierowanych w ramach procedur „Niebieskie Karty" – 7 kobiet i 10 mężczyzn. Trzy osoby odbyły terapię leczenia uzależnienia w ośrodkach stacjonarnych.

W 2025 roku zakończono 19 procedur „Niebieskie Karty”. W 15 przypadkach stwierdzono ustanie przemocy i uzasadnione przypuszczenie zaprzestania jej dalszego stosowania, natomiast 4 procedury zakończono wobec braku zasadności dalszego podejmowania działań.

Tabela 17. Zestawienie najważniejszych danych dotyczących przemocy domowej. Źródło: Raporty o stanie Gminy Suszec za lata 2023-2025.

Wskaźnik	**2023**	**2024**	**2025**
Niebieskie Karty/sprawy odnotowane w roku	29	21 NK + 3 informacje	39 spraw
Procedury pierwszorazowe	23	18	28
Procedury kontynuowane z lat wcześniejszych	10	8	6
Rodziny objęte działaniami grup	33	29	40
Nowe Grupy Robocze/Diagnostyczno-Pomocowe	23	18 + 3 dotyczące informacji	34 + 1 dotycząca informacji
Posiedzenia grup	112	80	123
Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego	5	7	6
Postępowania przed sądem rodzinnym	11	11	15
Postępowania związane z art. 207 k.k.	8	5	4
Skierowania do programu korekcyjno-edukacyjnego	b.d.	5	13
Osoby, które podjęły udział w programie korekcyjno-edukacyjnym	b.d.	3	9
Policyjne nakazy opuszczenia mieszkania/zakazy zbliżania	b.d.	1	7
Konsultacje Punktu ds. Przeciwdziałania Przemocy	61	50	75
Zakończone procedury NK	25	17	19
w tym z powodu ustania przemocy	14	12	15
w tym z powodu braku zasadności dalszych działań	11	5	4

Porównanie trzech lat wskazuje, że po spadku liczby ujawnionych spraw w 2024 roku nastąpił ich wyraźny wzrost w 2025 roku. Liczba rodzin objętych działaniami grup zwiększyła się z 33 w 2023 roku do 40 w 2025 roku, czyli o 21,2%. Liczba posiedzeń grup wzrosła natomiast ze 112 do 123. W stosunku do 2024 roku zmiana była jeszcze bardziej widoczna – liczba rodzin zwiększyła się o 37,9%, a liczba posiedzeń o 53,8%.

Nie można jednak utożsamiać wzrostu liczby procedur wyłącznie ze wzrostem faktycznej skali przemocy. Liczba ujawnianych przypadków zależy również od poziomu rozpoznawania zjawiska, świadomości mieszkańców, aktywności służb oraz gotowości osób do zgłaszania przemocy. Z punktu widzenia diagnozy strategicznej szczególnie istotne jest to, że w 2025 roku

lokalny system musiał objąć działaniami większą liczbę rodzin i podjąć więcej interwencji niż w roku poprzednim.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Drugim istotnym obszarem działań była profilaktyka uzależnień oraz pomoc osobom uzależnionym i członkom ich rodzin. Zadania realizowane były przede wszystkim w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punktu Terapeutyczno-Konsultacyjnego.

W 2023 roku GKRPA skierowała do Punktu Terapeutyczno-Konsultacyjnego 31 osób uzależnionych oraz wystąpiła o sporządzenie 3 opinii biegłych dotyczących uzależnienia od alkoholu. W części raportu dotyczącej bezpośrednio realizacji Gminnego Programu wykazano 299 indywidualnych konsultacji oraz udział 8 osób w terapii długoterminowej. Na działalność Punktu przeznaczono 20 325 zł.

W 2023 roku ważnym elementem działań była profilaktyka skierowana do dzieci i młodzieży. Zrealizowano łącznie 1 400 godzin zajęć pozalekcyjnych promujących zdrowy styl życia bez alkoholu i narkotyków. Oferta obejmowała m.in. zajęcia sportowo-rekreacyjne, kolarstwo, piłkę nożną, zajęcia muzyczne, wokalne, teatralne, taneczne, fotograficzne, filmowe, programowanie i kodowanie, szachy oraz zajęcia artystyczne i technologiczne. Na realizację całego Gminnego Programu w 2023 roku przeznaczono 477 951,65 zł.

W 2024 roku GKRPA skierowała do Punktu Terapeutyczno-Konsultacyjnego 33 osoby uzależnione. Przeprowadzono 249 indywidualnych konsultacji, a w terapii długoterminowej uczestniczyło 11 osób uzależnionych oraz 5 osób współuzależnionych. Cztery osoby podjęły leczenie stacjonarne. Na działalność Punktu przeznaczono 15 150 zł.

Szczególnie szeroki zakres miała profilaktyka dzieci i młodzieży. W 2024 roku przeprowadzono łącznie 4 326 godzin zajęć pozalekcyjnych promujących styl życia wolny od alkoholu i narkotyków. W porównaniu z 1 400 godzinami w 2023 roku oznaczało to wzrost o 2 926 godzin, czyli o około 209%. Oferta obejmowała m.in. zajęcia sportowe, muzyczne, plastyczne, teatralne, taneczne, kulinarne i technologiczne oraz działania rozwijające kreatywność dzieci i młodzieży. Łącznie na realizację zadań Gminnego Programu w 2024 roku przeznaczono 364 854,04 zł.

W 2025 roku, zgodnie z danymi zawartymi w części raportu bezpośrednio poświęconej realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, GKRPA skierowała do Punktu Terapeutyczno-Konsultacyjnego 21 osób uzależnionych. W Punkcie przeprowadzono 145 indywidualnych konsultacji, a w stałej

terapii długoterminowej uczestniczyło 14 osób uzależnionych oraz 5 osób współuzależnionych. Na działalność Punktu przeznaczono 17 880 zł.

Ponadto w 2025 roku wydano 2 skierowania do biegłych sądowych w celu wydania opinii dotyczącej uzależnienia, skierowano 1 wniosek do sądu dotyczący leczenia oraz odnotowano 4 osoby, które podjęły stacjonarne leczenie odwykowe.

W 2025 roku utrzymano szeroką ofertę profilaktyczną dla dzieci i młodzieży. Łącznie przeprowadzono 3 504 godziny zajęć pozalekcyjnych. Obejmowały one m.in. piłkę nożną, siatkówkę, kolarstwo, zajęcia sportowe SKS, zajęcia wokalne i instrumentalne, zajęcia kulinarne, gry logiczne i planszowe, zajęcia kreatywne z matematyki i języka angielskiego oraz zajęcia taneczne.

Liczba godzin działań profilaktycznych wzrosła z 1 400 w 2023 roku do 4 326 w 2024 roku, a następnie wyniosła 3 504 w 2025 roku. Oznacza to, że pomimo spadku o 19,0% w stosunku do 2024 roku, w 2025 roku zrealizowano ponad 2,5 razy więcej godzin niż w 2023 roku. Łącznie w okresie 2023–2025 przeprowadzono 9 230 godzin zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

W 2025 roku dla młodzieży szkolnej przeprowadzono również warsztaty dotyczące współczesnych zagrożeń związanych z narkotykami i innymi środkami psychoaktywnymi. Dofinansowano działalność Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej kwotą 8 476 zł, a w ciągu roku do placówki doprowadzono 29 osób z terenu Gminy Suszec. Na realizację Gminnego Programu w 2025 roku przeznaczono łącznie 311 262,26 zł.

Tabela 18. Zestawienie najważniejszych danych dotyczących uzależnień i profilaktyki. Źródło: Raporty o stanie gminy Suszec za lata 2023-2025.

Wskaźnik	**2023**	**2024**	**2025**
Osoby skierowane do Punktu Terapeutyczno-Konsultacyjnego	31	33	21
Indywidualne konsultacje wykazane w części dotyczącej realizacji programu	299	249	145
Osoby uzależnione w terapii długoterminowej	8	11	14
Osoby współuzależnione w terapii długoterminowej	b.d.	5	5
Skierowania/opinie biegłych	3	0	2
Osoby podejmujące leczenie stacjonarne	1*	4	4
Godziny profilaktyki dzieci i młodzieży	1 400	4 326	3 504
Środki przeznaczone na działalność Punktu	20 325 zł	15 150 zł	17 880 zł
Wydatki na realizację całego programu	477 951,65 zł	364 854,04 zł	311 262,26 zł

- *W 2023 roku informacja o 1 osobie podejmującej leczenie stacjonarne występuje w danych dotyczących osób objętych procedurą „Niebieskie Karty", dlatego wskaźnika tego nie należy traktować jako pełnej liczby wszystkich mieszkańców gminy podejmujących leczenie stacjonarne w tym roku.*

Analiza danych wskazuje, że liczba osób kierowanych do Punktu Terapeutyczno-Konsultacyjnego wynosiła 31 w 2023 roku, wzrosła do 33 w 2024 roku, a następnie zmniejszyła się do 21 w 2025 roku. Jednocześnie wzrosła liczba osób uzależnionych uczestniczących w terapii długoterminowej – z 8 w 2023 roku do 11 w 2024 roku i 14 w 2025 roku. W ciągu dwóch lat oznacza to wzrost o 75%. Może to wskazywać na zwiększenie znaczenia długoterminowych form oddziaływania terapeutycznego, choć na podstawie danych sprawozdawczych nie można przesądzać o skuteczności prowadzonej terapii.

Bardzo istotnym elementem lokalnej polityki w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom była profilaktyka skierowana do dzieci i młodzieży. W ciągu trzech analizowanych lat zrealizowano łącznie 9 230 godzin zajęć. Skala działań profilaktycznych w 2024 i 2025 roku była znacznie większa niż w 2023 roku, co wskazuje na silne ukierunkowanie działań gminy na zapobieganie problemom zanim wystąpią ich poważniejsze konsekwencje.

Analiza lat 2023–2025 wskazuje, że przeciwdziałanie przemocy domowej oraz uzależnieniom powinno pozostać jednym z ważnych kierunków polityki społecznej Gminy Suszec. Szczególnego znaczenia nabierają dane za 2025 rok, kiedy liczba spraw dotyczących przemocy wzrosła do 39, Grupy Diagnostyczno-Pomocowe prowadziły działania dotyczące 40 rodzin, odbyły 123 posiedzenia, a w 15 przypadkach prowadzone były postępowania przed sądem rodzinnym.

Istotnym elementem lokalnego systemu jest rozwinięta współpraca pomiędzy Zespołem Interdyscyplinarnym, Policją, placówkami oświatowymi, GKRPA, ochroną zdrowia oraz wymiarem sprawiedliwości. Na szczególną uwagę zasługuje wzrost wykorzystania instrumentów skierowanych bezpośrednio do osób stosujących przemoc. Liczba skierowań do programu korekcyjno-edukacyjnego zwiększyła się z 5 w 2024 roku do 13 w 2025 roku, natomiast liczba przypadków zastosowania policyjnego nakazu opuszczenia miejsca zamieszkania i zakazu zbliżania wzrosła z 1 do 7.

Ważnym zasobem lokalnego systemu pozostaje Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy. Liczba udzielonych w nim konsultacji wynosiła 61 w 2023 roku, 50 w 2024 roku oraz 75 w 2025 roku. W ostatnim roku badanego okresu odnotowano więc najwyższą liczbę konsultacji, o 50% większą niż w roku poprzednim.

Szczególnej uwagi wymaga sytuacja dzieci wychowujących się w rodzinach, w których występuje przemoc lub problem uzależnienia. Liczba postępowań przed sądem rodzinnym dotyczących sytuacji dzieci i rodzin wynosiła po 11 w 2023 i 2024 roku, a w 2025 roku wzrosła do 15. Wskazuje to na potrzebę dalszego wzmacniania mechanizmów wczesnego

rozpoznawania zagrożenia bezpieczeństwa dziecka oraz współpracy pomiędzy rodziną, szkołą, Policją, Zespołem Interdyscyplinarnym, ochroną zdrowia i wymiarem sprawiedliwości.

W obszarze uzależnień kluczowe znaczenie ma utrzymanie dostępności specjalistycznego poradnictwa i terapii. Wzrost liczby osób uzależnionych uczestniczących w terapii długoterminowej z 8 w 2023 roku do 14 w 2025 roku wskazuje na potrzebę dalszego zapewniania mieszkańcom możliwości korzystania z długofalowego wsparcia terapeutycznego.

Pozytywnie należy ocenić skalę profilaktyki skierowanej do dzieci i młodzieży. W latach 2023–2025 przeprowadzono łącznie 9 230 godzin zajęć profilaktycznych. Działania te nie ograniczały się do przekazywania wiedzy o szkodliwości alkoholu i narkotyków, lecz obejmowały również sport, kulturę, rozwijanie zainteresowań, kompetencji i konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego. Takie podejście wzmacnia czynniki chroniące dzieci i młodzież przed zachowaniami ryzykownymi.

W perspektywie nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zasadne jest utrzymanie łatwo dostępnego poradnictwa dla osób doznających przemocy i członków ich rodzin, dalsze rozwijanie działań wobec osób stosujących przemoc, szczególna ochrona dzieci zagrożonych przemocą, kontynuowanie programów korekcyjno-edukacyjnych oraz rozwijanie profilaktyki przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy i agresji.

W obszarze uzależnień wskazane jest dalsze motywowanie osób uzależnionych do podejmowania leczenia, zapewnienie dostępu do terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym oraz kontynuowanie profilaktyki skierowanej do dzieci i młodzieży. Działania powinny uwzględniać zarówno alkohol, narkotyki i inne substancje psychoaktywne, jak również uzależnienia behawioralne, w szczególności problematyczne korzystanie z Internetu, mediów społecznościowych, gier i urządzeń cyfrowych.

Istotnym kierunkiem powinno być także wzmacnianie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, umiejętności radzenia sobie z emocjami, budowania prawidłowych relacji, reagowania na presję rówieśniczą oraz przeciwdziałania agresji i cyberprzemocy. Problemy przemocy, uzależnień, zdrowia psychicznego oraz zachowań ryzykownych często wzajemnie się przenikają, dlatego działania profilaktyczne powinny mieć charakter kompleksowy.

6.6 Bezpieczeństwo publiczne

Policja

W 2024 roku w gminie Suszec stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 178 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 13,92 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Suszec wynosi 65,40% i jest znacznie mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa śląskiego oraz mniejszy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Suszec najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu - 7,15 (wykrywalność 48%) oraz o charakterze kryminalnym - 7,89 (wykrywalność 71%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 3,31 (36%), drogowe - 1,61 (97%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,29 (93%).[10]

Dane przedstawiające liczbę stwierdzonych przestępstw na terenie gminy Suszec na przestrzeni trzech lat przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 19. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy Suszec w latach 2023-2025. Źródło: KPP w Pszczynie

Wybrane kategorie	**2023**	**2024**	**2025**
Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie gminy Suszec ogółem			
Kradzież	11	27	22
Włamanie	10	11	10
Rozbój	0	0	0
Uszkodzenie mienia	2	1	7
Oszustwo, w tym oszustwo internetowe	33	28	21
Przywłaszczenie	5	6	0
Groźba karalna	2	3	4
Niestosowanie się do zakazu sądowego	3	1	1
Nietrzeźwy kierujący pojazdem mechanicznym	5	11	6
Nietrzeźwy kierujący rowerem	10	11	6
Uszkodzenie ciała	2	2	0
Pobicie	0	1	0
Przestępstwa narkotykowe	2	2	2

[10] : https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Suszec#poziom-przestepczosci

Akcje prewencyjne	2	2	2

Najwięcej przestępstw odnotowano w kategorii „”oszustwo w tym oszustwo internetowe” oraz „kradzież”.

Bezpieczeństwo publiczne i działalność Ochotniczych Straży Pożarnych

Ważnym elementem lokalnego systemu bezpieczeństwa oraz aktywności społecznej mieszkańców Gminy Suszec są jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Na terenie gminy funkcjonują cztery jednostki: Ochotnicza Straż Pożarna w Suszcu, Ochotnicza Straż Pożarna w Rudziczce, Ochotnicza Straż Pożarna w Kryrach oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Mizerowie. Jednostki OSP uczestniczą przede wszystkim w działaniach ratowniczych, ochronie życia, zdrowia, mienia i środowiska, reagowaniu na pożary, klęski żywiołowe i inne miejscowe zagrożenia, a także w alarmowaniu i ostrzeganiu mieszkańców oraz działaniach z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. Tym samym stanowią istotne ogniwo lokalnego systemu bezpieczeństwa.

Znaczenie jednostek OSP wykracza jednak poza działania ratownicze. Ochotnicze Straże Pożarne pełnią również ważną funkcję społeczną i integracyjną, angażując mieszkańców w działalność na rzecz lokalnych społeczności oraz rozwijając ideę wolontariatu. Szczególnie istotna jest działalność skierowana do dzieci i młodzieży. Przy wszystkich czterech jednostkach funkcjonują Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze – ich drużyny dziewczęce i chłopięce uczestniczyły m.in. w gminnych zawodach sportowo-pożarniczych w 2025 r.

Jednostki dysponują również wyposażeniem zwiększającym bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców. W samochodach OSP w Suszcu, Rudziczce, Kryrach i Mizerowie znajdują się urządzenia AED, dostępne całodobowo po wezwaniu straży pożarnej.

Z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych działalność Ochotniczych Straży Pożarnych należy postrzegać nie tylko przez pryzmat bezpieczeństwa, ale również jako istotny zasób lokalnego kapitału społecznego. Jednostki OSP sprzyjają integracji mieszkańców, aktywności obywatelskiej i międzypokoleniowej, rozwojowi wolontariatu oraz kształtowaniu wśród dzieci i młodzieży odpowiedzialności za lokalną społeczność. Ich potencjał może być wykorzystywany także w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa, pierwszej pomocy, reagowania w sytuacjach kryzysowych oraz ochrony ludności.

6.7 Organizacje społeczne

Organizacje pozarządowe stanowią ważny element lokalnego systemu aktywności społecznej Gminy Suszec. Uzupełniają działania samorządu, integrują mieszkańców, rozwijają ich zainteresowania, wspierają aktywność sportową, kulturalną i społeczną oraz tworzą przestrzeń dla wolontariatu i zaangażowania obywatelskiego. Ich działalność ma szczególne znaczenie dla budowania więzi lokalnych i kapitału społecznego, a także przeciwdziałania osamotnieniu i wykluczeniu społecznemu.

W latach 2023–2025 Gmina Suszec konsekwentnie realizowała zadania wynikające z rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Współpraca prowadzona była zgodnie z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i obejmowała zarówno wsparcie finansowe, jak i różnorodne formy współpracy pozafinansowej.

Istotnym elementem współpracy było wspieranie organizacji w pozyskiwaniu środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, w tym funduszy krajowych i europejskich, udzielanie pomocy w nawiązywaniu kontaktów z innymi instytucjami, promocja działalności organizacji oraz bieżące doradztwo i wymiana informacji. Organizowano również spotkania, szkolenia i indywidualne konsultacje, które umożliwiały przedstawicielom trzeciego sektora uzyskanie wsparcia w zakresie prowadzenia działalności i realizacji podejmowanych przedsięwzięć.

Ważną formą wsparcia pozafinansowego było także udostępnianie organizacjom lokali, obiektów sportowych, wyposażenia i sprzętu znajdujących się w dyspozycji Gminnego Ośrodka Sportu w Suszcu. Rozwiązanie to ułatwiało prowadzenie działalności statutowej, organizowanie zajęć, spotkań, wydarzeń sportowych i innych przedsięwzięć adresowanych do mieszkańców.

W 2023 r. w ramach otwartego konkursu ofert zawarto 5 umów na realizację zadań publicznych, przeznaczając na ten cel 60 000 zł. Jednocześnie prowadzono intensywne działania wspierające organizacje w formie doradczej i szkoleniowej – zrealizowano łącznie 70 spotkań, szkoleń i konsultacji.

W 2024 r. w ramach otwartego konkursu ofert dotyczącego wspierania i upowszechniania kultury fizycznej ponownie zawarto 5 umów z organizacjami pozarządowymi, przekazując na realizację zadań 60 000 zł. Przeprowadzono ponadto 50 spotkań, szkoleń i indywidualnych konsultacji dla przedstawicieli organizacji.

W 2025 r. utrzymano dotychczasowy model współpracy. W ramach otwartego konkursu ofert w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej zawarto 5 umów, natomiast wartość

przekazanych dotacji zwiększyła się do 70 000 zł. W ramach współpracy pozafinansowej przeprowadzono 45 spotkań, szkoleń i indywidualnych konsultacji. Nadal udostępniano organizacjom gminne obiekty sportowe, lokale, wyposażenie i sprzęt.

Analiza danych za lata 2023–2025 wskazuje zatem na stabilność współpracy Gminy Suszec z sektorem pozarządowym. W każdym z analizowanych lat zawierano po 5 umów na realizację zadań publicznych. Wartość dotacji wzrosła z 60 000 zł w latach 2023–2024 do 70 000 zł w 2025 r., tj. o 16,7%. Zmniejszyła się natomiast liczba spotkań, szkoleń i konsultacji – z 70 w 2023 r. do 50 w 2024 r. i 45 w 2025 r. Sama liczba tych działań nie pozwala jednak na ocenę jakości ani rzeczywistego zakresu udzielonego wsparcia, dlatego spadku tego nie należy automatycznie interpretować jako osłabienia współpracy.

W 2025 r. na terenie Gminy Suszec funkcjonowały organizacje reprezentujące różne obszary aktywności społecznej. Znaczącą grupę stanowiły organizacje sportowe: Górniczy Klub Sportowy Krupiński-Suszec, Ludowy Klub Sportowy Mizerów, Uczniowski Klub Sportowy Josieniec Radostowice, Uczniowski Klub Sportowy Czapla Kryry, Uczniowski Klub Sportowy Suszec, Uczniowski Klub Sportowy AVATAR SILESIA TEAM oraz Uczniowski Klub Sportowy Krupiński Suszec.

Istotną rolę w życiu lokalnych społeczności pełniły jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej działające w Suszcu, Rudziczce, Kryrach i Mizerowie. Ich znaczenie wykracza poza działalność związaną z bezpieczeństwem mieszkańców, ponieważ jednostki OSP tradycyjnie uczestniczą również w życiu społecznym i lokalnych inicjatywach.

Aktywność mieszkańców rozwijana była także poprzez działalność Śląskiego Związku Pszczelarzy w Katowicach – Koło Suszec, Polskiego Związku Emerytów i Rencistów – Gminne Koło Suszec, Polskiego Związku Wędkarskiego Okręg Katowice – Koło nr 114 Suszec oraz Związku Górnośląskiego – Koło Suszec.

Ważną część lokalnego sektora społecznego stanowiły również Koła Gospodyń Wiejskich działające w Suszcu, Rudziczce i Mizerowie. Uzupełnieniem tej struktury były Stowarzyszenie Odnowy Wsi Suszec, Fundacja Kamojowa oraz Fundacja Przymierze.

Na terenie Gminy Suszec funkcjonuje pięć parafii rzymskokatolickich: pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Suszcu, pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Kobielicach, pw. św. Karola Boromeusza w Kryrach, pw. Imienia Maryi w Radostowicach oraz pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Rudziczce. Parafie, poza pełnieniem funkcji religijnych, stanowią element lokalnej infrastruktury społecznej i odgrywają istotną rolę w integracji mieszkańców, działalności charytatywnej, wolontariacie oraz inicjatywach kierowanych do rodzin, dzieci, młodzieży i osób starszych.

Zróżnicowanie profilu działających organizacji należy uznać za ważny zasób społeczny Gminy Suszec. Obejmuje on sport i rekreację, bezpieczeństwo, aktywność senioralną, pielęgnowanie lokalnych tradycji i tożsamości, integrację mieszkańców oraz działalność społeczną. Szczególne znaczenie ma obecność organizacji funkcjonujących w poszczególnych miejscowościach, ponieważ umożliwia rozwijanie aktywności mieszkańców bezpośrednio w ich lokalnym środowisku.

Współpraca Gminy Suszec z organizacjami pozarządowymi w latach 2023–2025 miała charakter systematyczny i obejmowała zarówno finansowanie zadań publicznych, jak i szeroki zakres wsparcia pozafinansowego. Korzystnym zjawiskiem jest utrzymanie ciągłości współpracy oraz zwiększenie w 2025 r. środków przeznaczonych na realizację zadań publicznych.

Działające na terenie gminy organizacje tworzą istotny potencjał dla realizacji celów polityki społecznej. Mogą być partnerami samorządu nie tylko w obszarze sportu, ale również w działaniach na rzecz dzieci i młodzieży, seniorów, rodzin, osób zagrożonych izolacją społeczną, integracji międzypokoleniowej, wolontariatu oraz budowania więzi sąsiedzkich i lokalnych.

Z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zasadne jest dalsze wzmacnianie współpracy samorządu z sektorem pozarządowym, wspieranie rozwoju wolontariatu i oddolnych inicjatyw mieszkańców oraz wykorzystywanie potencjału lokalnych organizacji do realizacji działań odpowiadających na zmieniające się potrzeby społeczne. Szczególnie istotne może być szersze angażowanie organizacji w działania związane z aktywizacją i integracją osób starszych, przeciwdziałaniem samotności, organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży, integracją międzypokoleniową oraz wzmacnianiem więzi i odpowiedzialności za lokalną społeczność.

7. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy

7.1 Analiza problemów społecznych Gminy Suszec na podstawie danych instytucji

W latach 2023–2025 najczęstszymi przyczynami korzystania przez rodziny z pomocy społecznej w Gminie Suszec były długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo oraz bezrobocie.

Tabela 20. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2023-2025 Źródło: dane GOPS Suszec.

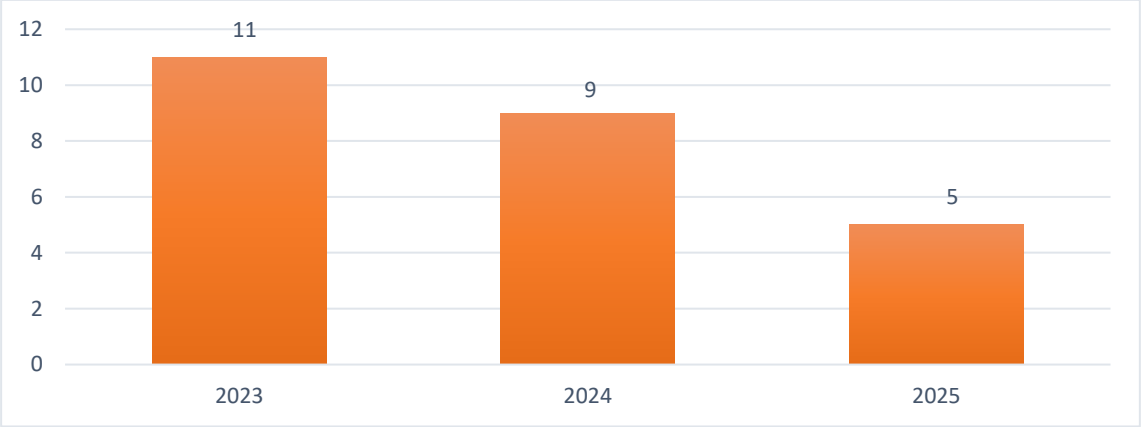
POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		
	2023	2024	2025
Ubóstwo	6	6	5
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	3	4	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	1	1
w tym: Wielodzietności	1	1	1
Bezrobocie	5	6	5
Niepełnosprawność	7	11	6
Długotrwała lub ciężka choroba	11	9	5
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	4	3	6
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem- w tym rodziny niepełne	2	2	3
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem – w tym rodziny wielodzietne	0	0	3
Przemoc domowa	0	0	0
Alkoholizm	5	4	2
Narkomania	1	0	0
Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego	1	0	0
Zdarzenie losowe	0	1	0
Sytuacja kryzysowa	0	1	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	2	0

Analiza powodów trudnej sytuacji życiowej rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Suszec w latach 2023–2025 wskazuje na stosunkowo niewielką skalę poszczególnych problemów, przy jednoczesnych zmianach ich struktury. Należy zaznaczyć, że jedna rodzina może korzystać z pomocy z więcej niż jednego powodu, dlatego wartości przedstawionych w tabeli nie należy sumować i utożsamiać z liczbą wszystkich rodzin objętych pomocą.

Długotrwała lub ciężka choroba

W analizowanym okresie jednym z najczęściej wskazywanych powodów korzystania z pomocy społecznej była długotrwała lub ciężka choroba. W 2023 roku dotyczyła ona 11 rodzin, w 2024 roku 9, natomiast w 2025 roku 5 rodzin. Oznacza to spadek o 6 rodzin w stosunku do 2023 roku, czyli o 54,5%. Mimo tego zmniejszenia problemy zdrowotne pozostają istotnym czynnikiem ryzyka pogorszenia sytuacji życiowej mieszkańców, szczególnie w kontekście postępującego starzenia się ludności gminy i wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

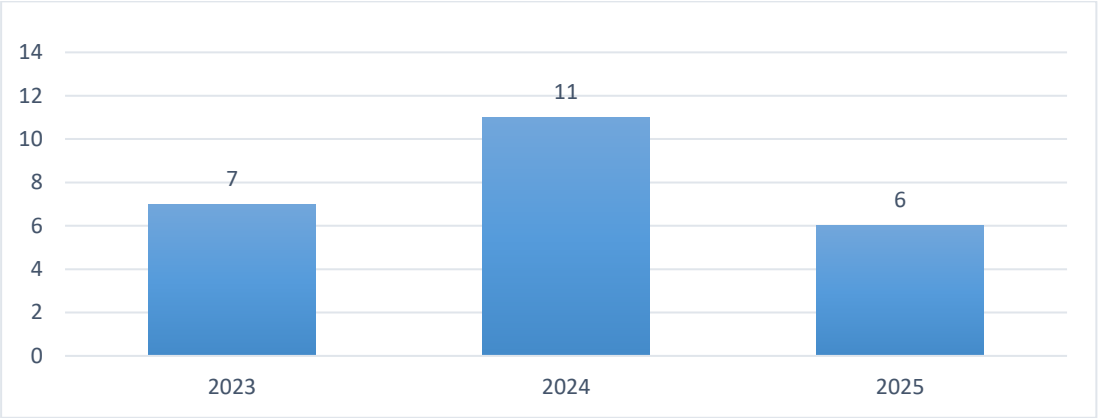
Zasiłki okresowe przyznawane z powodu długotrwałej choroby występowały w każdym z analizowanych lat, jednak ich skala systematycznie się zmniejszała. W 2023 roku świadczenie przyznano 2 osobom z 2 rodzin. Wypłacono łącznie 4 świadczenia na kwotę 2 400 zł.

W 2024 roku z tej formy pomocy korzystała 1 osoba z 1 rodziny. W ciągu roku wypłacono 6 świadczeń na łączną kwotę 2 328 zł. W 2025 roku liczba beneficjentów pozostała na tym samym poziomie – pomoc otrzymała 1 osoba z 1 rodziny – jednak liczba wypłaconych świadczeń zmniejszyła się do 2, a ich łączna wartość wyniosła 1 010 zł.

Niepełnosprawność

Istotną przesłanką korzystania z pomocy była również niepełnosprawność. W 2023 roku z tego powodu wsparciem objętych było 7 rodzin, w 2024 roku liczba ta wzrosła do 11, a w 2025 roku zmniejszyła się do 6. Wahania te wskazują, że zapotrzebowanie na pomoc rodzinom, w których występuje niepełnosprawność, nie ma charakteru stałego ilościowo, jednak pozostaje ważnym elementem lokalnej polityki społecznej. Szczególnego znaczenia nabiera zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, wsparcia rodzin i opiekunów oraz działań sprzyjających możliwie samodzielnemu funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami.

Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2023-2025. Źródło: GOPS Suszec.

W latach 2023–2025 zasiłki okresowe z tytułu niepełnosprawności miały niewielki udział w strukturze świadczeń wypłacanych przez GOPS w Suszcu. W 2023 i 2024 roku nie przyznano żadnego zasiłku okresowego z tego tytułu. Zmiana nastąpiła w 2025 roku, kiedy wsparciem objęto 2 osoby z 2 rodzin. Wypłacono im łącznie 11 świadczeń na kwotę 5 555 zł.

Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku wskazują, że w latach 2023–2025 liczba orzeczeń dotyczących mieszkańców Gminy Suszec była zróżnicowana w zależności od wieku.

W 2021 r. wydano orzeczenia dotyczące 28 dzieci z terenu Gminy Suszec, w 2022 r. – 30, a w 2023 r. – 25. W 2024 r. liczba ta wzrosła do 36, osiągając najwyższą wartość w analizowanym okresie. Natomiast w 2025 r. odnotowano wyraźny spadek – do 19 dzieci. Zmianom ulegała również struktura orzekanych dzieci pod względem liczby wskazanych przyczyn niepełnosprawności. W 2021 r. zdecydowaną większość stanowiły dzieci z jednym symbolem przyczyny niepełnosprawności – 24 spośród 28. Podobna sytuacja występowała w 2022 r. – 23 spośród 30 dzieci. W kolejnych latach zwiększył się udział orzeczeń obejmujących więcej niż jedną przyczynę niepełnosprawności. Szczególnie widoczne było to w 2024 r., kiedy 13 dzieci posiadało dwa symbole, a 6 – trzy symbole przyczyny niepełnosprawności. W 2025 r. struktura była bardziej wyrównana: 9 dzieci posiadało jeden symbol, 8 – dwa symbole, natomiast 2 dzieci – trzy symbole.

Dane wskazują na wyraźny wzrost liczby wydawanych orzeczeń dotyczących dorosłych mieszkańców Gminy Suszec. W 2021 r. odnotowano łącznie 83 osoby, w 2022 r. – 110, a w 2023 r. – 131. Najwyższą wartość odnotowano w 2024 r., kiedy orzeczenia dotyczyły 156 osób. W 2025 r. liczba ta pozostała na zbliżonym poziomie i wyniosła 154 osoby. Warto zwrócić uwagę na strukturę orzeczeń według stopnia niepełnosprawności. W 2025 r. wśród 107 osób posiadających jeden symbol przyczyny niepełnosprawności 47 osób zaliczono do stopnia znacznego, 48 do umiarkowanego, a 12 do lekkiego. W grupie tej zdecydowanie

dominowały osoby niepracujące – 103 osoby, podczas gdy pracowały jedynie 4 osoby. Porównanie danych z lat 2021–2025 wskazuje zatem na odmienne tendencje w dwóch grupach wieku. Wśród dzieci liczba wydawanych orzeczeń podlegała znacznym wahaniom – po wzroście do 36 w 2024 r. nastąpił spadek do 19 w 2025 r. Natomiast w populacji osób powyżej 16. roku życia obserwowano systematyczny wzrost liczby orzeczeń w latach 2021–2024, z 83 do 156, po czym w 2025 r. nastąpiła stabilizacja na bardzo zbliżonym poziomie – 154 osoby.

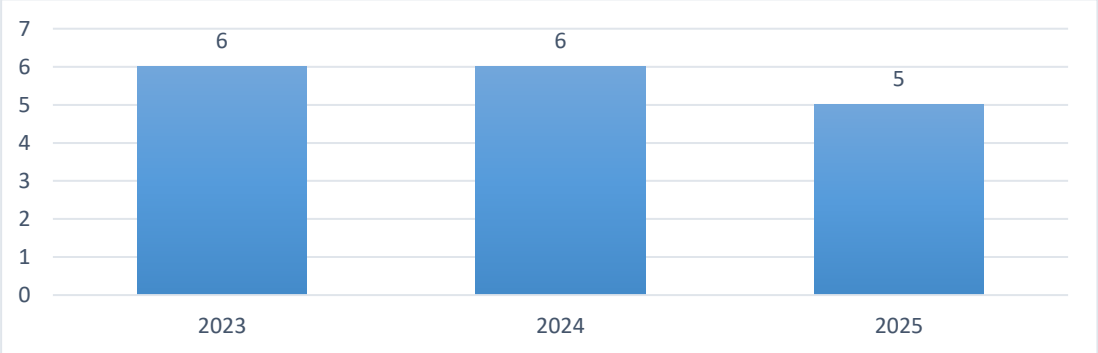
Łącznie w latach 2021–2025 dane Zespołu obejmowały 138 orzeczonych dzieci do 16. roku życia oraz 634 osoby powyżej 16. roku życia. Oznacza to łącznie 772 przypadki orzeczenia niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności dotyczące mieszkańców Gminy Suszec w analizowanym pięcioletnim okresie. Wartości tej nie należy jednak utożsamiać z liczbą 772 różnych mieszkańców, ponieważ ta sama osoba mogła być ponownie orzekana w kolejnych latach.

Dane wskazują na utrzymujące się wysokie zapotrzebowanie na wsparcie osób dorosłych z niepełnosprawnościami, w szczególności w zakresie usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i społecznych. W przypadku dzieci liczba orzeczeń podlegała większym wahaniom, co uzasadnia dalsze monitorowanie potrzeb w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju, edukacji specjalnej i wsparcia rodzin.

Ubóstwo

Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa pozostawała na stosunkowo stabilnym i niskim poziomie. W 2023 i 2024 roku było to po 6 rodzin, a w 2025 roku 5 rodzin. Spadek wyniósł zatem jedną rodzinę, tj. 16,7%. Dane te wskazują, że ubóstwo nie było dominującą przesłanką korzystania z pomocy społecznej, jednak nadal występowało jako czynnik wymagający interwencji.

Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

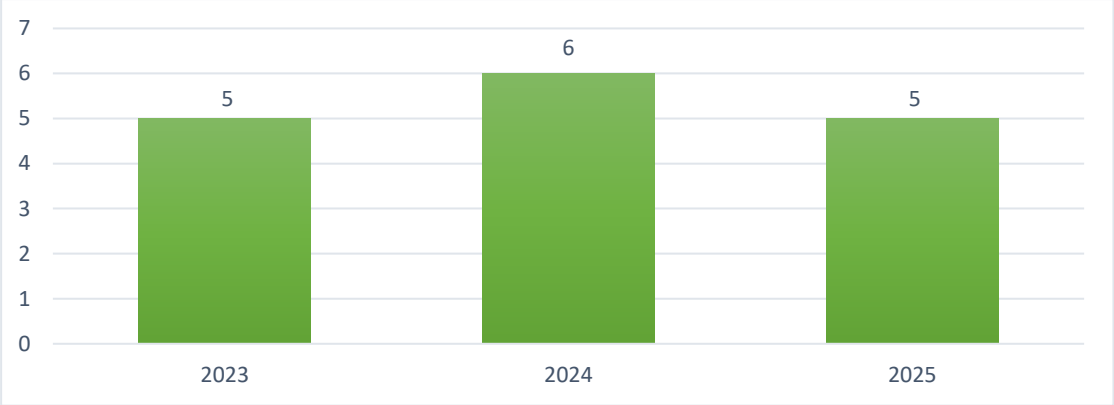

Bezrobocie

W 2023 roku pomoc z powodu bezrobocia otrzymywało 5 rodzin, w 2024 roku 6, a w 2025 roku ponownie 5. Brak wyraźnej tendencji wzrostowej wskazuje na względną stabilność tego problemu wśród rodzin korzystających z pomocy. Nie zmienia to jednak potrzeby monitorowania sytuacji osób pozostających bez zatrudnienia, szczególnie tych, które znajdują się jednocześnie w trudnej sytuacji zdrowotnej, rodzinnej lub ekonomicznej.

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej wynosił w 2023 roku - 25%, w 2024 roku - 41%, natomiast w 2025 roku - 18%.

Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Jak wskazują dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Suszcu liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w postaci zasiłku okresowego z powodu bezrobocia na przestrzeni dwóch ostatnich lat była stała.

Tabela 21. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w postaci zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Rok	**2023**	**2024**	**2025**
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	2	3	3
Liczba rodzin	2	3	3
Liczba osób w rodzinach	3	4	12
Kwota świadczeń (PLN)	14826	16360	22718

Sytuacja na rynku pracy w Gminie Suszec w latach 2023–2025 charakteryzowała się stosunkowo niskim poziomem bezrobocia, jednak w 2025 roku nastąpiło wyraźne pogorszenie części wskaźników. Analizując sytuację na poziomie gminy, należy posługiwać się przede wszystkim udziałem bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku

produkcyjnym. Wskaźnika tego nie należy utożsamiać ze stopą bezrobocia rejestrowanego, która jest obliczana w odniesieniu do liczby osób aktywnych zawodowo i publikowana m.in. dla powiatów i województw.

Według stanu na 31 grudnia 2023 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności Gminy Suszec w wieku produkcyjnym wynosił 1,30%. W rejestrach znajdowało się 99 bezrobotnych mieszkańców gminy. Kobiety stanowiły 62,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, natomiast mężczyźni 37,4%. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności gminy wynosił 0,41%. Dla porównania stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie pszczyńskim wynosiła w tym czasie 3,2%, a w województwie śląskim 3,6%.

W 2024 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zwiększył się nieznacznie do 1,38%. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 103 osoby, a więc była o 4 osoby, tj. o około 4,0%, wyższa niż rok wcześniej. Kobiety stanowiły 69,9% ogółu bezrobotnych, a mężczyźni 30,1%. W porównaniu z 2023 rokiem udział kobiet w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych zwiększył się o 7,3 punktu procentowego. Jednocześnie udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności gminy zmniejszył się z 0,41% do 0,36%. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie pszczyńskim wynosiła 3,0%, natomiast w województwie śląskim 3,6%.

Wyraźna zmiana nastąpiła w 2025 roku. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Suszec wzrosła do 163 osób. W stosunku do 2024 roku oznaczało to wzrost o 60 osób, czyli o 58,3%, natomiast w porównaniu z 2023 rokiem – o 64 osoby, tj. o 64,6%. Jednocześnie udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wzrósł do 2,1%, wobec 1,38% rok wcześniej. Oznacza to wzrost tego wskaźnika o 0,72 punktu procentowego w ciągu roku.

W 2025 roku kobiety nadal stanowiły większość zarejestrowanych bezrobotnych – 63,0%, podczas gdy udział mężczyzn wynosił 37,0%. W porównaniu z 2024 rokiem udział kobiet zmniejszył się o 6,9 punktu procentowego, jednak w całym analizowanym okresie kobiety pozostawały grupą liczniejszą wśród zarejestrowanych bezrobotnych. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności wynosił 0,36%, czyli pozostał na takim samym poziomie jak w 2024 roku i był niższy niż w 2023 roku.

Tabela 22. Bezrobocie w Gminie Suszec w latach 2023-2025 (stan na 31.XII.). Źródło: OZPS Suszec

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	1,30%	1,38%	2,1%
Stopa bezrobocia w powiecie pszczyńskim	3,2%	3,0%	3,6%
Stopa bezrobocia w województwie śląskim	3,6%	3,6%	4,4%
Liczba osób bezrobotnych w Gminie Suszec	99	103	163
Kobiety wśród bezrobotnych w Gminie Suszec	62,6%	69,9%	63,0%
Mężczyźni wśród bezrobotnych w Gminie Suszec	37,4%	30,1%	37,0%
Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności Gminy Suszec	0,41%	0,36%	0,36%

Analiza danych wskazuje, że w latach 2023–2024 sytuacja na lokalnym rynku pracy była względnie stabilna. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zwiększyła się w tym okresie jedynie z 99 do 103 osób, a udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wzrósł nieznacznie z 1,30% do 1,38%. Zasadnicza zmiana nastąpiła w 2025 roku, kiedy liczba bezrobotnych zwiększyła się do 163 osób, a udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym osiągnął 2,1%.

Wzrost liczby bezrobotnych w 2025 roku należy rozpatrywać również w szerszym kontekście sytuacji na rynku pracy. W tym samym okresie stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie pszczyńskim wzrosła z 3,0% do 3,6%, a w województwie śląskim z 3,6% do 4,4%. Pogorszenie wskaźników nie było więc zjawiskiem ograniczonym wyłącznie do Gminy Suszec. Niemniej dynamika wzrostu liczby zarejestrowanych bezrobotnych w samej gminie była znacząca i uzasadnia dalsze monitorowanie sytuacji.

Istotne jest jednocześnie, że wzrost ogólnej liczby bezrobotnych nie wiązał się ze wzrostem udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców. Wskaźnik ten wynosił 0,41% w 2023 roku, a następnie 0,36% zarówno w 2024, jak i 2025 roku. Może to wskazywać, że wzrost bezrobocia obserwowany w 2025 roku dotyczył w dużej mierze osób stosunkowo niedawno rejestrujących się jako bezrobotne. Nie przesądza to jednak o dalszym przebiegu zjawiska, dlatego istotne będzie obserwowanie, czy osoby te powracają na rynek pracy, czy też pozostają w rejestrach przez dłuższy okres.

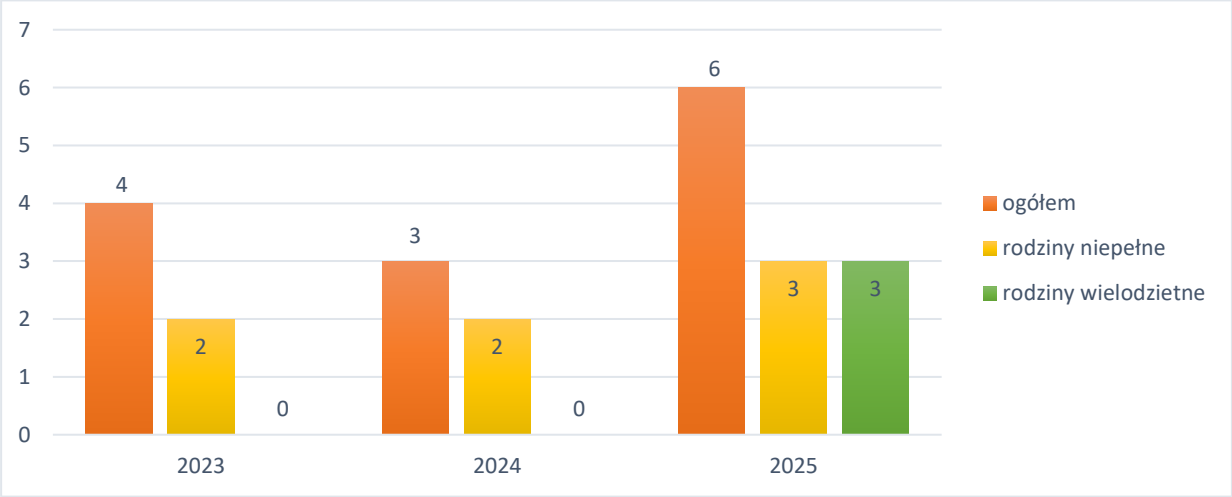
Charakterystyczną cechą struktury bezrobocia w Gminie Suszec pozostaje przewaga kobiet. W każdym z analizowanych lat stanowiły one ponad 60% zarejestrowanych bezrobotnych, a w 2024 roku ich udział wynosił blisko 70%. Wskazuje to na potrzebę uwzględnienia w lokalnej polityce społecznej działań wspierających aktywność zawodową kobiet, w szczególności powracających na rynek pracy po przerwach związanych z opieką nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi, a także działań służących podnoszeniu i aktualizacji kwalifikacji

zawodowych.

Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W analizowanym okresie wzrosło natomiast znaczenie problemów związanych z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W 2023 roku dotyczyła ona 4 rodzin, w 2024 roku 3, natomiast w 2025 roku już 6 rodzin. W porównaniu z 2023 rokiem oznacza to wzrost o 50%, a w stosunku do 2024 roku podwojenie liczby rodzin. W grupie tej zwiększyła się również liczba rodzin niepełnych wymagających wsparcia – z 2 w 2023 i 2024 roku do 3 w 2025 roku. Szczególnie istotna zmiana dotyczy rodzin wielodzietnych. W 2023 i 2024 roku nie odnotowano żadnej rodziny wielodzietnej korzystającej z pomocy z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, natomiast w 2025 roku były to już 3 rodziny. Wskazuje to na potrzebę zwrócenia większej uwagi na wspieranie kompetencji rodzicielskich, funkcjonowanie rodzin z większą liczbą dzieci oraz odpowiednio wczesne rozpoznawanie trudności wychowawczych.

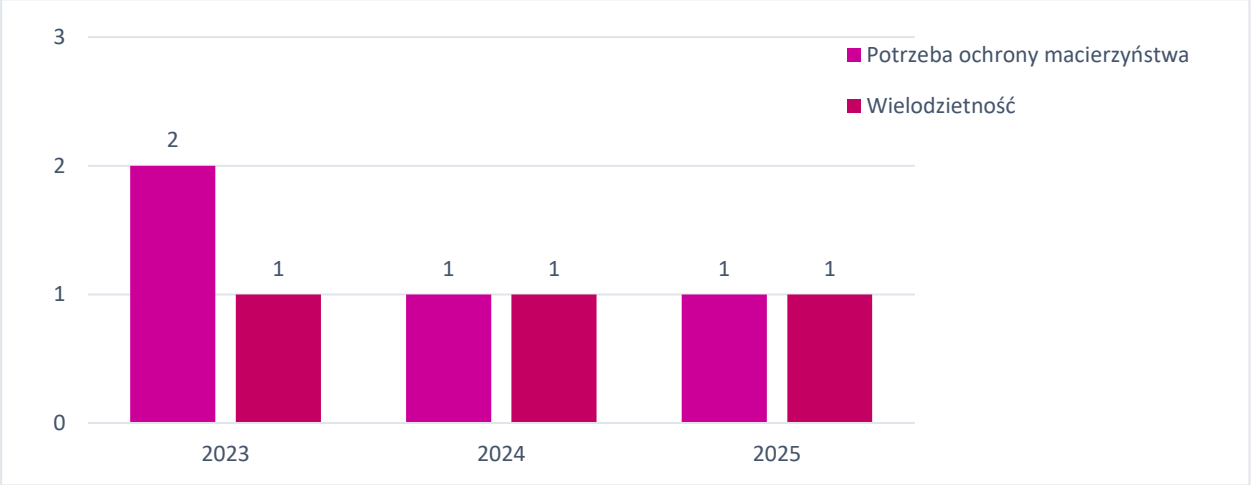
Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności

Potrzeba ochrony macierzyństwa dotyczyła 2 rodzin w 2023 roku oraz po 1 rodzinie w 2024 i 2025 roku. W każdym z analizowanych lat w tej grupie znajdowała się jedna rodzina wielodzietna. Dane te nie wskazują na wzrost skali problemu, jednak uzasadniają utrzymanie instrumentów wspierających rodziny z dziećmi, szczególnie w pierwszych latach ich funkcjonowania.

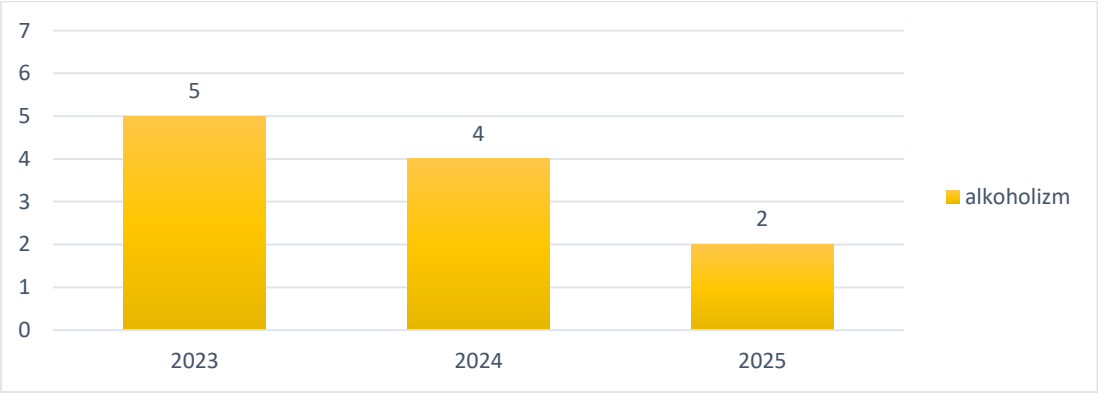
Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

Alkoholizm

Wyraźnie zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu. W 2023 roku było to 5 rodzin, w 2024 roku 4, natomiast w 2025 roku 2 rodziny. W okresie dwóch lat liczba ta zmniejszyła się o 60%. Dane te należy jednak interpretować ostrożnie. Liczba rodzin, w których alkoholizm stanowi formalną przesłankę przyznania pomocy społecznej, nie odzwierciedla pełnej skali problemów związanych z nadużywaniem alkoholu w gminie. Informacji o rzeczywistym natężeniu tego zjawiska dostarczają również dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Terapeutyczno-Konsultacyjnego i innych instytucji działających w obszarze uzależnień.

Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

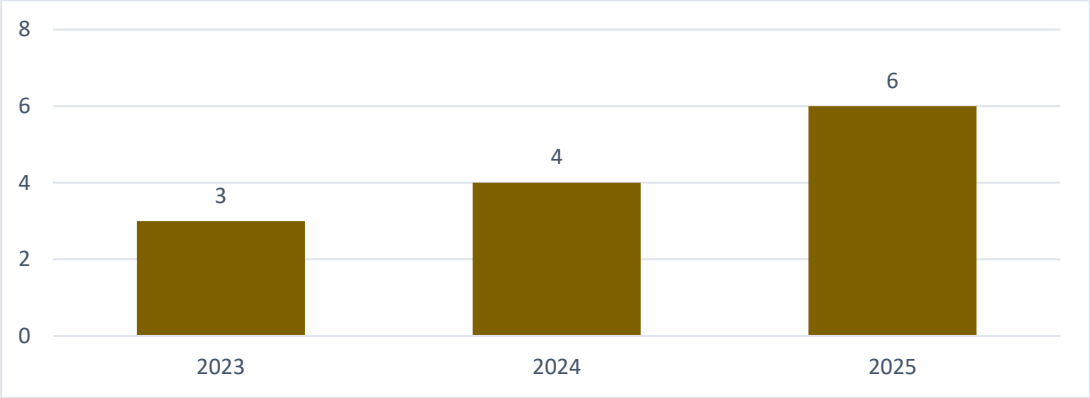

Bezdomność

Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezdomności wzrastała w każdym kolejnym roku. W 2023 roku problem dotyczył 3 rodzin, w 2024 roku 4, a w 2025 roku 6 rodzin. W stosunku do 2023 roku oznacza to podwojenie liczby rodzin dotkniętych bezdomnością. Choć w liczbach bezwzględnych skala problemu pozostaje niewielka, trend jest wyraźnie

niekorzystny. Bezdomność należy do problemów wymagających szczególnej uwagi ze względu na jej złożony charakter i częste współwystępowanie z problemami zdrowotnymi, uzależnieniami, zadłużeniem, rozpadem więzi rodzinnych czy trudnościami na rynku mieszkaniowym.

Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec.

W latach 2023–2025 Gmina Suszec zapewniała schronienie osobom bezdomnym w placówkach zlokalizowanych poza jej terenem. Skala tej formy wsparcia pozostawała niewielka pod względem liczby osób, jednak w analizowanym okresie wyraźnie wzrosły koszty związane z zapewnieniem schronienia.

W 2023 roku schronienie zapewniono 3 osobom bezdomnym. Na opłaty za pobyt w schroniskach wydatkowano 5 489,40 zł. Dodatkowo, na podstawie zawartych porozumień międzygminnych, Gmina Suszec ponosiła koszty związane z utrzymaniem gotowości miejsc w Noclegowni dla mężczyzn w Czechowicach-Dziedzicach oraz w Noclegowni dla kobiet i Ogrzewalni dla kobiet i mężczyzn w Rudzie Śląskiej. Opłata za gotowość wyniosła w 2023 roku 8 834,67 zł. Łączne wydatki związane ze schronieniem oraz zabezpieczeniem gotowości miejsc wyniosły zatem 14 324,07 zł.

W 2024 roku schronienie zapewniono 4 osobom bezdomnym, czyli o 1 osobę więcej niż rok wcześniej. Wydatki na pobyt w schroniskach wyniosły 17 039,19 zł. W porównaniu z 2023 rokiem sama kwota przeznaczona na pobyt w schroniskach wzrosła o 11 549,79 zł, czyli ponad trzykrotnie.

W 2025 roku schronieniem nadal objęte były 4 osoby bezdomne. Liczba beneficjentów pozostała więc na takim samym poziomie jak w 2024 roku, jednak wydatki na pobyt w schroniskach wzrosły do 34 994,25 zł. Oznacza to wzrost o 17 955,06 zł, tj. o około 105,4% w stosunku do 2024 roku.

Tabela 23. Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym. Źródło: OZPS Suszec

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
Liczba osób, którym zapewniono schronienie	3	4	4
Wydatki na pobyt w schroniskach	5 489,40 zł	17 039,19 zł	34 994,25 zł
Opłata za gotowość miejsc	8 834,67 zł	b.d.	b.d.
Łączne wydatki wykazane w materiale	14 324,07 zł	17 039,19 zł	34 994,25 zł

Analiza danych wskazuje, że liczba osób wymagających zapewnienia schronienia była w Gminie Suszec stosunkowo niewielka i stabilna, natomiast koszty tej formy pomocy wzrastały bardzo dynamicznie. W latach 2023–2025 liczba osób objętych schronieniem zwiększyła się z 3 do 4, podczas gdy wydatki na sam pobyt w schroniskach wzrosły z 5 489,40 zł do 34 994,25 zł, czyli ponad sześciokrotnie.

Wzrost kosztów przy niewielkiej zmianie liczby beneficjentów wskazuje, że obciążenie finansowe gminy nie zależy wyłącznie od liczby osób kierowanych do schronisk, ale również od długości pobytu oraz stawek obowiązujących w placówkach. Z punktu widzenia Strategii bezdomność pozostaje problemem o niewielkiej skali liczbowej, ale wymagającym indywidualnego, często długotrwałego wsparcia oraz zabezpieczenia możliwości natychmiastowego udzielenia schronienia osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.

Inne problemy

Problemy narkomanii wystąpiły jedynie w 2023 roku i dotyczyły jednej rodziny. W 2024 i 2025 roku nie odnotowano rodzin korzystających z pomocy z tego powodu. Podobna sytuacja dotyczyła trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego – jedna rodzina w 2023 roku i brak takich przypadków w kolejnych latach.

Zdarzenie losowe oraz sytuacja kryzysowa wystąpiły jako przesłanki korzystania z pomocy jedynie w 2024 roku – po jednej rodzinie. W tym samym roku 2 rodziny otrzymywały pomoc w związku z klęską żywiołową lub ekologiczną. W 2023 i 2025 roku nie wykazano takich przypadków, co wskazuje na incydentalny charakter tych przesłanek.

W całym analizowanym okresie nie odnotowano rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu sieroctwa. W tabeli nie wykazano również rodzin, dla których formalną przesłanką korzystania z pomocy była przemoc domowa. Nie oznacza to jednak braku tego problemu na terenie gminy. Dane dotyczące procedur „Niebieskie Karty", działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno-Pomocowych wskazują, że zjawisko przemocy domowej występowało i wymagało interwencji. Różnica wynika z odmiennych sposobów ewidencjonowania problemu w poszczególnych systemach wsparcia.

Podsumowując, w latach 2023–2025 w Gminie Suszec widoczne były zarówno spadki, jak i

wzrosty znaczenia poszczególnych powodów korzystania z pomocy społecznej. Największy spadek odnotowano w przypadku alkoholizmu – liczba rodzin zmniejszyła się z 5 do 2, czyli o 60,0%. Wyraźnie zmniejszyła się również liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby – z 11 do 5, co oznacza spadek o 54,5%, oraz z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa – z 2 do 1, czyli o 50,0%. Spadek dotyczył także ubóstwa – o 16,7% oraz niepełnosprawności – o 14,3%.

Jednocześnie wyraźnie wzrosło znaczenie problemów związanych z funkcjonowaniem rodziny i sytuacją mieszkaniową. Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej i trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego wzrosła z 4 do 6, czyli o 50,0%. Jeszcze większą dynamikę odnotowano w przypadku bezdomności – liczba rodzin zwiększyła się z 3 do 6, a więc o 100,0%. Bezrobocie pozostało na tym samym poziomie – po 5 rodzin w 2023 i 2025 roku, co oznacza zmianę na poziomie 0,0%.

Z punktu widzenia strategii szczególnej uwagi wymagają więc te obszary, w których odnotowano wzrost, zwłaszcza bezdomność oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza. Mimo spadków w innych kategoriach nie należy rezygnować z działań dotyczących chorób przewlekłych, niepełnosprawności, ubóstwa czy uzależnień, ponieważ problemy te nadal występują i mogą współwystępować z innymi trudnościami rodzin. Ogólny kierunek zmian wskazuje na potrzebę rozwijania przede wszystkim wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, działań zapobiegających utracie mieszkania i bezdomności oraz kompleksowego wsparcia osób i rodzin doświadczających nakładających się problemów społecznych.

7.2 Problemy i oczekiwania społeczne mieszkańców na podstawie ankiety

Ankiety ewaluacyjne stanowią nieodłączny element diagnozy problemów społecznych, pojawiających się na terenie Gminy. Na potrzebę stworzenia tego dokumentu przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców Gminy Suszec. W badaniu kwestionariuszowym dla osób dorosłych udział wzięło łącznie 106 osób (62 kobiety, 31 mężczyzn, 1 odpowiedź – inny, 7 odpowiedzi – wolę nie odpowiadać).

Respondenci zostali poproszeni o ocenę warunków życia w gminie w poszczególnych kategoriach (w tabeli podano liczbę odpowiedzi):

Oceniany obszar	Bardzo niezadowolony	Niezadowolony	Trudno powiedzieć	Zadowolony	Bardzo zadowolony
Organizacja czasu wolnego	6 (5,7%)	16 (15,1%)	30 (28,3%)	41 (38,7%)	13 (12,3%)
Dostępność sieci Internet	4 (3,8%)	10 (9,4%)	16 (15,1%)	52 (49,1%)	24 (22,6%)
Dostęp do informacji o wydarzeniach w gminie	4 (3,8%)	7 (6,6%)	30 (28,3%)	47 (44,3%)	18 (17,0%)
Dostęp do oferty kulturalnej	6 (5,7%)	7 (6,6%)	19 (17,9%)	44 (41,5%)	30 (28,3%)
Organizacja imprez cyklicznych	5 (4,7%)	11 (10,4%)	18 (17,0%)	49 (46,2%)	23 (21,7%)
Dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego	9 (8,5%)	18 (17,0%)	54 (50,9%)	19 (17,9%)	6 (5,7%)
Dostęp do świadczeń pomocy społecznej	5 (4,7%)	13 (12,3%)	46 (43,4%)	31 (29,2%)	11 (10,4%)
Dostęp do opieki zdrowotnej	15 (14,2%)	28 (26,4%)	33 (31,1%)	24 (22,6%)	6 (5,7%)
Bezpieczeństwo publiczne mieszkańców	9 (8,5%)	19 (17,9%)	28 (26,4%)	35 (33,0%)	15 (14,2%)
Warunki mieszkaniowe	5 (4,7%)	10 (9,4%)	25 (23,6%)	45 (42,5%)	21 (19,8%)
Miejsca rekreacji	14 (13,2%)	16 (15,1%)	23 (21,7%)	40 (37,7%)	13 (12,3%)
Oferta edukacyjna szkół	9 (8,5%)	19 (17,9%)	26 (24,5%)	40 (37,7%)	12 (11,3%)
Dostępność do przedszkoli	3 (2,8%)	5 (4,7%)	32 (30,2%)	40 (37,7%)	26 (24,5%)
Kultywowanie lokalnej tradycji i historii	3 (2,8%)	15 (14,2%)	30 (28,3%)	34 (32,1%)	24 (22,6%)
Dostępność do żłobków i klubów dziecięcych	12 (11,3%)	18 (17,0%)	51 (48,1%)	19 (17,9%)	6 (5,7%)
Siła więzi międzyludzkich integrujących	11 (10,4%)	20 (18,9%)	37 (34,9%)	24 (22,6%)	14 (13,2%)

Oceniany obszar	Bardzo niezadowolony	Niezadowolony	Trudno powiedzieć	Zadowolony	Bardzo zadowolony
mieszkańców					
Dostępność do handlu i usług	7 (6,6%)	17 (16,0%)	18 (17,0%)	46 (43,4%)	18 (17,0%)
Udział mieszkańców w życiu publicznym / możliwość działania w organizacjach	10 (9,4%)	20 (18,9%)	35 (33,0%)	27 (25,5%)	14 (13,2%)
Stan dróg	14 (13,2%)	26 (24,5%)	31 (29,2%)	28 (26,4%)	7 (6,6%)
Opieka nad osobami starszymi – polityka senioralna	10 (9,4%)	17 (16,0%)	44 (41,5%)	25 (23,6%)	10 (9,4%)
Lokalny rynek pracy – możliwość znalezienia pracy, poziom zarobków	17 (16,0%)	32 (30,2%)	33 (31,1%)	19 (17,9%)	5 (4,7%)

Analiza odpowiedzi na pytanie dotyczące poziomu zadowolenia z poszczególnych warunków życia w Gminie Suszec wskazuje na zróżnicowaną ocenę poszczególnych obszarów funkcjonowania gminy. W wielu aspektach przeważają oceny pozytywne, jednak badanie pozwala również wskazać obszary wymagające szczególnej uwagi w planowaniu działań w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Najwyższy poziom zadowolenia mieszkańców odnotowano w odniesieniu do dostępności sieci Internet – łącznie 71,7% respondentów było zadowolonych lub bardzo zadowolonych. Bardzo dobrze oceniono także dostęp do oferty kulturalnej (69,8%) oraz organizację imprez cyklicznych (67,9%). Wysoki poziom pozytywnych ocen dotyczył ponadto warunków mieszkaniowych (62,3%), dostępności do przedszkoli (62,2%), dostępu do informacji o wydarzeniach w gminie (61,3%) oraz dostępności handlu i usług (60,4%). Wyniki te można uznać za mocne strony gminy i zasoby sprzyjające jakości życia oraz integracji mieszkańców.

Umiarkowanie oceniono m.in. organizację czasu wolnego, miejsca rekreacji, ofertę edukacyjną szkół, bezpieczeństwo publiczne oraz kultywowanie lokalnej tradycji i historii. W przypadku tych obszarów oceny pozytywne nadal stanowią znaczącą część odpowiedzi, jednak występuje również zauważalna grupa mieszkańców niezadowolonych lub niemających jednoznacznej

opinii. Wskazuje to na możliwość dalszego rozwijania oferty rekreacyjnej, edukacyjnej i integracyjnej oraz działań wzmacniających poczucie bezpieczeństwa i lokalną tożsamość.

Najbardziej niekorzystnie oceniony został lokalny rynek pracy, obejmujący możliwość znalezienia zatrudnienia i poziom zarobków. Niezadowolonych lub bardzo niezadowolonych było łącznie 46,2% respondentów, podczas gdy pozytywnie obszar ten oceniło jedynie 22,6%. Drugim wyraźnie problemowym obszarem był dostęp do opieki zdrowotnej – 40,6% badanych wyraziło niezadowolenie, a zadowolonych lub bardzo zadowolonych było 28,3%. Negatywnie wyróżniał się również stan dróg, z którego niezadowolonych było 37,7% respondentów, przy 33,0% ocen pozytywnych.

Z punktu widzenia problematyki społecznej istotne są także wyniki dotyczące więzi międzyludzkich i aktywności społecznej mieszkańców. Z siły więzi integrujących mieszkańców zadowolonych lub bardzo zadowolonych było 35,8% respondentów, podczas gdy 29,3% wyraziło niezadowolenie, a aż 34,9% nie potrafiło dokonać jednoznacznej oceny. Podobnie w przypadku udziału mieszkańców w życiu publicznym i możliwości działania w organizacjach społecznych oceny pozytywne stanowiły 38,7%, negatywne 28,3%, a 33,0% odpowiedzi „trudno powiedzieć". Wyniki wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania integracji lokalnej, aktywności obywatelskiej i tworzenia warunków do angażowania mieszkańców w życie społeczności.

Szczególnej interpretacji wymagają obszary, w których bardzo duża część respondentów wybrała odpowiedź „trudno powiedzieć". Dotyczyło to przede wszystkim dostępności doradztwa psychologiczno-prawnego (50,9%), dostępności żłobków i klubów dziecięcych (48,1%), dostępu do świadczeń pomocy społecznej (43,4%) oraz opieki nad osobami starszymi i polityki senioralnej (41,5%). Tak wysoki udział odpowiedzi neutralnych nie powinien być automatycznie interpretowany jako niezadowolenie. Może wynikać zarówno z braku potrzeby korzystania z określonych usług, jak i z ograniczonej wiedzy respondentów na temat ich dostępności.

Wyniki badania pokazują zatem, że mieszkańcy dostrzegają wiele mocnych stron Gminy Suszec, szczególnie w zakresie kultury, organizacji wydarzeń, dostępu do Internetu, warunków mieszkaniowych, przedszkoli oraz handlu i usług. Jednocześnie jako główne obszary wymagające poprawy wskazują lokalny rynek pracy, dostępność opieki zdrowotnej oraz stan infrastruktury drogowej. Z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych szczególnego znaczenia nabierają ponadto działania służące wzmacnianiu więzi społecznych i aktywności mieszkańców, rozwijaniu polityki senioralnej, zwiększaniu dostępności i rozpoznawalności poradnictwa psychologicznego i prawnego oraz wspieraniu rodzin z małymi

dziećmi.

Wyniki ankiety powinny być przy tym traktowane jako ocena subiektywna respondentów, stanowiąca uzupełnienie danych statystycznych i instytucjonalnych wykorzystanych w diagnozie społecznej. Pozwalają one jednak wskazać te sfery życia lokalnego, które z perspektywy samych mieszkańców mają największy wpływ na jakość życia i powinny zostać uwzględnione przy określaniu celów i kierunków działań nowej Strategii.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie grup mieszkańców, które ich zdaniem są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Wyniki ankiety pokazują, że mieszkańcy dostrzegają przede wszystkim problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa, niepełnosprawnością oraz przewlekłymi problemami zdrowotnymi oraz osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnień i przemocy domowej.

**wzór ankiety znajduje się w załączeniu*

Zdaniem respondentów grupami najbardziej zagrożonymi marginalizacją i wykluczeniem społecznym w Gminie Suszec są osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy domowej – 61 wskazań (57,5%) oraz osoby starsze i samotne – 61 wskazań (57,5%). Bardzo często wskazywano również osoby chore, osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny – 55 wskazań (51,9%).

Kolejną grupę stanowiły rodziny i osoby o niskim statusie materialnym – 34 wskazania (32,1%) oraz rodziny i osoby dotknięte bezrobociem – 30 wskazań (28,3%). Po 27 wskazań (25,5%) otrzymały dwie kategorie: rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym rodziny wielodzietne i niepełne, a także osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością, w tym mające problemy mieszkaniowe.

Rzadziej, choć nadal zauważalnie, wskazywano osoby samotnie wychowujące dzieci – 19 wskazań (17,9%), osoby opuszczające zakłady karne – 17 wskazań (16,0%) oraz dzieci i młodzież – 16 wskazań (15,1%).

Wyniki pokazują, że mieszkańcy postrzegają zagrożenie wykluczeniem społecznym przede wszystkim przez pryzmat uzależnień i przemocy domowej, samotności i starzenia się społeczeństwa oraz choroby i niepełnosprawności. Wszystkie trzy najczęściej wskazywane kategorie uzyskały ponad połowę wskazań respondentów. Z punktu widzenia Strategii uzasadnia to szczególne uwzględnienie działań skierowanych do osób starszych i samotnych, osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych oraz ich opiekunów, a także rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową.

Jednocześnie wyniki zwracają uwagę na ekonomiczny i rodzinny wymiar zagrożenia wykluczeniem – niski status materialny, bezrobocie oraz problemy opiekuńczo-wychowawcze również zostały wskazane przez znaczącą część badanych. Mniejsza liczba wskazań dotyczących dzieci i młodzieży, osób samotnie wychowujących dzieci czy osób opuszczających zakłady karne nie oznacza braku problemów tych grup, lecz wskazuje, że w społecznej ocenie respondentów są one postrzegane jako mniej zagrożone niż osoby starsze, chore, z niepełnosprawnościami oraz rodziny doświadczające uzależnień i przemocy.

Następnie respondenci oceniali skalę 13 problemów społecznych, wybierając jedną z pięciu odpowiedzi: „nie występuje", „znikomy", „umiarkowany", „poważny" lub „bardzo poważny".

Problem społeczny	**Nie występuje**	**Znikomy**	**Umiarkowany**	**Poważny**	**Bardzo poważny**
Bezrobocie	6 (5,7%)	32 (30,2%)	47 (44,3%)	12 (11,3%)	9 (8,5%)
Ubóstwo	6 (5,7%)	41 (38,7%)	45 (42,5%)	8 (7,5%)	6 (5,7%)
Alkoholizm	4 (3,8%)	12 (11,3%)	38 (35,8%)	38 (35,8%)	14 (13,2%)
Narkomania	7 (6,6%)	50 (47,2%)	32 (30,2%)	12 (11,3%)	5 (4,7%)
Problemy mieszkaniowe	11 (10,4%)	41 (38,7%)	39 (36,8%)	10 (9,4%)	5 (4,7%)
Zanieczyszczenie środowiska	4 (3,8%)	28 (26,4%)	45 (42,5%)	20 (18,9%)	9 (8,5%)
Przestępczość	7 (6,6%)	44 (41,5%)	38 (35,8%)	10 (9,4%)	7 (6,6%)
Starzenie się społeczeństwa	2 (1,9%)	4 (3,8%)	44 (41,5%)	35 (33,0%)	21 (19,8%)

Problem społeczny	Nie występuje	Znikomy	Umiarkowany	Poważny	Bardzo poważny
Przemoc domowa	6 (5,7%)	37 (34,9%)	36 (34,0%)	23 (21,7%)	4 (3,8%)
Niepełnosprawność	4 (3,8%)	30 (28,3%)	49 (46,2%)	19 (17,9%)	4 (3,8%)
Bezdomność	28 (26,4%)	41 (38,7%)	25 (23,6%)	6 (5,7%)	6 (5,7%)
Przemoc w szkole	5 (4,7%)	26 (24,5%)	48 (45,3%)	16 (15,1%)	11 (10,4%)
Uzależnienie od mediów	3 (2,8%)	8 (7,5%)	26 (24,5%)	27 (25,5%)	42 (39,6%)

Wyniki badania wskazują na wyraźne zróżnicowanie postrzeganej skali problemów społecznych. Za zdecydowanie najpoważniejszy problem mieszkańcy uznali uzależnienie od mediów. Jako problem bardzo poważny wskazały je 42 osoby (39,6%), a jako poważny 27 osób (25,5%). Łącznie zatem 69 respondentów, tj. 65,1% badanych, uznało uzależnienie od mediów za problem poważny lub bardzo poważny. Jedynie 10,3% badanych oceniło, że problem ten nie występuje lub ma znikomą skalę.

Drugim szczególnie istotnym problemem jest starzenie się społeczeństwa. Za problem poważny uznało je 35 osób (33,0%), a za bardzo poważny 21 osób (19,8%). Łącznie 56 respondentów (52,8%) oceniło więc starzenie się społeczeństwa jako problem poważny lub bardzo poważny. Dodatkowo 44 osoby (41,5%) uznały jego skalę za umiarkowaną. Tylko 6 osób (5,7%) stwierdziło, że problem nie występuje lub jest znikomy. Wynik ten jest szczególnie istotny w kontekście danych demograficznych Gminy Suszec, wskazujących na systematyczny wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Wysoką pozycję zajmuje również alkoholizm. Za problem poważny uznało go 38 respondentów (35,8%), a za bardzo poważny 14 osób (13,2%). Oznacza to, że łącznie 52 osoby (49,1%) postrzegają alkoholizm jako problem poważny lub bardzo poważny. Kolejne 38 osób (35,8%) określiło jego skalę jako umiarkowaną. Wyniki potwierdzają potrzebę utrzymania działań profilaktycznych, edukacyjnych, terapeutycznych i wspierających osoby oraz rodziny dotknięte problemem uzależnienia.

Kolejną grupę problemów tworzą zanieczyszczenie środowiska, przemoc w szkole oraz przemoc domowa. Zanieczyszczenie środowiska jako problem poważny lub bardzo poważny wskazało 29 osób (27,4%), przemoc w szkole – 27 osób (25,5%), natomiast przemoc domową – 27 osób (25,5%). Jednocześnie w każdej z tych kategorii znaczna część respondentów wskazywała na umiarkowaną skalę problemu. Szczególnie istotny jest wynik dotyczący

przemocy w szkole, który uzasadnia kontynuowanie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, w tym działań dotyczących bezpieczeństwa, relacji rówieśniczych i przeciwdziałania agresji.

Niepełnosprawność została oceniona jako problem poważny lub bardzo poważny przez 23 respondentów (21,7%), natomiast aż 49 osób (46,2%) określiło jej znaczenie jako umiarkowane. Podobnie bezrobocie za problem poważny lub bardzo poważny uznało 21 osób (19,8%), a 47 osób (44,3%) oceniło jego skalę jako umiarkowaną.

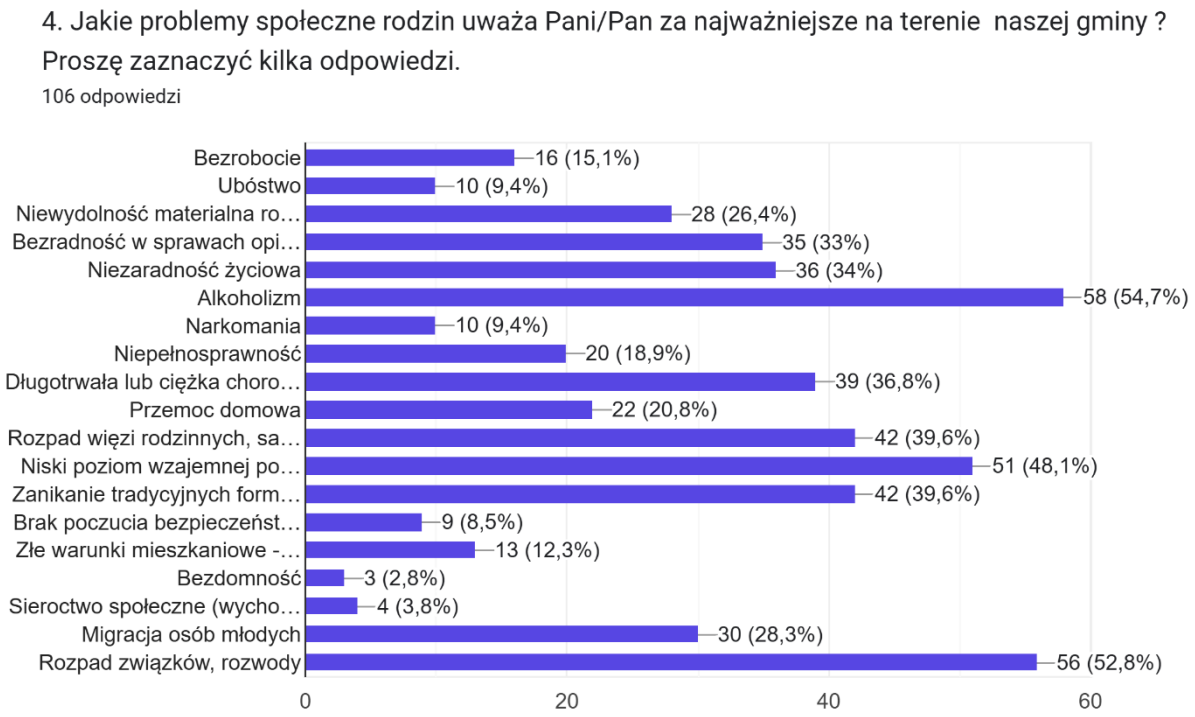
Relatywnie niższą rangę przypisywano przestępczości, narkomanii, problemom mieszkaniowym i ubóstwu. Za poważny lub bardzo poważny problem uznało przestępczość 17 osób (16,0%), narkomanię 17 osób (16,0%), problemy mieszkaniowe 15 osób (14,2%), a ubóstwo 14 osób (13,2%). Nie oznacza to braku tych zjawisk, lecz wskazuje, że w odczuciu respondentów ich skala jest mniejsza niż w przypadku uzależnienia od mediów, starzenia się społeczeństwa czy alkoholizmu.

Najmniej respondentów uznało za poważny lub bardzo poważny problem bezdomność – 12 osób (11,3%). Jednocześnie aż 28 osób (26,4%) uważa, że problem ten w ich miejscu zamieszkania nie występuje, a 41 osób (38,7%) ocenia jego skalę jako znikomą. Jest to więc problem stosunkowo mało widoczny w codziennym doświadczeniu mieszkańców.

Badanie pozwala wyodrębnić trzy problemy, które w świadomości mieszkańców mają szczególne znaczenie: uzależnienie od mediów – 65,1% ocen „poważny" i „bardzo poważny", starzenie się społeczeństwa – 52,8% oraz alkoholizm – 49,1%. Wyniki te wskazują na potrzebę szczególnego uwzględnienia w Strategii działań związanych z profilaktyką uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych i cyfrowych, rozwojem polityki senioralnej oraz przeciwdziałaniem problemom alkoholowym.

Istotnym kierunkiem powinny pozostać również przeciwdziałanie przemocy domowej i przemocy rówieśniczej, wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów oraz działania na rzecz zdrowego i bezpiecznego funkcjonowania dzieci i młodzieży. Wyniki ankiety wskazują tym samym, że mieszkańcy za najważniejsze uznają nie tylko tradycyjnie rozumiane problemy ekonomiczne, takie jak ubóstwo czy bezrobocie, ale w coraz większym stopniu problemy związane ze zmianami demograficznymi, relacjami społecznymi, bezpieczeństwem rodziny oraz wpływem nowych technologii na codzienne funkcjonowanie mieszkańców.

Następną częścią ankiety były pytania odnoszące się do problemów społecznych dotykających poszczególne grupy tj. rodziny, dzieci i młodzież, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami.[11]

**wzór ankiety znajduje się w załączeniu*

W pytaniu 4 respondentów poproszono o wskazanie najważniejszych problemów społecznych rodzin występujących na terenie Gminy Suszec. Możliwe było zaznaczenie kilku odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100%. Na pytanie odpowiedziało 106 osób.

Najczęściej wskazywanym problemem był alkoholizm – 58 wskazań (54,7%). Bardzo wysoką liczbę odpowiedzi uzyskał również rozpad związków i rozwody – 56 wskazań (52,8%). Na kolejnych miejscach znalazły się problemy związane z osłabieniem relacji rodzinnych i społecznych: niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami – 51 wskazań (48,1%), rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci – 42 wskazania (39,6%) oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych – 42 wskazania (39,6%).

Znacząca część respondentów zwróciła również uwagę na problemy zdrowotne i trudności w codziennym funkcjonowaniu rodzin. Długotrwałą lub ciężką chorobę wskazało 39 osób (36,8%), niezaradność życiową – 36 osób (34,0%), natomiast bezradność w sprawach

[11] Wzór ankiety znajduje się w załączniku.

opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym zaniedbanie dzieci – 35 osób (33,0%).

Istotnym problemem w opinii mieszkańców jest także migracja osób młodych – 30 wskazań (28,3%) oraz niewydolność materialna rodziny, w tym m.in. zadłużenie – 28 wskazań (26,4%). Przemoc domową wskazały 22 osoby (20,8%), natomiast niepełnosprawność – 20 osób (18,9%).

Rzadziej za najważniejsze problemy rodzin uznawano bezrobocie – 16 wskazań (15,1%), złe warunki mieszkaniowe i zbyt mały dostęp do mieszkań komunalnych i socjalnych – 13 wskazań (12,3%), ubóstwo – 10 wskazań (9,4%) oraz narkomanię – 10 wskazań (9,4%). Brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców związany z przestępczością wskazało 9 respondentów (8,5%). Najrzadziej wskazywano sieroctwo społeczne, rozumiane jako wychowywanie dzieci poza rodziną – w domach dziecka lub rodzinach zastępczych – 4 wskazania (3,8%) oraz bezdomność – 3 wskazania (2,8%).

Wyniki badania pokazują, że mieszkańcy Gminy Suszec postrzegają problemy rodzin przede wszystkim nie przez pryzmat ubóstwa czy bezrobocia, lecz problemów dotyczących jakości i trwałości relacji rodzinnych, uzależnień oraz osłabienia więzi społecznych. Ponad połowa respondentów wskazała alkoholizm oraz rozpad związków i rozwody, a niemal połowa – niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami. Wysokie wskazania dotyczące rozpadu więzi rodzinnych, zanikania tradycyjnych form spotkań rodzinnych oraz niezaradności życiowej dodatkowo wzmacniają ten obraz.

Z perspektywy Strategii szczególnego znaczenia nabiera zatem wzmacnianie funkcji rodziny i jej zdolności do samodzielnego radzenia sobie z trudnościami, rozwijanie poradnictwa psychologicznego i rodzinnego, profilaktyka i leczenie uzależnień, przeciwdziałanie przemocy domowej oraz wspieranie rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych. Istotne są również działania sprzyjające integracji mieszkańców, odbudowywaniu więzi międzypokoleniowych i sąsiedzkich oraz przeciwdziałaniu osamotnieniu i izolacji rodzin.

Na uwagę zasługuje również stosunkowo wysokie wskazanie migracji osób młodych (28,3%). W połączeniu ze zdiagnozowanym procesem starzenia się struktury demograficznej gminy wskazuje to na potrzebę tworzenia warunków sprzyjających pozostawaniu młodych mieszkańców w gminie, w szczególności poprzez dostęp do usług dla rodzin, możliwości zatrudnienia, mieszkalnictwa, edukacji, rekreacji i aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnym. Jednocześnie stosunkowo niewielki udział wskazań dotyczących ubóstwa, bezdomności czy sieroctwa społecznego nie oznacza braku tych problemów. Wyniki pokazują przede wszystkim, że w społecznej percepcji mieszkańców mają one mniejsze znaczenie niż problemy relacyjne,

wychowawcze, zdrowotne i związane z uzależnieniami. W Strategii zasadne jest więc zachowanie wsparcia dla rodzin znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji materialnej, przy jednoczesnym silniejszym ukierunkowaniu działań na profilaktykę, wzmacnianie rodziny i zapobieganie kryzysom.

wzór ankiety znajduje się w załączeniu

W pytaniu 5 respondentów zapytano, jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży są najczęściej dostrzegane na terenie Gminy Suszec. Możliwe było zaznaczenie kilku odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100%. W badaniu uczestniczyło 106 osób. Zdecydowanie najczęściej wskazywano problemy związane z korzystaniem z nowych technologii. Uzależnienie od sieci Internet wskazały 84 osoby (79,2%), a dokładnie tyle samo respondentów – 84 osoby (79,2%) – uzależnienie od multimediów, takich jak komputer, telefon czy konsole do gier. Wyniki te jednoznacznie wskazują, że nadmierne korzystanie z urządzeń cyfrowych jest w opinii mieszkańców najbardziej widocznym problemem dotyczącym dzieci i młodzieży.

Bardzo często wskazywano również bezproduktywne spędzanie czasu wolnego – 64 wskazania (60,4%). Kolejnym istotnym problemem była agresja i przemoc szkolna – 55 wskazań (51,9%). Brak pozytywnych wzorców i autorytetów wskazały 54 osoby (50,9%), natomiast sięganie po substancje uzależniające, takie jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy i e-papierosy – 53 osoby (50,0%).

Znacząca grupa respondentów zwróciła uwagę na zbyt małą w stosunku do potrzeb liczbę zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 48 wskazań (45,3%). Istotnym problemem okazała się również kondycja psychiczna młodego pokolenia – problemy psychiczne, w tym

m.in. lęk i depresję, wskazały 44 osoby (41,5%). Zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców dostrzegły 42 osoby (39,6%).

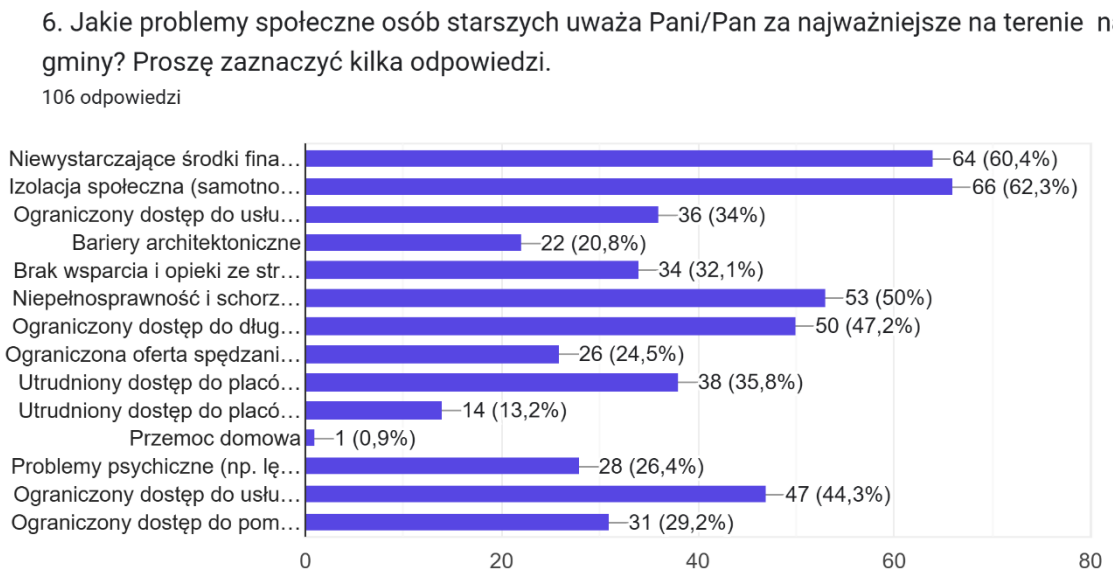
Rzadziej, choć nadal w zauważalnym stopniu, wskazywano przestępczość, wandalizm i chuligaństwo – 29 wskazań (27,4%) oraz demoralizację – 22 wskazania (20,8%). Przemoc domową jako negatywne zjawisko dotyczące dzieci i młodzieży wskazało 11 respondentów (10,4%). Najrzadziej wskazywano zaniedbanie socjalne, w tym niedożywienie i problemy z higieną – 1 wskazanie (0,9%).

Wyniki badania wskazują, że problemy dzieci i młodzieży są postrzegane przez mieszkańców przede wszystkim w kontekście funkcjonowania w świecie cyfrowym. Blisko czterech na pięciu respondentów wskazało zarówno uzależnienie od Internetu, jak i od multimediów. Wynik ten jest spójny z oceną uzyskaną w pytaniu 3, w którym uzależnienie od mediów zostało uznane za jeden z najpoważniejszych problemów społecznych w gminie. W Strategii szczególnego znaczenia powinny zatem nabrać działania z zakresu profilaktyki uzależnień behawioralnych, edukacji cyfrowej oraz promowania bezpiecznego i świadomego korzystania z Internetu i urządzeń elektronicznych.

Drugą grupę problemów tworzą zjawiska związane ze sposobem spędzania czasu wolnego, relacjami rówieśniczymi oraz zachowaniami ryzykownymi. Wysoki odsetek wskazań dotyczących bezproduktywnego spędzania czasu wolnego (60,4%), agresji i przemocy szkolnej (51,9%), sięgania po substancje uzależniające (50,0%) oraz niewystarczającej oferty zorganizowanego czasu wolnego (45,3%) wskazuje na potrzebę dalszego rozwijania atrakcyjnych, dostępnych i różnorodnych form aktywności dla dzieci i młodzieży, w szczególności sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych i integracyjnych.

Istotnym sygnałem jest również wysoki udział wskazań dotyczących braku pozytywnych wzorców i autorytetów (50,9%) oraz problemów psychicznych, takich jak lęk i depresja (41,5%). Uzasadnia to wzmacnianie dostępności pomocy psychologicznej i pedagogicznej, działań profilaktycznych w szkołach oraz rozwijanie kompetencji emocjonalnych i społecznych dzieci i młodzieży. Ważne powinno być także wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji wychowawczych, zwłaszcza że zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców wskazało 39,6% badanych.

Wyniki pytania 5 wskazują zatem, że działania strategiczne skierowane do dzieci i młodzieży powinny koncentrować się przede wszystkim na profilaktyce uzależnień cyfrowych i od substancji psychoaktywnych, ochronie zdrowia psychicznego, przeciwdziałaniu agresji i przemocy rówieśniczej, rozwijaniu wartościowych form spędzania czasu wolnego oraz wzmacnianiu kompetencji wychowawczych rodziców i pozytywnych wzorców społecznych.

wzór ankiety znajduje się w załączeniu

W pytaniu 6 respondentów zapytano, jakie problemy społeczne osób starszych uważają za najważniejsze na terenie Gminy Suszec. Możliwe było zaznaczenie kilku odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100%. W badaniu uczestniczyło 106 osób.

Najczęściej wskazywanym problemem była izolacja społeczna i samotność – 66 wskazań (62,3%). Niewiele mniej respondentów zwróciło uwagę na niewystarczające środki finansowe – 64 wskazania (60,4%). Wyniki te pokazują, że mieszkańcy postrzegają sytuację seniorów przede wszystkim przez pryzmat zagrożenia osamotnieniem oraz trudności ekonomicznych.

Bardzo istotną grupę problemów stanowią kwestie związane ze stanem zdrowia oraz dostępem do opieki medycznej. Niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego wskazały 53 osoby (50,0%), natomiast ograniczony dostęp do długoterminowej opieki medycznej – 50 osób (47,2%). Na ograniczony dostęp do usług specjalistycznych zwróciło uwagę 47 respondentów (44,3%), a na utrudniony dostęp do placówek medycznych – 38 osób (35,8%).

Istotne miejsce zajmują również problemy dotyczące możliwości uzyskania pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych wskazało 36 respondentów (34,0%), natomiast brak wsparcia i opieki ze strony rodziny – 34 osoby (32,1%). Wyniki te są szczególnie ważne w kontekście postępującego starzenia się mieszkańców gminy i możliwego wzrostu liczby osób wymagających pomocy w miejscu zamieszkania.

Na ograniczony dostęp do pomocy psychologicznej wskazało 31 osób (29,2%), a problemy psychiczne, w tym m.in. lęk i depresję – 28 osób (26,4%). Ograniczoną ofertę spędzania czasu

wolnego dla seniorów wskazało 26 respondentów (24,5%), natomiast bariery architektoniczne – 22 osoby (20,8%).

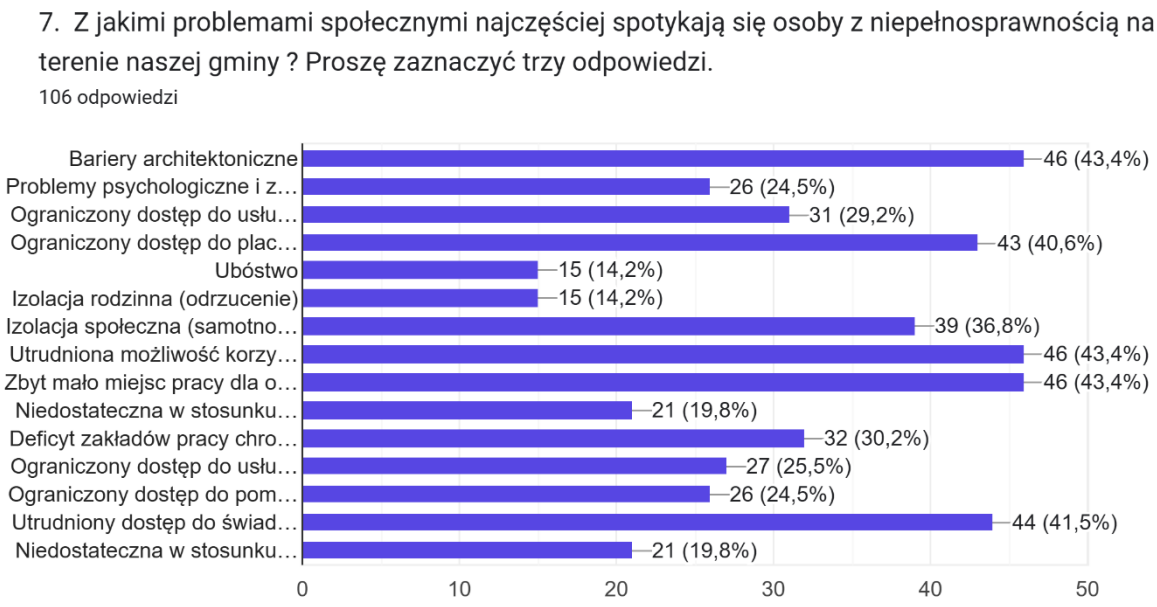
Rzadziej wskazywano utrudniony dostęp do placówek kulturalnych – 14 wskazań (13,2%). Najmniej respondentów wskazało przemoc domową – 1 wskazanie (0,9%). Niski odsetek wskazań nie powinien jednak prowadzić do wniosku, że problem przemocy wobec osób starszych nie występuje, ponieważ jest to zjawisko szczególnie trudne do rozpoznania i może pozostawać niewidoczne dla szerszego otoczenia społecznego.

Wyniki badania pokazują, że problemy osób starszych mają wielowymiarowy charakter. Najsilniej dostrzegane są samotność i izolacja społeczna (62,3%) oraz trudności finansowe (60,4%), ale jednocześnie bardzo wysokie wskazania dotyczą zdrowia, niepełnosprawności oraz dostępności opieki medycznej i specjalistycznej. Oznacza to, że wsparcie seniorów nie powinno ograniczać się do jednego rodzaju pomocy, lecz obejmować zarówno kwestie społeczne i integracyjne, jak i zdrowotne, opiekuńcze oraz ekonomiczne.

Szczególne znaczenie dla Strategii ma izolacja społeczna i samotność, która okazała się najczęściej wskazywanym problemem. Uzasadnia to dalsze rozwijanie działań integrujących seniorów, tworzenie miejsc i form aktywnego spędzania czasu, rozwijanie pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu oraz podtrzymywanie i rozwijanie takich form aktywizacji jak Klub Seniora.

Jednocześnie wysokie wskazania dotyczące ograniczonego dostępu do długoterminowej opieki medycznej (47,2%), usług specjalistycznych (44,3%) i usług opiekuńczych (34,0%) wskazują na potrzebę rozwijania wsparcia umożliwiającego osobom starszym jak najdłuższe bezpieczne funkcjonowanie we własnym środowisku zamieszkania. Ważne będą zatem usługi opiekuńcze, teleopieka, pomoc dla osób niesamodzielnych oraz wsparcie rodzin sprawujących opiekę nad seniorami.

W kontekście stwierdzonego w diagnozie dynamicznego wzrostu liczby mieszkańców Gminy Suszec w wieku poprodukcyjnym, wyniki pytania 6 potwierdzają, że polityka senioralna powinna stanowić jeden z istotnych kierunków nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Powinna ona łączyć działania przeciwdziałające samotności i wykluczeniu społecznemu z poprawą dostępności usług opiekuńczych, zdrowotnych, psychologicznych i aktywizujących.

wzór ankiety znajduje się w załączeniu

W pytaniu 7 respondentów zapytano, z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnością na terenie Gminy Suszec. W badaniu uczestniczyło 106 osób. Respondenci mogli wskazać kilka odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100%.

Najczęściej wskazywano trzy problemy, z których każdy uzyskał po 46 wskazań (43,4%): utrudnioną możliwość korzystania ze środków transportu, zbyt małą liczbę miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (bezrobocie) oraz bariery architektoniczne. Wyniki te pokazują, że mieszkańcy szczególnie silnie dostrzegają bariery ograniczające mobilność, dostępność przestrzeni publicznej oraz możliwość aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Bardzo często wskazywano również problemy związane z dostępnością leczenia i rehabilitacji. Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym rehabilitacji i lekarzy specjalistów, wskazały 44 osoby (41,5%), natomiast ograniczony dostęp do placówek rehabilitacyjnych – 43 osoby (40,6%). Wyniki te wskazują, że kwestie zdrowotne i rehabilitacyjne należą do najważniejszych trudności dostrzeganych przez mieszkańców.

Kolejnym istotnym problemem jest izolacja społeczna i samotność – 39 wskazań (36,8%). Na deficyt zakładów pracy chronionej zwróciły uwagę 32 osoby (30,2%), a ograniczony dostęp do usług opiekuńczych – 31 osób (29,2%).

Ograniczony dostęp do usług specjalistycznych wskazało 27 respondentów (25,5%). Po 26 wskazań (24,5%) uzyskały problemy psychologiczne i zdrowotne oraz ograniczony dostęp do pomocy psychologicznej.

Rzadziej, ale nadal w zauważalnym stopniu, wskazywano problemy dotyczące możliwości aktywnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym. Niedostateczną w stosunku do potrzeb ofertę zorganizowanych form spędzania czasu wskazało 21 osób (19,8%), a niedostateczną ofertę zajęć kulturalnych i edukacyjnych dla osób z niepełnosprawnością – również 21 osób (19,8%). Najrzadziej wskazywano ubóstwo – 15 wskazań (14,2%) oraz izolację rodzinną (odrzucenie) – 15 wskazań (14,2%).

Wnioski

Wyniki badania pokazują, że mieszkańcy Gminy Suszec postrzegają problemy osób z niepełnosprawnościami jako wielowymiarowe i wykraczające poza sam stan zdrowia. Najczęściej wskazywane trudności dotyczą możliwości przemieszczania się, barier architektonicznych, zatrudnienia oraz dostępu do świadczeń medycznych i rehabilitacji. Oznacza to, że jednym z ważnych kierunków Strategii powinno być dalsze ograniczanie barier utrudniających osobom z niepełnosprawnościami samodzielne funkcjonowanie i pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Szczególnego znaczenia nabiera poprawa dostępności transportowej i architektonicznej, zwiększanie dostępu do rehabilitacji, lekarzy specjalistów i usług opiekuńczych, a także wspieranie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Wysoki odsetek wskazań dotyczących braku odpowiednich miejsc pracy (43,4%) oraz deficytu zakładów pracy chronionej (30,2%) pokazuje, że aktywność zawodowa jest jednym z istotnych obszarów wymagających wsparcia.

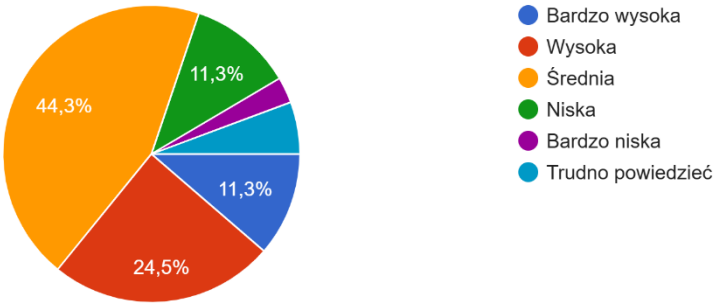
Ważnym sygnałem jest również izolacja społeczna i samotność, wskazana przez 36,8% respondentów. Uzasadnia to rozwijanie działań integracyjnych, środowiskowych, kulturalnych i rekreacyjnych umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami aktywne uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności. Istotne pozostaje także zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej zarówno osobom z niepełnosprawnościami, jak i – w zależności od potrzeb – członkom ich rodzin i opiekunom.

Wyniki pytania 7 wskazują zatem, że działania strategiczne powinny zmierzać przede wszystkim do zwiększania samodzielności i dostępności, przeciwdziałania izolacji społecznej, poprawy dostępu do rehabilitacji i usług specjalistycznych oraz zwiększania możliwości aktywności zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami.

Następnie mieszkańcy zostali zapytani o problem uzależnień oraz przemocy domowej.

8. Jak Pani/Pan ocenia skalę występowania w naszej gminie problemu uzależnień tj.: alkoholizmu, narkomanii? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

106 odpowiedzi

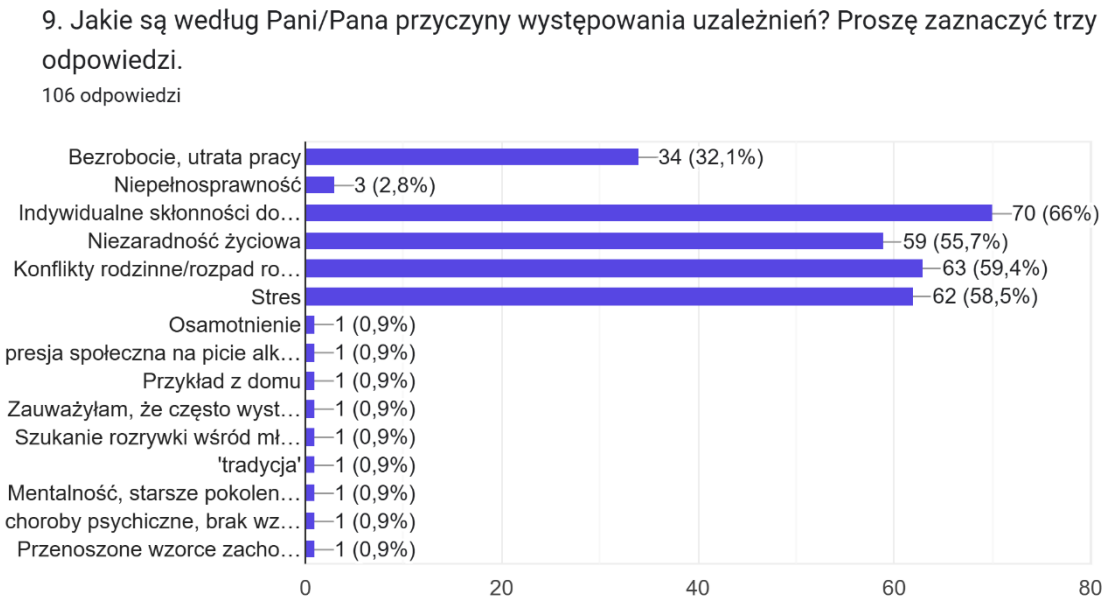

W pytaniu 8 respondentów poproszono o ocenę skali występowania w Gminie Suszec problemu uzależnień, w szczególności alkoholizmu i narkomanii. Największa grupa badanych oceniła skalę problemu uzależnień jako średnią – 47 wskazań (44,3%). Jednocześnie 26 respondentów (24,5%) uznało ją za wysoką, a kolejnych 12 osób (11,3%) za bardzo wysoką. Oznacza to, że łącznie 38 osób (35,8%) postrzega skalę uzależnień w gminie jako wysoką lub bardzo wysoką. Znacznie mniejsza grupa respondentów oceniała problem jako niewielki. Odpowiedź „niska" wskazało 12 osób (11,3%), natomiast „bardzo niska" – 3 osoby (2,8%). Łącznie zatem jedynie 15 respondentów (14,2%) uznało skalę problemu uzależnień za niską lub bardzo niską. 6 osób (5,7%) nie potrafiło jednoznacznie ocenić skali zjawiska i wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć".

Wyniki wskazują na wyraźne dostrzeganie problemu uzależnień przez mieszkańców Gminy Suszec. Aż 80,2% respondentów oceniło jego skalę co najmniej jako średnią, w tym 35,8% jako wysoką lub bardzo wysoką. Jednocześnie jedynie 14,2% badanych uważa, że skala uzależnień jest niska lub bardzo niska. Oznacza to, że uzależnienia są postrzegane jako istotny problem społeczny lokalnej społeczności.

Uzyskane wyniki są spójne z odpowiedziami udzielonymi na wcześniejsze pytania ankiety. W pytaniu dotyczącym najważniejszych problemów rodzin alkoholizm należał do najczęściej wskazywanych zjawisk, natomiast wśród problemów dzieci i młodzieży respondenci zwracali uwagę zarówno na sięganie po substancje uzależniające, jak i na uzależnienia cyfrowe. Wskazuje to, że problem uzależnień jest postrzegany przez mieszkańców jako dotyczący różnych grup wiekowych i mający wpływ nie tylko na osobę uzależnioną, ale również na funkcjonowanie jej rodziny.

Z punktu widzenia Strategii wyniki uzasadniają kontynuowanie i rozwijanie działań profilaktycznych, edukacyjnych, terapeutycznych i konsultacyjnych w obszarze uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz rodzin osób doświadczających problemu uzależnienia. Ważne jest także zwiększanie wiedzy mieszkańców o dostępnych formach pomocy oraz wczesne rozpoznawanie zachowań ryzykownych, zanim doprowadzą one do pogłębienia problemów zdrowotnych, rodzinnych i społecznych.

**wzór ankiety znajduje się w załączeniu*

Przyczyny występowania uzależnień w opinii mieszkańców

W pytaniu 9 respondentów zapytano, jakie są ich zdaniem główne przyczyny występowania uzależnień. Ankietowani mogli wskazać kilka odpowiedzi, a część osób skorzystała również z możliwości wpisania własnej odpowiedzi. Z tego względu odsetki nie sumują się do 100%. W badaniu uczestniczyło 106 osób.

Najczęściej wskazywaną przyczyną były indywidualne skłonności do popadania w nałogi – 70 wskazań (66,0%). Na drugim miejscu znalazły się konflikty rodzinne i rozpad rodziny – 63 wskazania (59,4%), a niewiele mniej respondentów wskazało stres – 62 wskazania (58,5%). Bardzo często za przyczynę uzależnień uznawano również niezaradność życiową – 59 wskazań (55,7%).

Mniejsze, choć nadal znaczące, było wskazanie czynników związanych z sytuacją zawodową i ekonomiczną. Bezrobocie i utratę pracy wskazały 34 osoby (32,1%). Zdecydowanie rzadziej wskazywano niepełnosprawność – 3 osoby (2,8%).

Respondenci podawali również własne przyczyny uzależnień. Każda z nich pojawiła się w 1 odpowiedzi (0,9%). Wskazywano na presję społeczną związaną z piciem alkoholu, tradycję, przykład wyniesiony z domu, osamotnienie, choroby psychiczne i brak właściwych wzorców, przenoszenie wzorców zachowań pomiędzy pokoleniami, a w odniesieniu do młodzieży – poszukiwanie rozrywki i silnych bodźców. Jedna z osób zwróciła uwagę na społeczną akceptację i presję dotyczącą wspólnego spożywania alkoholu. Inny respondent wskazał na problem spożywania alkoholu przez osoby przechodzące stosunkowo wcześnie na emeryturę, łącząc go ze sposobem spędzania czasu wolnego oraz przekazywanymi wzorcami pokoleniowymi.

Wyniki pokazują, że mieszkańcy Gminy Suszec postrzegają przyczyny uzależnień jako złożone i wzajemnie powiązane. Cztery najczęściej wskazywane czynniki – indywidualne skłonności do nałogów (66,0%), konflikty rodzinne i rozpad rodziny (59,4%), stres (58,5%) oraz niezaradność życiowa (55,7%) – uzyskały ponad połowę wskazań respondentów. Oznacza to, że problem uzależnień jest kojarzony nie tylko z indywidualnymi predyspozycjami, lecz również z kryzysami rodzinnymi, trudnościami emocjonalnymi i ograniczoną zdolnością radzenia sobie z problemami życiowymi.

Istotne znaczenie ma także fakt, że prawie jedna trzecia respondentów – 32,1% – wskazała bezrobocie i utratę pracy. Może to świadczyć o dostrzeganiu związku pomiędzy uzależnieniami a trudnościami ekonomicznymi, utratą stabilizacji zawodowej i wynikającym z niej stresem.

Odpowiedzi własne, mimo że pojedyncze, zwracają uwagę na dodatkowy aspekt problemu – znaczenie wzorców rodzinnych, pokoleniowych i środowiskowych oraz społecznej akceptacji spożywania alkoholu. Jest to istotny sygnał dla planowania działań profilaktycznych, ponieważ wskazuje na potrzebę oddziaływania nie tylko na osoby już doświadczające problemu uzależnienia, ale również na postawy i wzorce funkcjonujące w środowisku lokalnym.

Z perspektywy Strategii wyniki uzasadniają prowadzenie kompleksowej profilaktyki uzależnień, obejmującej wzmacnianie kompetencji radzenia sobie ze stresem i sytuacjami kryzysowymi, wsparcie psychologiczne i rodzinne, rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców oraz kształtowanie zdrowych wzorców zachowań wśród dzieci i młodzieży. Ważne jest również przeciwdziałanie społecznej akceptacji zachowań sprzyjających uzależnieniom oraz zapewnienie łatwo dostępnej pomocy osobom i rodzinom, u których pojawiają się pierwsze symptomy problemu.

W pytaniu 10 respondentów zapytano, czy w ich najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy domowej. Największa grupa badanych – 47 osób (44,3%) – wskazała, że jedynie słyszała o rodzinach, w których występuje przemoc domowa. Odpowiedź ta świadczy o obecności problemu w świadomości społecznej mieszkańców, choć nie musi oznaczać bezpośredniego kontaktu respondentów z rodzinami doświadczającymi przemocy.

34 osoby (32,1%) zadeklarowały, że nie słyszały o takich rodzinach. Oznacza to, że blisko jedna trzecia badanych nie zetknęła się – bezpośrednio ani pośrednio – z informacjami o występowaniu przemocy domowej w swoim otoczeniu.

Jednocześnie 19 respondentów (17,9%) wskazało, że zna nieliczne rodziny, w których występuje przemoc domowa, natomiast 6 osób (5,7%) zadeklarowało, że zna wiele takich rodzin. Łącznie zatem 25 osób, czyli 23,6% respondentów, osobiście zna przynajmniej jedną rodzinę, w której występuje zjawisko przemocy domowej.

Jeżeli natomiast połączyć osoby, które znają takie rodziny, z respondentami, którzy o nich słyszeli, okazuje się, że 72 osoby, tj. 67,9% badanych, zetknęły się w swoim otoczeniu przynajmniej z informacją o występowaniu przemocy domowej. Jedynie 32,1% respondentów wskazało, że nie słyszało o takich przypadkach.

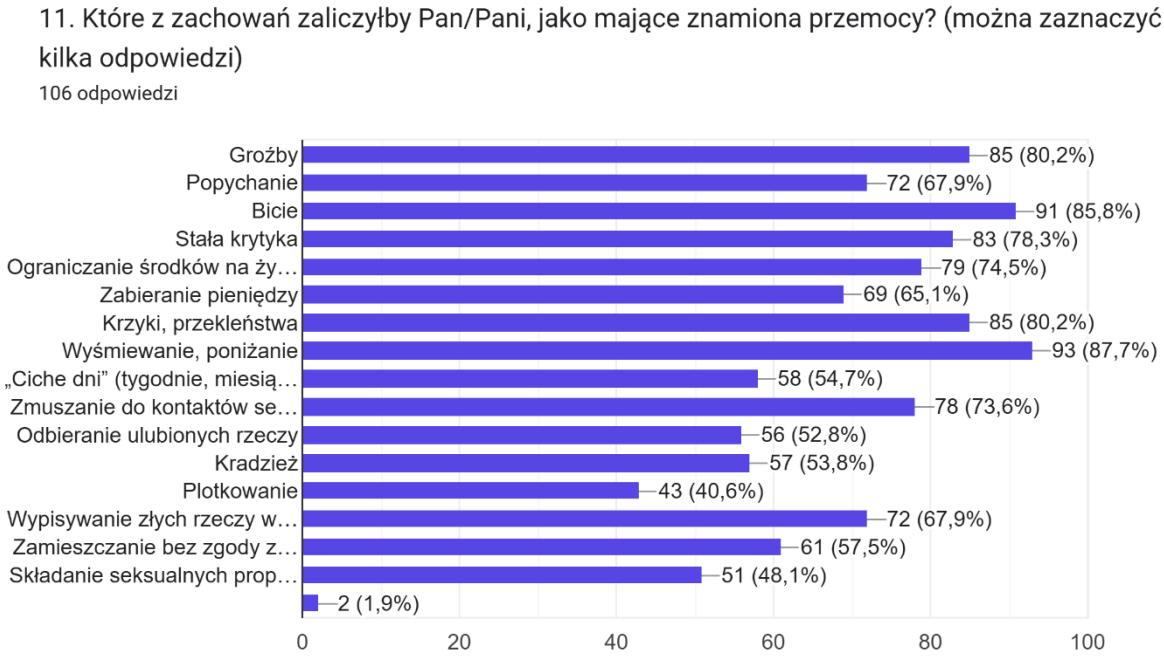
Wyniki wskazują, że przemoc domowa jest zjawiskiem zauważalnym w lokalnej społeczności, choć najczęściej wiedza respondentów o niej ma charakter pośredni. Szczególnie istotne jest jednak to, że niemal co czwarty badany (23,6%) deklaruje bezpośrednią znajomość rodzin, w których występuje przemoc domowa. Potwierdza to potrzebę dalszego traktowania przeciwdziałania przemocy jako ważnego obszaru lokalnej polityki społecznej.

Z punktu widzenia Strategii istotne jest kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych, zwiększanie wiedzy mieszkańców na temat sposobów reagowania na przemoc

oraz dostępnych miejsc i form pomocy, a także zapewnienie łatwego dostępu do specjalistycznego wsparcia osobom doświadczającym przemocy i członkom ich rodzin. Ważne jest również wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami i służbami odpowiedzialnymi za rozpoznawanie przypadków przemocy i podejmowanie interwencji.

Wyniki ankiety należy interpretować ostrożnie – deklarowana znajomość lub brak znajomości rodzin dotkniętych przemocą nie stanowi miary rzeczywistej skali zjawiska. Przemoc domowa często pozostaje ukryta i może przez długi czas nie być dostrzegana przez osoby spoza rodziny. Dlatego wyniki badania powinny być analizowane łącznie z danymi Zespołu Interdyscyplinarnego i dotyczącymi procedury „Niebieskie Karty".

W celu badania świadomości dotyczącej zachowań noszących znamiona przemocy ankietowani zostali zapytani:

wzór ankiety znajduje się w załączeniu;

W pytaniu 11 respondentów zapytano, które z wymienionych zachowań zaliczyliby do zachowań mających znamiona przemocy. Możliwe było zaznaczenie kilku odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100%. Najczęściej za zachowanie mające znamiona przemocy uznawano wyśmiewanie i poniżanie – 93 wskazania (87,7%). Bardzo wysoki poziom wskazań uzyskało również bicie – 91 wskazań (85,8%). Groźby oraz krzyki i przekleństwa wskazało po 85 respondentów (80,2%), natomiast stałą krytykę – 83 osoby (78,3%).

Znaczna większość respondentów dostrzegała również przemoc w zachowaniach związanych z kontrolą ekonomiczną i naruszaniem sfery seksualnej. Ograniczanie środków na życie wskazało 79 osób (74,5%), a zmuszanie do kontaktów seksualnych – 78 osób (73,6%). Popychanie za zachowanie przemocowe uznały 72 osoby (67,9%). Taki sam wynik – 72 wskazania (67,9%) – uzyskało wypisywanie złych rzeczy w Internecie, m.in. na Facebooku i innych portalach społecznościowych.

Zabieranie pieniędzy wskazało 69 respondentów (65,1%), natomiast zamieszczanie bez zgody zdjęć w Internecie – 61 osób (57,5%). Ponad połowa ankietowanych za zachowania mające znamiona przemocy uznała również „ciche dni" trwające tygodniami lub miesiącami – 58 wskazań (54,7%), kradzież – 57 wskazań (53,8%) oraz odbieranie ulubionych rzeczy – 56 wskazań (52,8%).

Nieco rzadziej wskazywano składanie seksualnych propozycji – 51 wskazań (48,1%). Najmniej respondentów za zachowanie mające znamiona przemocy uznało plotkowanie – 43 wskazania (40,6%), choć także w tym przypadku była to znacząca część badanych.

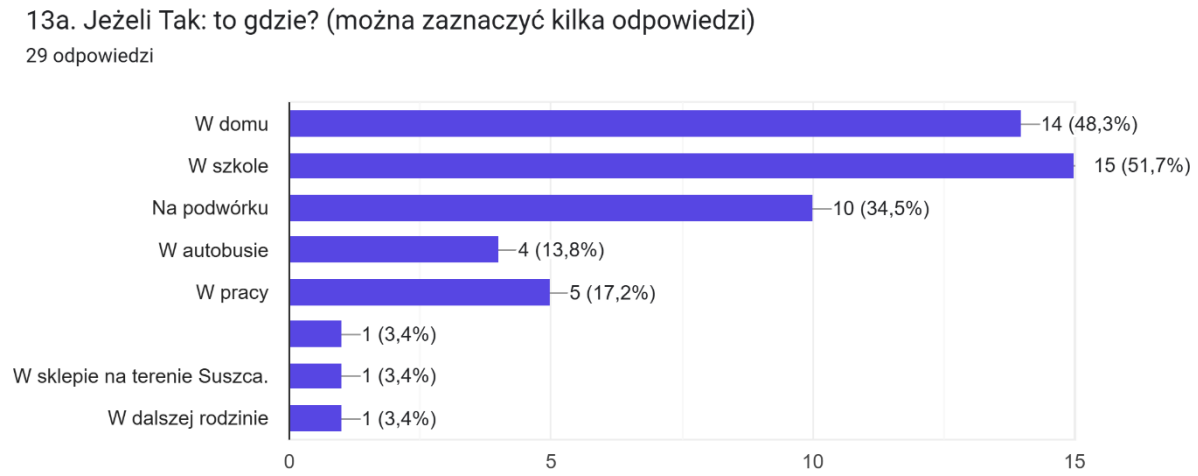
Wyniki badania wskazują na stosunkowo wysoką świadomość mieszkańców dotyczącą różnych przejawów przemocy. Respondenci nie ograniczają jej rozumienia wyłącznie do przemocy fizycznej. Najczęściej wskazywanym zachowaniem było bowiem wyśmiewanie i poniżanie (87,7%), które uzyskało nawet więcej wskazań niż bicie (85,8%). Wysokie wyniki dotyczące gróźb, krzyków i przekleństw oraz stałej krytyki pokazują, że mieszkańcy w dużym stopniu rozpoznają również przemoc psychiczną.

Istotne jest także dostrzeganie przemocy ekonomicznej – ograniczanie środków na życie wskazało 74,5% badanych, a zabieranie pieniędzy 65,1%. Ponad 70% respondentów uznało również zmuszanie do kontaktów seksualnych za zachowanie mające znamiona przemocy.

Wyniki zwracają ponadto uwagę na rozpoznawanie zachowań przemocowych występujących w przestrzeni cyfrowej. Wypisywanie krzywdzących treści w Internecie wskazało 67,9% respondentów, a publikowanie zdjęć bez zgody – 57,5%. Ma to szczególne znaczenie w kontekście wcześniejszych wyników ankiety dotyczących problemów dzieci i młodzieży oraz bardzo wysokiej społecznej oceny zagrożeń związanych z Internetem i mediami cyfrowymi.

Jednocześnie zróżnicowanie liczby wskazań pokazuje, że nie wszystkie formy zachowań naruszających granice drugiej osoby są równie jednoznacznie rozpoznawane przez mieszkańców. Dotyczy to szczególnie zachowań mniej bezpośrednich. Uzasadnia to dalsze prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących rozpoznawania różnych form przemocy – fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, seksualnej oraz przemocy wykorzystującej środki komunikacji elektronicznej.

Z punktu widzenia Strategii istotne będzie zatem nie tylko zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemocy, ale również wzmacnianie świadomości mieszkańców, rozwijanie umiejętności wczesnego rozpoznawania zachowań przemocowych oraz upowszechnianie wiedzy o możliwościach reagowania i miejscach uzyskania specjalistycznego wsparcia.
Jednocześnie wyniki ankiety należy analizować łącznie z odpowiedziami na kolejne pytania, z których wynika, że część mieszkańców miała kontakt z przemocą jako jej świadkowie lub osoby doświadczające. Oznacza to, że mimo stosunkowo wysokiej świadomości problem ten nadal występuje w środowisku lokalnym i wymaga systematycznych działań profilaktycznych.

wzór ankiety znajduje się w załączeniu;

Pytanie 13a[12] było skierowane wyłącznie do osób, które zadeklarowały, że były świadkami przemocy. Respondenci mogli wskazać więcej niż jedno miejsce, dlatego liczba wskazań jest większa niż liczba osób udzielających odpowiedzi, a odsetki nie sumują się do 100%. Odpowiedzi na pytanie 13a udzieliło 28 respondentów.
Najczęściej wskazywanym miejscem była szkoła – 15 wskazań (53,6% osób odpowiadających na pytanie 13a). Niemal równie często wskazywano dom – 14 wskazań (50,0%). Na trzecim miejscu znalazło się podwórko – 10 wskazań (35,7%). Rzadziej respondenci byli świadkami przemocy w pracy – 5 wskazań (17,9%) oraz w autobusie – 4 wskazania (14,3%).
W ramach odpowiedzi własnych wskazano także sklep na terenie Suszca – 1 wskazanie (3,6%) oraz dalszą rodzinę – 1 wskazanie (3,6%). Są to pojedyncze odpowiedzi, jednak pokazują, że

[12] Uwaga metodologiczna: w pytaniu 13 odpowiedź „tak” zaznaczyło 27 osób, natomiast pytanie 13a wypełniło 28 osób. Jest to niewielka niespójność w odpowiedziach ankietowych. W analizie pytania 13a procenty obliczono na podstawie 28 osób, które faktycznie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

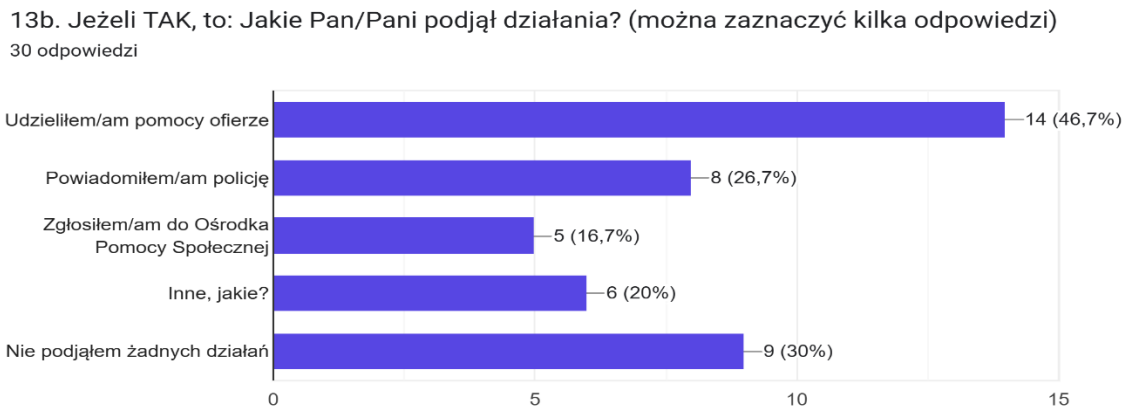
respondenci obserwowali zachowania przemocowe również poza miejscami wskazanymi w podstawowym katalogu odpowiedzi.

Wyniki pokazują, że świadkowie przemocy najczęściej spotykali się z nią w szkole i w domu. Szczególnej uwagi wymaga wysoka liczba wskazań dotyczących szkoły – ponad połowa osób odpowiadających na pytanie 13a wskazała właśnie to miejsce. W połączeniu z wynikami wcześniejszych pytań ankiety, w których mieszkańcy zwracali uwagę na agresję i przemoc szkolną, wskazuje to na potrzebę dalszego rozwijania działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży, wzmacniania kompetencji społecznych i emocjonalnych oraz przeciwdziałania agresji i przemocy rówieśniczej.

Równie istotny jest dom, wskazany przez połowę respondentów odpowiadających na to pytanie. Wynik ten potwierdza potrzebę kontynuowania działań służących przeciwdziałaniu przemocy domowej, zwiększaniu wiedzy mieszkańców na temat sposobów reagowania oraz zapewnianiu dostępu do specjalistycznego wsparcia.

Stosunkowo duża liczba wskazań dotyczących podwórka (35,7%) pokazuje natomiast, że zachowania przemocowe mogą pojawiać się również w nieformalnej przestrzeni kontaktów społecznych, w tym rówieśniczych. Z punktu widzenia Strategii uzasadnia to prowadzenie działań profilaktycznych nie tylko w rodzinie i szkole, ale także w środowisku lokalnym oraz podczas zajęć i aktywności organizowanych dla dzieci i młodzieży.

21,7% respondentów doświadczyło przemocy domowej. 25,5% pytanych było świadkami przemocy.

W pytaniu 13b[13] osoby, które były świadkami przemocy domowej, zapytano o działania podjęte w związku z zaobserwowaną sytuacją. Respondenci mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100%. Na pytanie odpowiedziało 30 osób.

Najczęściej podejmowanym działaniem było udzielenie pomocy osobie doświadczającej przemocy – 14 wskazań (46,7%). Niepodjęcie żadnych działań zadeklarowało 9 osób (30,0%). Oznacza to, że niemal co trzeci respondent, który udzielił odpowiedzi na to pytanie, nie zareagował aktywnie na sytuację przemocy.

Powiadomienie Policji wskazało 8 osób (26,7%), natomiast zgłoszenie sytuacji do Ośrodka Pomocy Społecznej – 5 osób (16,7%). Z możliwości zaznaczenia odpowiedzi „inne" skorzystało 6 respondentów (20,0%).

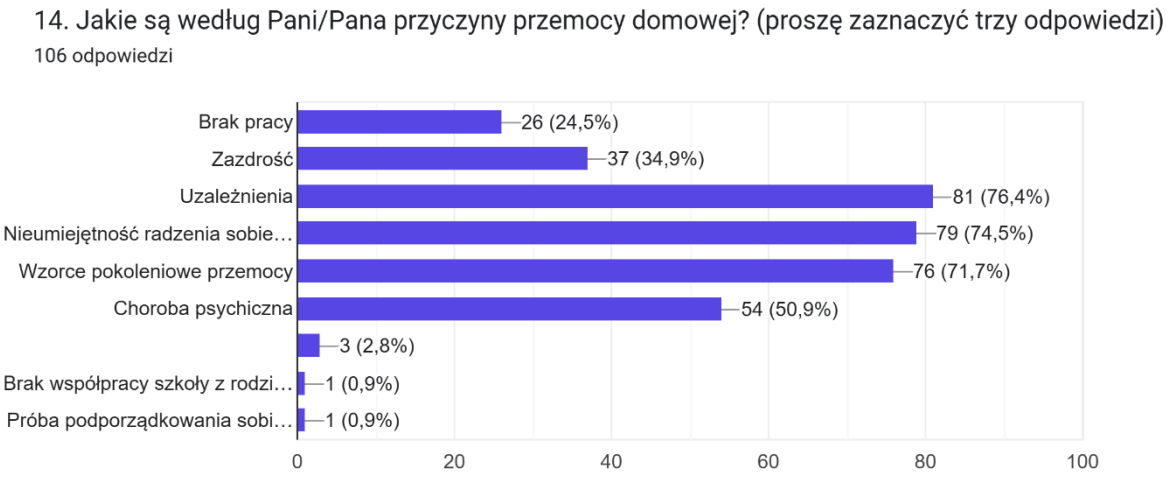
Wyniki pokazują, że najczęstszą reakcją świadków było bezpośrednie udzielenie pomocy osobie doświadczającej przemocy, co można uznać za pozytywny przejaw wrażliwości i gotowości mieszkańców do reagowania. Część respondentów podejmowała również działania o charakterze formalnym, zawiadamiając Policję lub Ośrodek Pomocy Społecznej. Niektórzy łączyli kilka sposobów reagowania, np. udzielali pomocy i jednocześnie zawiadamiali odpowiednie instytucje.

Jednocześnie istotnym sygnałem jest fakt, że 9 osób (30,0%) nie podjęło żadnego działania. Może to wskazywać na potrzebę zwiększania wiedzy mieszkańców na temat sposobów bezpiecznego reagowania w sytuacji podejrzenia przemocy domowej, instytucji, do których można się zwrócić, oraz możliwości udzielenia pomocy osobie jej doświadczającej.

Z punktu widzenia Strategii zasadne jest zatem dalsze prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych zwiększających gotowość mieszkańców do reagowania na przemoc domową, ze szczególnym uwzględnieniem wiedzy o możliwościach zgłaszania takich sytuacji oraz dostępnych formach specjalistycznego wsparcia.

Wśród przyczyn występowania przemocy domowej najczęściej wymieniano:

[13] Uwaga metodologiczna: pytanie 13b wypełniło 30 osób, mimo że w pytaniu 13 liczba osób deklarujących bycie świadkiem przemocy była niższa. Dlatego procenty dla pytania 13b zostały obliczone w odniesieniu do 30 osób, które faktycznie udzieliły na nie odpowiedzi.

**wzór ankiety znajduje się w załączeniu;*

W pytaniu 14 respondentów zapytano, jakie są ich zdaniem przyczyny przemocy domowej. W badaniu uczestniczyło 106 osób. Ankietowani mogli wskazać kilka odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100%.

Najczęściej wskazywaną przyczyną przemocy domowej były uzależnienia – 81 wskazań (76,4%). Niewiele mniej respondentów wskazało nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi – 79 wskazań (74,5%) oraz wzorce pokoleniowe przemocy – 76 wskazań (71,7%). Są to trzy zdecydowanie dominujące odpowiedzi, z których każda została wskazana przez ponad 70% badanych.

Kolejną przyczyną była choroba psychiczna – 54 wskazania (50,9%), a więc czynnik wskazany przez ponad połowę respondentów. Zazdrość uzyskała 37 wskazań (34,9%), natomiast brak pracy – 26 wskazań (24,5%).

Respondenci mieli również możliwość podania innych przyczyn. Pojawiły się dwie pojedyncze odpowiedzi: brak współpracy szkoły z rodzicami uczniów stwarzających problemy – 1 wskazanie (0,9%) oraz próba podporządkowania sobie innych – 1 wskazanie (0,9%).

Wyniki pokazują, że mieszkańcy Gminy Suszec postrzegają przemoc domową przede wszystkim jako zjawisko powiązane z uzależnieniami, trudnościami w funkcjonowaniu rodziny oraz powielaniem wzorców zachowań wyniesionych z wcześniejszych pokoleń. Szczególnie istotne jest bardzo wysokie wskazanie wzorców pokoleniowych przemocy (71,7%). Może ono świadczyć o świadomości respondentów, że zachowania przemocowe mogą być utrwalane i przekazywane w środowisku rodzinnym.

Najczęściej wskazane uzależnienia (76,4%) potwierdzają również silne powiązanie, jakie mieszkańcy dostrzegają pomiędzy problemem uzależnień a występowaniem przemocy

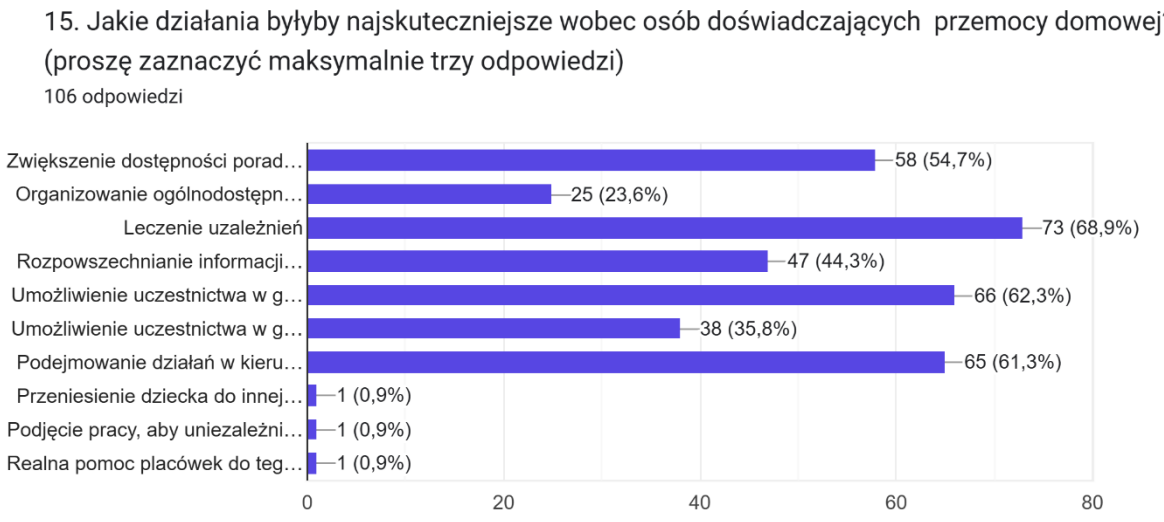
domowej. Jest to spójne z wcześniejszymi wynikami ankiety, w których alkoholizm i inne uzależnienia należały do istotnych problemów społecznych dostrzeganych przez respondentów.

Bardzo wysoki odsetek wskazań dotyczących nieumiejętności radzenia sobie z problemami wychowawczymi (74,5%) zwraca uwagę na potrzebę wzmacniania kompetencji rodzicielskich i wychowawczych, rozwijania poradnictwa rodzinnego oraz zapewniania pomocy rodzinom doświadczającym kryzysów, zanim dojdzie do ich eskalacji.

W interpretacji wyników należy natomiast zachować ostrożność w odniesieniu do choroby psychicznej, wskazanej przez 50,9% badanych. Jest to opinia respondentów dotycząca przyczyn przemocy, a nie potwierdzenie związku przyczynowego. Wyniku nie należy zatem interpretować w sposób prowadzący do stygmatyzowania osób doświadczających problemów zdrowia psychicznego.

Z perspektywy Strategii wyniki uzasadniają przede wszystkim łączenie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej z profilaktyką i terapią uzależnień, wsparciem rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rozwijaniem kompetencji rodzicielskich oraz działaniami służącymi przerwaniu międzypokoleniowego powielania zachowań przemocowych. Istotna jest również edukacja mieszkańców w zakresie mechanizmów przemocy, sposobów jej rozpoznawania i możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy.

Respondenci zostali także poproszeni o wskazanie – ich zdaniem – najskuteczniejszych działań, które można podjąć w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

**wzór ankiety znajduje się w załączeniu;*

W pytaniu 15 respondentów zapytano, jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy domowej. W badaniu uczestniczyło 106 osób. Ankietowani mogli wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, przy czym w danych występują również przypadki zaznaczenia większej liczby wariantów, dlatego odsetki nie sumują się do 100%.

Najczęściej wskazywanym działaniem było leczenie uzależnień – 73 wskazania (68,9%). Na drugim miejscu znalazło się umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom doznającym przemocy – 66 wskazań (62,3%). Bardzo wysoko oceniono również podejmowanie działań w kierunku izolowania od osób stosujących przemoc – 65 wskazań (61,3%).

Ponad połowa respondentów wskazała na potrzebę zwiększenia dostępności poradnictwa prawnego i psychologicznego – 58 wskazań (54,7%). Kolejnym istotnym działaniem było rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy – 47 wskazań (44,3%).

Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom stosującym przemoc wskazało 38 respondentów (35,8%), natomiast organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych – 25 osób (23,6%).

Wśród odpowiedzi własnych pojawiły się ponadto trzy pojedyncze propozycje, każda uzyskująca 1 wskazanie (0,9%): przeniesienie dziecka do innej szkoły, podjęcie pracy w celu uniezależnienia się od osoby stosującej przemoc oraz zapewnienie realnej pomocy ze strony właściwych placówek i zwiększenie wiedzy o tym, gdzie zgłaszać przypadki przemocy.

Wyniki pokazują, że mieszkańcy za najbardziej skuteczne uznają przede wszystkim konkretne działania pomocowe i interwencyjne, a nie wyłącznie działania informacyjne. Ponad 60% respondentów wskazało leczenie uzależnień, grupy wsparcia dla osób doznających przemocy oraz działania zmierzające do izolowania osób stosujących przemoc.

Najwyższa liczba wskazań dotycząca leczenia uzależnień (68,9%) jest spójna z wynikami pytania 14, w którym uzależnienia były najczęściej wskazywaną przez respondentów przyczyną przemocy domowej. Pokazuje to, że mieszkańcy dostrzegają potrzebę łączenia działań z zakresu przeciwdziałania przemocy z pomocą kierowaną do osób z problemem uzależnienia.

Istotny jest również bardzo wysoki poziom wskazań dotyczących grup wsparcia dla osób doznających przemocy (62,3%) oraz zwiększenia dostępności poradnictwa prawnego i psychologicznego (54,7%). Wyniki wskazują na potrzebę zapewnienia osobom znajdującym się w sytuacji przemocy łatwo dostępnej pomocy specjalistycznej, umożliwiającej zarówno uzyskanie wsparcia psychologicznego, jak i informacji dotyczących przysługujących praw oraz możliwości ochrony.

Jednocześnie 61,3% respondentów wskazało na potrzebę izolowania osób stosujących przemoc, co pokazuje, że mieszkańcy dużą wagę przywiązują do zapewnienia bezpieczeństwa osobie doświadczającej przemocy. Ponad jedna trzecia badanych (35,8%) dostrzega również potrzebę oddziaływania na osoby stosujące przemoc poprzez umożliwienie im uczestnictwa w odpowiednich grupach wsparcia.

Z punktu widzenia Strategii wyniki przemawiają za rozwijaniem kompleksowego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, łączącego ochronę i specjalistyczne wsparcie osób doznających przemocy, działania wobec osób stosujących przemoc, pomoc w zakresie uzależnień oraz szerokie informowanie mieszkańców o dostępnych formach pomocy. Szczególnie ważne jest, aby mieszkańcy wiedzieli gdzie i w jaki sposób mogą uzyskać pomoc lub zgłosić podejrzenie występowania przemocy domowej.

Ważnym elementem strategii powinna być również ścisła współpraca pomiędzy pomocą społeczną, Policją, ochroną zdrowia, oświatą i organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kolejne pytania w ankiecie dotyczyły oceny obszarów ochrony zdrowia, oświaty, sportu i kultury oraz bezpieczeństwa mieszkańców.

Pytania 16 i 17 dotyczyły oceny dostępnej w Gminie Suszec oferty w zakresie ochrony zdrowia oraz wskazania najważniejszych problemów występujących w tym obszarze.

W pytaniu 16 największa grupa respondentów oceniła ofertę ochrony zdrowia neutralnie („ani dobrze, ani źle") – 52 wskazania (49,1%). Ocenę dobrą wystawiło 30 osób (28,3%), natomiast bardzo dobrą – 7 osób (6,6%). Łącznie pozytywnie ofertę ochrony zdrowia oceniło więc 37 respondentów (34,9%). Odpowiedź „źle" wskazało 17 osób (16,0%). W ankiecie nie odnotowano odpowiedzi „bardzo źle". Wyniki wskazują zatem, że ocena ochrony zdrowia nie jest jednoznacznie negatywna, jednak niemal połowa mieszkańców nie ocenia jej ani dobrze, ani źle, a tylko około jedna trzecia wyraża wyraźne zadowolenie.

Pytanie 17[14] pozwala dokładniej określić, jakie problemy wpływają na ocenę tego obszaru. Zdecydowanie najczęściej wskazywano zbyt małą w stosunku do lokalnych potrzeb liczbę lekarzy specjalistów – 36 wskazań (34,0%) oraz długi okres oczekiwania na usługi medyczne, w tym odległe terminy wizyt u specjalistów i rehabilitacji – 33 wskazania (31,1%). Łącznie te dwie odpowiedzi koncentrują się na problemie dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej.

[14] Uwaga metodologiczna: w pytaniu 17 można było zaznaczyć tylko jedną odpowiedź. Wyniki pokazują więc problem uznany przez każdego respondenta za najważniejszy, a nie pełny katalog wszystkich trudności dostrzeganych przez daną osobę. Potwierdza to również komentarz jednego z respondentów wskazujący, że w obszarze ochrony zdrowia występuje więcej niż jeden istotny problem.

Kolejnym problemem był niedostateczny dostęp do pomocy psychologicznej – 13 wskazań (12,3%). Niedostateczną ofertę zdrowotnych programów profilaktycznych wskazało 9 osób (8,5%). Po 5 wskazań (4,7%) uzyskały: ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnością oraz niewystarczająca profilaktyka i edukacja zdrowotna.

Pojawiły się także pojedyncze odpowiedzi własne. Niską jakość usług medycznych wskazała 1 osoba (0,9%). Jedna osoba (0,9%) zwróciła uwagę na brak możliwości skorzystania z opieki ginekologicznej w ciąży i konieczność dojazdu do Tychów, a kolejna – brak specjalistów i konieczność wyjazdu do miasta w celu skorzystania ze specjalistycznej pomocy – 1 wskazanie (0,9%). Jedna osoba (0,9%) wskazała również na potrzebę edukacji społeczeństwa w zakresie wychowania dzieci, wspólnego spędzania czasu w rodzinie, odpowiedzialności i konsekwencji w postępowaniu. Ponadto 1 respondent (0,9%) zwrócił uwagę na konstrukcję pytania, wskazując, że możliwość wyboru tylko jednej odpowiedzi nie pozwalała przedstawić wszystkich dostrzeganych problemów ochrony zdrowia.

Łączna analiza pytań 16 i 17 pokazuje, że głównym problemem ochrony zdrowia w opinii mieszkańców nie jest jednoznacznie negatywna ocena całego systemu lokalnej opieki zdrowotnej, lecz przede wszystkim ograniczona dostępność określonych świadczeń. Szczególnie wyraźnie dotyczy to lekarzy specjalistów oraz czasu oczekiwania na konsultacje i rehabilitację.

Wyniki są istotne również w kontekście wcześniejszych odpowiedzi ankietowych. W pytaniu 1 dostęp do opieki zdrowotnej należał do słabiej ocenianych elementów warunków życia w gminie, natomiast w pytaniach dotyczących osób starszych i osób z niepełnosprawnościami mieszkańcy zwracali uwagę na dostęp do specjalistów, rehabilitacji oraz długoterminowej opieki medycznej. Oznacza to, że dostępność usług zdrowotnych jest problemem przekrojowym, szczególnie istotnym dla grup wymagających częstszego i bardziej specjalistycznego wsparcia.

Na uwagę zasługuje także niedostateczny dostęp do pomocy psychologicznej, wskazany przez 12,3% respondentów. W zestawieniu z wcześniejszymi wynikami dotyczącymi problemów psychicznych dzieci i młodzieży oraz potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami uzasadnia to uwzględnienie dostępności wsparcia psychologicznego w działaniach strategicznych.

Z punktu widzenia Strategii zasadne jest zatem podejmowanie – w granicach możliwości i kompetencji samorządu gminnego – działań służących poprawie dostępu mieszkańców do profilaktyki zdrowotnej, rehabilitacji, pomocy psychologicznej i świadczeń specjalistycznych.

Istotne będzie również rozwijanie lokalnych programów profilaktycznych i edukacji zdrowotnej oraz uwzględnianie szczególnych potrzeb seniorów, osób przewlekle chorych i osób z niepełnosprawnościami.

Pytania 18–20 dotyczyły oceny infrastruktury edukacyjnej, liczby placówek oświatowych oraz dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W pytaniu 18 dotyczącym oceny infrastruktury edukacyjnej w gminie dominowały opinie pozytywne. Odpowiedź „dobrze" wskazały 53 osoby (50,0%), a „bardzo dobrze" 18 osób (17,0%). Łącznie zatem 71 respondentów (67,0%) pozytywnie oceniło infrastrukturę edukacyjną Gminy Suszec. Ocenę neutralną – „ani dobrze, ani źle" – wybrało 29 osób (27,4%), natomiast negatywnie infrastrukturę oceniło jedynie 6 osób (5,7%). Wyniki wskazują, że baza edukacyjna stanowi jeden z dobrze ocenianych elementów lokalnej infrastruktury społecznej.

W pytaniu 19 zapytano, czy liczba żłobków, przedszkoli i szkół w gminie jest wystarczająca. Odpowiedź „tak" wskazało 48 respondentów (45,3%), natomiast przeciwnego zdania było 17 osób (16,0%). Stosunkowo duża grupa – 41 osób (38,7%) – wybrała odpowiedź „nie wiem". Oznacza to, że pozytywne oceny wyraźnie przeważają nad negatywnymi, jednak znaczna część mieszkańców nie posiada jednoznacznej opinii na temat wystarczalności liczby placówek. Może to wynikać m.in. z faktu, że kwestia ta bezpośrednio dotyczy przede wszystkim rodzin korzystających z opieki żłobkowej, wychowania przedszkolnego i edukacji szkolnej.

Pytanie 20 dotyczyło dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W tym przypadku zdecydowanie najczęściej wybierano odpowiedź „nie wiem" – 56 wskazań (52,8%). Zdaniem 32 respondentów (30,2%) oferta edukacyjna jest odpowiednio dostosowana, natomiast 18 osób (17,0%) uważa, że nie jest ona dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wynik ten należy interpretować ostrożnie. Ponad połowa respondentów nie potrafiła dokonać oceny, co może być związane z brakiem bezpośrednich doświadczeń z edukacją dzieci i osób ze szczególnymi potrzebami.

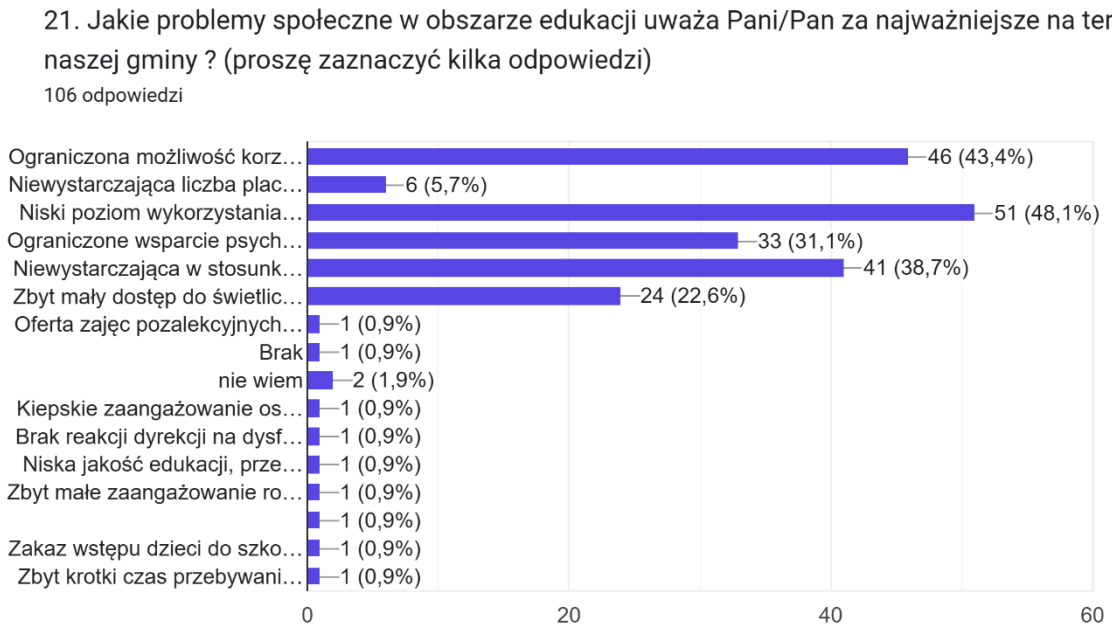
Łączna analiza pytań 18–20 wskazuje na generalnie pozytywną ocenę lokalnego systemu edukacyjnego, szczególnie w zakresie posiadanej infrastruktury. Dwie trzecie respondentów (67,0%) ocenia ją dobrze lub bardzo dobrze, a jedynie 5,7% negatywnie. Również w odniesieniu do liczby żłobków, przedszkoli i szkół liczba ocen pozytywnych jest niemal trzykrotnie większa od negatywnych – 45,3% wobec 16,0%.

Największa niepewność dotyczy natomiast edukacji osób z niepełnosprawnościami. Ponad połowa badanych (52,8%) nie potrafiła określić, czy oferta jest właściwie dostosowana do ich potrzeb, a 17,0% oceniło ją negatywnie. W kontekście diagnozy społecznej jest to istotny

sygnał wskazujący na potrzebę dalszego rozwijania edukacji włączającej oraz zwiększania dostępności placówek dla dzieci i uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wyniki ankiety są w tym zakresie szczególnie istotne w zestawieniu z danymi instytucjonalnymi gminy, które wskazują na wzrost liczby orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i zwiększanie zakresu specjalistycznego wsparcia w placówkach oświatowych. Oznacza to, że potrzeby w zakresie edukacji włączającej mogą w kolejnych latach nabierać coraz większego znaczenia.

Z punktu widzenia Strategii zasadne jest zatem utrzymanie wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej, dostosowywanie sieci i oferty placówek do zmian demograficznych oraz dalsze rozwijanie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Szczególne znaczenie powinno mieć zapewnienie odpowiedniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, specjalistów, likwidowanie barier oraz tworzenie warunków umożliwiających wszystkim dzieciom możliwie pełne uczestnictwo w edukacji i życiu społeczności szkolnej.

wzór ankiety znajduje się w załączeniu;

W pytaniu 21 respondentów zapytano, jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważają za najważniejsze na terenie Gminy Suszec. Możliwe było wskazanie kilku odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100%.

Najczęściej wskazywanym problemem był niski poziom wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki – 51 wskazań (48,1%). Wynik ten pokazuje, że niemal połowa badanych

dostrzega potrzebę szerszego wykorzystywania istniejącej infrastruktury szkolnej również poza godzinami realizacji zajęć dydaktycznych.

Drugim najczęściej wskazywanym problemem była ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 – 46 wskazań (43,4%). Jest to istotny wynik z punktu widzenia polityki rodzinnej gminy, ponieważ dostępność opieki nad najmłodszymi dziećmi może wpływać na możliwości podejmowania lub kontynuowania aktywności zawodowej przez rodziców oraz ułatwiać godzenie życia rodzinnego z zawodowym.

Na niewystarczającą w stosunku do potrzeb ofertę zajęć pozalekcyjnych wskazało 41 osób (38,7%). Problem ten należy rozpatrywać również w kontekście wcześniejszych wyników ankiety. W pytaniu dotyczącym dzieci i młodzieży 60,4% respondentów wskazało bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, a 45,3% – zbyt małą liczbę zorganizowanych form spędzania czasu wolnego. Wyniki te wzajemnie się uzupełniają i wskazują na potrzebę rozwijania atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych.

Ograniczone wsparcie psychologiczno-pedagogiczne wskazały 33 osoby (31,1%). Jest to szczególnie istotne w zestawieniu z wcześniejszymi odpowiedziami dotyczącymi problemów psychicznych dzieci i młodzieży, w tym lęku i depresji. Wynik wskazuje na potrzebę dalszego wzmacniania dostępności pomocy psychologicznej, pedagogicznej i specjalistycznej w placówkach oświatowych.

Na zbyt mały dostęp do świetlic szkolnych wskazały 24 osoby (22,6%). Problem ten wiąże się zarówno z zapewnieniem dzieciom bezpiecznej opieki przed zajęciami lub po ich zakończeniu, jak i z możliwością godzenia obowiązków zawodowych i rodzinnych przez rodziców.

Najrzadziej spośród podstawowych wariantów odpowiedzi wskazywano niewystarczającą liczbę placówek wychowania przedszkolnego – 6 wskazań (5,7%). Wynik ten jest spójny z wcześniejszą oceną liczby placówek edukacyjnych i wskazuje, że dostępność przedszkoli nie jest obecnie postrzegana przez większość badanych jako jeden z głównych problemów edukacyjnych gminy.

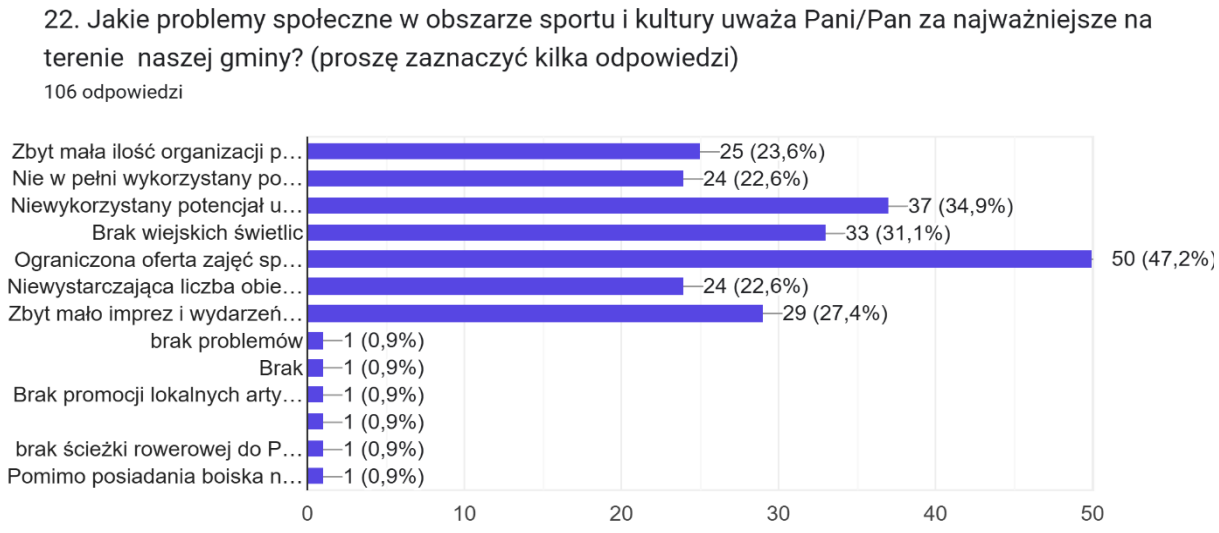
Respondenci przedstawili również pojedyncze własne uwagi. Dotyczyły one m.in. jakości edukacji i przemocy w szkole, niewystarczającej reakcji na problemy społeczne dzieci, zbyt małego zaangażowania rodziców w wychowanie, jakości i zakresu zajęć pozalekcyjnych, niedostatecznej dostępności zajęć logopedycznych, dydaktyczno-wyrównawczych i korekcyjnych, a także zasad korzystania ze świetlicy, boisk, placów zabaw i innych elementów infrastruktury szkolnej poza godzinami lekcyjnymi. Pojawiła się również uwaga dotycząca zbyt krótkiego czasu przebywania dzieci na świeżym powietrzu. Były to pojedyncze wypowiedzi,

dlatego należy je traktować jako uzupełnienie głównych wyników, a nie jako reprezentatywną ocenę całej badanej grupy.

Wyniki pytania 21 wskazują, że mieszkańcy nie koncentrują swoich zastrzeżeń na liczbie szkół i przedszkoli, lecz przede wszystkim na sposobie wykorzystania istniejących zasobów oraz zakresie dostępnej oferty. Najczęściej zgłaszane potrzeby dotyczą szerszego wykorzystywania bazy szkolnej poza godzinami nauki (48,1%), dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 (43,4%), zwiększenia oferty zajęć pozalekcyjnych (38,7%) oraz wsparcia psychologiczno-pedagogicznego (31,1%).

W połączeniu z pozytywną oceną infrastruktury edukacyjnej w pytaniu 18 można przyjąć, że istniejąca baza oświatowa jest postrzegana jako zasób gminy, który mógłby być jeszcze pełniej wykorzystywany na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin. Kierunek działań powinien zatem obejmować nie tylko inwestycje infrastrukturalne, ale przede wszystkim zwiększanie dostępności i różnorodności zajęć pozalekcyjnych, sportowych, rekreacyjnych i rozwojowych oraz możliwości korzystania z infrastruktury szkolnej w czasie wolnym.

Z punktu widzenia Strategii szczególnego znaczenia nabiera również wzmacnianie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zwłaszcza wobec wcześniej zidentyfikowanych problemów zdrowia psychicznego, przemocy rówieśniczej, uzależnień cyfrowych i innych zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży. Istotne jest także rozwijanie rozwiązań wspierających rodziców w godzeniu obowiązków rodzinnych i zawodowych, w tym dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 oraz świetlic szkolnych.

wzór ankiety znajduje się w załączeniu;

W pytaniu 22 respondentów zapytano, jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważają za najważniejsze na terenie Gminy Suszec. Możliwe było wskazanie kilku odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100%.

Najczęściej wskazywanym problemem była ograniczona oferta zajęć sportowych dla osób dorosłych – 50 wskazań (47,2%). Oznacza to, że niemal połowa badanych dostrzega potrzebę poszerzenia możliwości regularnej aktywności fizycznej adresowanej nie tylko do dzieci i młodzieży, ale również do dorosłych mieszkańców gminy.

Drugim najczęściej wskazywanym problemem był niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży – 37 wskazań (34,9%). Wynik ten zwraca uwagę na potrzebę tworzenia warunków umożliwiających młodym mieszkańcom rozwijanie zainteresowań, talentów sportowych, artystycznych i kulturalnych oraz prezentowanie swoich osiągnięć w lokalnej społeczności.

Na brak wiejskich świetlic wskazały 33 osoby (31,1%). Jest to istotny wynik z punktu widzenia integracji mieszkańców poszczególnych miejscowości. Dostępność miejsc umożliwiających organizowanie spotkań, zajęć i inicjatyw lokalnych może mieć szczególne znaczenie dla dzieci i młodzieży, seniorów oraz osób zagrożonych osamotnieniem i izolacją społeczną.

Kolejnym problemem była zbyt mała liczba imprez i wydarzeń środowiskowych – 29 wskazań (27,4%). Jednocześnie 25 respondentów (23,6%) wskazało na zbyt małą liczbę organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową.

Po 24 osoby (22,6%) wskazały dwa problemy: nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu oraz niewystarczającą liczbę obiektów rekreacyjnych i sportowych.

Respondenci mogli również przedstawić własne uwagi. Pojedyncze osoby zwróciły uwagę na niewystarczającą promocję lokalnych artystów i potrzebę prezentowania młodzieży pozytywnych wzorców pochodzących z lokalnej społeczności – 1 wskazanie (0,9%), brak ścieżki rowerowej do Pszczyny – 1 wskazanie (0,9%) oraz sytuację, w której pomimo posiadania boiska w miejscowości nie funkcjonuje klub sportowy, a dzieci korzystają z klubów działających w innych miejscowościach – 1 wskazanie (0,9%). Dwie osoby w odpowiedziach własnych wskazały natomiast, że nie dostrzegają problemów w tym obszarze – łącznie 2 wskazania (1,9%).

Wyniki pytania 22 pokazują, że potrzeby mieszkańców dotyczą przede wszystkim rozwoju i lepszego wykorzystania istniejącego potencjału sportowego, kulturalnego i społecznego gminy, a nie wyłącznie tworzenia nowej infrastruktury. Niewystarczającą liczbę obiektów sportowych i rekreacyjnych wskazało 22,6% badanych, podczas gdy niemal połowa respondentów (47,2%) zwróciła uwagę na ograniczoną ofertę zajęć sportowych dla dorosłych. Może to oznaczać, że

istotnym kierunkiem działań powinno być nie tylko inwestowanie w bazę infrastrukturalną, ale przede wszystkim zwiększanie dostępności i różnorodności organizowanych zajęć.

Szczególnej uwagi wymaga niewykorzystany potencjał uzdolnionej młodzieży, wskazany przez 34,9% badanych. Wynik ten warto rozpatrywać łącznie z wcześniejszymi odpowiedziami dotyczącymi dzieci i młodzieży, w których mieszkańcy wskazywali m.in. na bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, niedostatek zorganizowanych form aktywności oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów. Rozwijanie lokalnej oferty sportowej i kulturalnej może więc pełnić nie tylko funkcję rekreacyjną, ale również profilaktyczną, wychowawczą i integracyjną.

Istotne są również wskazania dotyczące braku wiejskich świetlic (31,1%) oraz zbyt małej liczby wydarzeń środowiskowych (27,4%). W kontekście wcześniejszych wyników ankiety, wskazujących m.in. na osamotnienie osób starszych oraz osłabienie więzi rodzinnych i wzajemnej pomocy, tworzenie przestrzeni i okazji do spotkań może sprzyjać budowaniu więzi sąsiedzkich i międzypokoleniowych oraz zwiększać aktywność mieszkańców.

Jednocześnie wyniki należy zestawić z danymi dotyczącymi działalności Gminnego Ośrodka Kultury. W latach 2023–2025 liczba organizowanych wydarzeń wzrosła z 83 do 123, czyli o 48,2%. Oznacza to, że mimo rozwijającej się oferty instytucjonalnej część mieszkańców nadal odczuwa niedostatek wydarzeń środowiskowych. Może to wskazywać nie tylko na potrzebę zwiększania liczby przedsięwzięć, ale również na znaczenie ich różnorodności, dostępności w poszczególnych miejscowościach oraz dostosowania do potrzeb różnych grup wieku.

Z punktu widzenia Strategii zasadne jest zatem rozwijanie dostępnej lokalnie oferty sportowej dla osób dorosłych, wspieranie talentów dzieci i młodzieży, zwiększanie możliwości integracji mieszkańców poszczególnych sołectw, wspieranie oddolnych inicjatyw i organizacji pozarządowych oraz wykorzystywanie lokalnego dziedzictwa i potencjału mieszkańców do budowania aktywnej społeczności lokalnej.

Pytania 23 i 24 dotyczyły oceny poziomu bezpieczeństwa na terenie Gminy Suszec oraz wskazania najważniejszych problemów wpływających na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

W pytaniu 23 większość respondentów oceniła poziom bezpieczeństwa jako przeciętny. Odpowiedź „jest normalnie” wskazało 65 osób (61,3%). 25 respondentów (23,6%) uznało, że na terenie gminy jest bezpiecznie, natomiast 10 osób (9,4%) oceniło sytuację jako niebezpieczną. 6 osób (5,7%) nie miało zdania.

Wyniki wskazują więc, że dominują oceny neutralne i pozytywne. Łącznie 90 osób (84,9%) określiło sytuację jako normalną lub bezpieczną, a odsetek mieszkańców wskazujących na

poczucie zagrożenia był stosunkowo niewielki. Jednocześnie przewaga odpowiedzi „jest normalnie" nad jednoznacznym stwierdzeniem „jest bezpiecznie" sugeruje, że mieszkańcy dostrzegają pewne problemy wymagające uwagi.

Pytanie 24 pozwala określić, jakie zagrożenia są przez mieszkańców uznawane za najważniejsze. Respondenci mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100%.

Zdecydowanie najczęściej wskazywano zagrożenia na drodze, w tym piractwo drogowe i nietrzeźwych kierowców – 63 wskazania (59,4%). Oznacza to, że bezpieczeństwo komunikacyjne stanowi w opinii mieszkańców najważniejszy problem w tym obszarze.

Na drugim miejscu znalazła się zbyt mała liczba punktów monitoringu wizyjnego w centrum i rejonach uznawanych za szczególnie niebezpieczne – 48 wskazań (45,3%). Kolejnym problemem była niewystarczająca liczba patroli policyjnych – 44 wskazania (41,5%).

Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych wskazało 30 respondentów (28,3%), natomiast wandalizm – 27 osób (25,5%). Na przemoc domową jako problem wpływający na bezpieczeństwo wskazało 13 osób (12,3%). Najrzadziej spośród podstawowych wariantów odpowiedzi wskazywano częste napady i rozboje – 2 osoby (1,9%).

W odpowiedziach własnych mieszkańcy zwracali szczególną uwagę na kwestie związane z ruchem drogowym. Pojawiły się uwagi dotyczące nieoświetlonych lub niewłaściwie zlokalizowanych przejść dla pieszych, niewłaściwej organizacji skrzyżowań, braku chodników, nadmiernej prędkości na drogach lokalnych oraz zachowania kierowców samochodów ciężarowych. Wskazywano również na szybką jazdę motocyklami i quadami po drogach, hałdach i terenach leśnych, brak ścieżki rowerowej, niedostateczne oświetlenie uliczne oraz psy puszczane bez kontroli. Były to pojedyncze wypowiedzi, ale ich treść dodatkowo potwierdza znaczenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym w odczuciu mieszkańców.

Łączna analiza pytań 23 i 24 wskazuje, że Gmina Suszec jest postrzegana przez większość respondentów jako miejsce zasadniczo bezpieczne, jednak mieszkańcy dostrzegają konkretne zagrożenia, które wpływają na poziom ich poczucia bezpieczeństwa. Szczególnie wyraźnie dotyczą one ruchu drogowego.

Najważniejszym problemem są zagrożenia komunikacyjne, wskazane przez 59,4% respondentów. Dodatkowe komentarze mieszkańców pokazują, że problem ten obejmuje nie tylko nadmierną prędkość i nietrzeźwych kierowców, ale również organizację ruchu, bezpieczeństwo pieszych, brak odpowiedniej infrastruktury oraz zachowania kierowców ciężkich pojazdów i użytkowników motocykli oraz quadów. Bezpieczeństwo drogowe powinno więc stanowić jeden z istotnych kierunków działań lokalnych.

Wysoki odsetek wskazań dotyczących monitoringu wizyjnego (45,3%) i liczby patroli policyjnych (41,5%) pokazuje również, że mieszkańcy oczekują zwiększenia widoczności działań prewencyjnych i nadzorczych w przestrzeni publicznej. Jednocześnie bardzo niski odsetek wskazań dotyczących napadów i rozbojów (1,9%) sugeruje, że najpoważniejsze formy przestępczości nie są obecnie postrzegane jako dominujące zagrożenie lokalne.

Istotne pozostają również spożywanie alkoholu w miejscach publicznych oraz wandalizm, wskazane odpowiednio przez 28,3% i 25,5% badanych. Problemy te wpływają nie tylko na bezpieczeństwo obiektywne, ale również na subiektywne poczucie komfortu i porządku w przestrzeni publicznej.

Z punktu widzenia Strategii zasadne jest zatem kontynuowanie i rozwijanie działań służących poprawie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zwiększaniu bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, rozwojowi monitoringu wizyjnego w miejscach szczególnie narażonych na zagrożenia, współpracy z Policją oraz ograniczaniu zachowań zakłócających porządek publiczny. Ważne jest również prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych, dotyczących bezpiecznych zachowań na drodze, odpowiedzialnego korzystania z przestrzeni publicznej oraz przeciwdziałania spożywaniu alkoholu w miejscach publicznych.

Priorytetowe działania służące rozwiązywaniu problemów społecznych w opinii mieszkańców

W pytaniu 25 respondentów poproszono o ocenę 32 działań, które mogą przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Suszec. Każde działanie oceniano w skali od 1 – „mało ważne” do 10 – „bardzo ważne”. Wszystkie działania zostały ocenione przez 106 respondentów.

Dla ustalenia hierarchii priorytetów obliczono średnią ocenę każdego działania. Dodatkowo uwzględniono odsetek respondentów, którzy przyznali danemu działaniu wysoką ocenę 8–10 punktów. Pozwala to wskazać nie tylko kolejność działań według średniej, ale także stopień społecznego poparcia dla uznania ich za szczególnie ważne.

Miejsce	Działanie	Średnia ocena (1–10)	Oceny 8–10
1	Zapewnienie dostępu do psychologa, pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	8,19	71,7%
2	Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	8,06	69,8%
3	Skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży alkoholu dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym	8,05	66,0%
4	Edukowanie rodziców i dzieci w obszarze najważniejszych problemów społecznych	7,88	64,2%

Miejsce	Działanie	Średnia ocena (1–10)	Oceny 8–10
5	Szersza oferta pożytecznego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	7,86	65,1%
6	Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży	7,82	62,3%
7	Pomoc psychologa/terapeuty oraz profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych	7,70	59,4%
8	Działania na rzecz ograniczenia narkomanii, alkoholizmu i używania innych środków psychoaktywnych	7,61	59,4%
9	Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub osób z niepełnosprawnością	7,58	58,5%
10	Poprawa komunikacji lokalnej	7,56	59,4%
11	Aktywizacja społeczna ludzi starszych	7,40	57,5%
12	Rozwijanie modelu wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys i problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi	7,31	56,6%
13	Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości – doradztwo, szkolenia, system zachęt	7,27	54,7%
14	Szkolenia umożliwiające podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych osób długotrwale bezrobotnych, zwłaszcza 50+	7,26	56,6%
15	Zwiększenie oferty instytucji wspierających rodzinę	7,08	50,9%
16	Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej	7,07	50,0%
17	Stypendia dla dzieci z ubogich rodzin	7,06	51,9%
18	Organizacja imprez integracyjnych aktywizujących mieszkańców, np. pikników rodzinnych	7,06	49,1%
19	Ograniczenie bezrobocia i jego skutków oraz działania wspierające tworzenie miejsc pracy	7,05	49,1%
20	Budowanie więzi pomiędzy mieszkańcami	6,95	46,2%
21	Założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową	6,95	46,2%
22	Działania profilaktyczne i edukacyjno-informacyjne dotyczące przestępczości i jej skutków	6,82	44,3%
23	Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach	6,68	46,2%
24	Rozwój i promocja turystyki	6,61	42,5%
25	Działania na rzecz aktywizacji społeczności gminy	6,58	44,3%
26	Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością	6,54	44,3%
27	Promowanie i wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej	6,51	41,5%
28	Wsparcie inicjatyw obywatelskich – fundacji i stowarzyszeń	6,43	41,5%
29	Zwiększenie bezpośredniej pomocy osobom najuboższym – finansowej, rzeczowej i usługowej	6,39	38,7%

Miejsce	Działanie	Średnia ocena (1–10)	Oceny 8–10
30	Propagowanie idei wolontariatu i tworzenie warunków do jego działania	6,37	40,6%
31	Założenie grupy wsparcia dla osób z niepełnosprawnością	6,33	38,7%
32	Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych	6,15	37,7%

Wyniki pozwalają wyodrębnić kilka wyraźnych obszarów priorytetowych, które powinny zostać uwzględnione przy formułowaniu celów i kierunków działań Strategii.

Priorytet I – zdrowie psychiczne, pomoc specjalistyczna oraz wsparcie dzieci i młodzieży. Najwyższą ocenę spośród wszystkich 32 propozycji uzyskało zapewnienie dostępu do psychologa, pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach – średnia 8,19, a 71,7% badanych przyznało temu działaniu od 8 do 10 punktów. Wysoko oceniono również edukowanie rodziców i dzieci (7,88), poszerzenie oferty pożytecznego spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży (7,86) oraz pomoc psychologa i terapeuty (7,70). Oznacza to, że dobrostan psychiczny, rozwój i bezpieczeństwo dzieci oraz młodzieży stanowią jeden z najsilniej zaznaczonych społecznych priorytetów.

Priorytet II – poprawa dostępu do ochrony zdrowia. Drugie miejsce w całej hierarchii zajęło zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów – średnia 8,06, przy czym 69,8% respondentów przyznało temu działaniu ocenę 8–10. Jest to spójne z wynikami pytań 16–17, w których mieszkańcy jako główne problemy ochrony zdrowia wskazywali niedostateczną liczbę specjalistów oraz długi czas oczekiwania na świadczenia. Tym samym dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej należy uznać za jeden z kluczowych problemów przekrojowych diagnozy społecznej.

Priorytet III – profilaktyka i ograniczanie uzależnień. Bardzo wysoko oceniono skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym (8,05), profilaktykę uzależnień skierowaną do dzieci i młodzieży (7,82), pomoc psychologa/terapeuty połączoną z profilaktyką uzależnień (7,70) oraz działania na rzecz ograniczenia alkoholizmu, narkomanii i innych środków psychoaktywnych (7,61). Nie jest to wynik odosobniony – we wcześniejszych pytaniach ankiety alkoholizm został uznany za jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a uzależnienia były najczęściej wskazywaną przez mieszkańców przyczyną przemocy domowej. W Strategii problematyka uzależnień powinna więc mieć wyraźnie zaznaczone miejsce.

Priorytet IV – polityka senioralna i opieka. Wysoko oceniono usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub osób z niepełnosprawnością – 7,58 oraz aktywizację społeczną ludzi starszych – 7,40. Wyniki te są szczególnie istotne wobec zachodzących w gminie zmian demograficznych

oraz wcześniejszych odpowiedzi ankietowych wskazujących na samotność, problemy zdrowotne i ograniczenia w dostępie do usług jako podstawowe trudności seniorów. Oznacza to potrzebę równoległego rozwijania opieki oraz działań przeciwdziałających izolacji i osamotnieniu osób starszych.

Priorytet V – wsparcie rodzin i przeciwdziałanie kryzysom rodzinnym. Rozwijanie modelu wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys i problemy opiekuńczo-wychowawcze uzyskało średnią 7,31, natomiast zwiększenie oferty instytucji wspierających rodzinę – 7,08. W połączeniu z wynikami wcześniejszych pytań dotyczącymi rozpadu więzi rodzinnych, trudności wychowawczych, uzależnień i przemocy wskazuje to na potrzebę wzmacniania profilaktycznego i specjalistycznego wsparcia rodziny, szczególnie zanim trudności doprowadzą do głębokiego kryzysu.

Priorytet VI – dostępność komunikacyjna, aktywizacja zawodowa i rozwój lokalny. Poprawa komunikacji lokalnej uzyskała wysoką średnią 7,56. Jednocześnie mieszkańcy stosunkowo wysoko ocenili wsparcie pracodawców i przedsiębiorczości (7,27), szkolenia dla osób długotrwale bezrobotnych, szczególnie 50+ (7,26), oraz działania służące ograniczeniu bezrobocia i tworzeniu miejsc pracy (7,05). Wyniki wskazują, że mieszkańcy oczekują nie tylko pomocy w sytuacji wystąpienia problemów społecznych, lecz również działań aktywizujących i zwiększających samodzielność ekonomiczną.

Bardzo istotnym wnioskiem jest fakt, że wszystkie 32 zaproponowane działania uzyskały średnią ocenę powyżej 6 punktów w dziesięciopunktowej skali. Nie ma więc działania, które mieszkańcy uznaliby za całkowicie nieistotne. Widoczna jest jednak wyraźna hierarchia.

Najwyżej oceniane są przede wszystkim działania specjalistyczne, profilaktyczne i usługowe, bezpośrednio odpowiadające na problemy dzieci i młodzieży, zdrowia, uzależnień, starzenia się mieszkańców oraz kryzysów rodzinnych. Niżej w hierarchii znalazły się natomiast rozwiązania bardziej ogólne lub instytucjonalne, takie jak rozwój ekonomii społecznej, wsparcie organizacji pozarządowych, wolontariat czy budownictwo komunalne.

Nie oznacza to jednak, że działania znajdujące się na dalszych miejscach są zbędne. Przykładowo poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością zajęła 26. miejsce, ale wcześniejsze pytania ankiety wskazały konkretne problemy tej grupy, przede wszystkim transport, bariery architektoniczne, zatrudnienie, rehabilitację i dostęp do świadczeń medycznych. Wynik należy zatem interpretować jako hierarchię względną wśród wielu potrzeb, a nie jako brak potrzeby podejmowania działań w danym obszarze.

Na podstawie pytania 25 oraz wcześniejszych wyników ankiety można przyjąć, że mieszkańcy wskazują przede wszystkim na potrzebę Strategii nastawionej na profilaktykę i wczesne

reagowanie, a nie wyłącznie pomoc po wystąpieniu poważnego kryzysu. Szczególny nacisk powinien zostać położony na dzieci i młodzież, zdrowie psychiczne i dostęp do specjalistów, przeciwdziałanie uzależnieniom, wsparcie rodziny oraz przygotowanie systemu usług społecznych do postępującego starzenia się mieszkańców.

W praktyce wyniki badania uzasadniają przyjęcie jako najważniejszych kierunków strategicznych: wsparcia dzieci, młodzieży i rodzin; ochrony zdrowia i zdrowia psychicznego; profilaktyki uzależnień i innych zachowań ryzykownych; aktywnego i bezpiecznego starzenia się oraz rozwoju usług opiekuńczych; a także aktywizacji zawodowej, komunikacyjnej i społecznej mieszkańców. Te obszary są najsilniej potwierdzone nie tylko przez pytanie 25, lecz także przez odpowiedzi udzielane przez mieszkańców we wcześniejszych częściach badania.

Przedstawione wyniki stanowią cenną wskazówkę przy wyznaczaniu celów strategicznych oraz planowaniu działań społecznych odpowiadających rzeczywistym potrzebom mieszkańców Gminy Suszec.

7.3 Analiza SWOT

Analizę SWOT opracowano na podstawie diagnozy społecznej zawartej w projekcie Strategii, w tym danych demograficznych i gospodarczych, informacji o oświacie, kulturze, ochronie zdrowia, pomocy społecznej, bezpieczeństwie i organizacjach społecznych, danych instytucjonalnych oraz wyników badania ankietowego przeprowadzonego wśród 106 mieszkańców Gminy Suszec. Mocne i słabe strony odnoszą się do uwarunkowań wewnętrznych gminy, natomiast szanse i zagrożenia obejmują czynniki zewnętrzne, które mogą wspierać lub utrudniać realizację lokalnej polityki społecznej.

MOCNE STRONY (S)	**SŁABE STRONY (W)**
• Stabilna i nieznacznie rosnąca liczba mieszkańców – wzrost z 12 539 osób w 2023 r. do 12 692 w 2025 r. (+1,2%) oraz dodatni łączny bilans migracji w latach 2023–2025. • Rosnąca aktywność gospodarcza – liczba aktywnych przedsiębiorców wzrosła z 567 w 2023 r. do 628 w 2025 r. (+10,8%), a wskaźnik podmiotów	• Postępujące starzenie się ludności – liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrosła w latach 2023–2025 o 18,8%, przy spadku liczby osób w wieku produkcyjnym o 2,3%. • Rosnące zapotrzebowanie na usługi dla seniorów i osób zależnych, przy jednocześnie wskazywanych przez mieszkańców problemach samotności,

REGON na 10 tys. mieszkańców wzrósł do 982. • Rozbudowana sieć placówek oświatowych oraz generalnie dobra ocena infrastruktury edukacyjnej przez mieszkańców; 67,0% respondentów oceniło ją dobrze lub bardzo dobrze. • Rozwijany system pomocy psychologiczno-pedagogicznej i edukacji włączającej oraz organizacja dowozu uczniów, w tym dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami. • Aktywna oferta kulturalna i rekreacyjna – wzrost liczby wydarzeń GOK z 83 w 2023 r. do 123 w 2025 r. oraz istniejąca baza sportowa, rekreacyjna i przyrodnicza. • Funkcjonujące formy wsparcia seniorów i osób zależnych, m.in. Klub Seniora, teleopieka, usługi opiekuńcze i opieka wytchnieniowa. • Doświadczenie gminy w pozyskiwaniu i wykorzystywaniu środków zewnętrznych na rozwój usług społecznych, edukacyjnych i działań integracyjnych. • Rozwinięta współpraca instytucjonalna w obszarze wspierania rodzin, przeciwdziałania przemocy domowej, uzależnieniom oraz bezpieczeństwa. • Relatywnie niski poziom korzystania z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i	niewystarczających środków finansowych oraz ograniczonego dostępu do opieki i usług specjalistycznych. • Ograniczona dostępność ochrony zdrowia, szczególnie lekarzy specjalistów, rehabilitacji i pomocy psychologicznej; dostęp do opieki zdrowotnej należał do słabiej ocenianych warunków życia. • Problemy osób z niepełnosprawnościami związane z transportem, barierami architektonicznymi, zatrudnieniem, rehabilitacją i dostępem do świadczeń medycznych. • Wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych w 2025 r. do 163 osób oraz utrzymująca się przewaga kobiet w strukturze bezrobocia. • Znaczna skala problemów związanych z uzależnieniami; 35,8% badanych oceniło ich skalę jako wysoką lub bardzo wysoką, a alkoholizm należał do najpoważniejszych problemów wskazywanych przez mieszkańców. • Silnie dostrzegane problemy dzieci i młodzieży: uzależnienie od Internetu i multimediów, bezproduktywne spędzanie czasu, agresja i przemoc szkolna, brak pozytywnych wzorców, używanie substancji psychoaktywnych oraz problemy zdrowia psychicznego.

bezrobocia w porównaniu ze skalą całej populacji gminy. • Generalnie wysokie poczucie bezpieczeństwa – dominacja ocen neutralnych i pozytywnych poziomu bezpieczeństwa – 84,9% wskazań ‘jest normalnie’ lub ‘jest bezpiecznie’. • Wykorzystanie walorów przyrodniczych, rekreacyjnych i lokalnego dziedzictwa do wzmacniania aktywności, integracji i jakości życia mieszkańców. • Możliwość pełniejszego wykorzystania istniejącej infrastruktury szkolnej, sportowej i kulturalnej do działań profilaktycznych, integracyjnych i międzypokoleniowych. • Rozwijanie partnerstw lokalnych i inicjatyw obywatelskich odpowiadających na potrzeby poszczególnych sołectw i grup mieszkańców.	• Osłabienie więzi rodzinnych i społecznych – mieszkańcy wskazują m.in. rozpad związków, niski poziom wzajemnej pomocy, rozpad więzi rodzinnych oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań. • Niewystarczające wykorzystanie części istniejącej bazy społecznej i edukacyjnej poza podstawowymi godzinami funkcjonowania oraz oczekiwanie szerszej oferty zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych. • Problemy bezpieczeństwa komunikacyjnego – zagrożenia na drogach były najczęściej wskazywanym problemem bezpieczeństwa przez mieszkańców.
SZANSE (O) • Dostępność funduszy europejskich, w tym EFS+, oraz krajowych i regionalnych programów wspierających rozwój usług społecznych, edukację, aktywizację zawodową i integrację społeczną. • Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym i rozwiązań umożliwiających osobom	**ZAGROŻENIA (T)** • Dalsze przyspieszenie procesu starzenia się ludności i wzrost liczby osób wymagających opieki przy jednoczesnym zmniejszaniu się populacji w wieku produkcyjnym. • Możliwy odpływ młodych mieszkańców oraz trudności w utrzymaniu korzystnej struktury demograficznej w dłuższej perspektywie.

starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami jak najdłuższe samodzielne funkcjonowanie w miejscu zamieszkania. • Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania dalszego rozwoju teleopieki, usług sąsiedzkich, opieki wytchnieniowej, wolontariatu i innych środowiskowych form wsparcia. • Współpraca z Powiatem Pszczyńskim, PCPR, PUP, poradniami, placówkami ochrony zdrowia, Policją, organizacjami społecznymi i podmiotami ekonomii społecznej. • Rosnąca liczba przedsiębiorców jako potencjał dla lokalnego rynku pracy, aktywizacji zawodowej i współpracy samorządu z biznesem. • Rozwijanie edukacji włączającej oraz specjalistycznego wsparcia dzieci i młodzieży dzięki środkom zewnętrznym i rosnącej dostępności nowoczesnych metod pracy. • Wzrost społecznej świadomości problemów zdrowia psychicznego, uzależnień, przemocy i potrzeb seniorów, sprzyjający wcześniejszemu rozpoznawaniu problemów i korzystaniu ze wsparcia. • Deinstytucjonalizacja pomocy społecznej. • Rozwój technologii umożliwiający realizacje np. teleopieki	• Pogorszenie sytuacji na ponadlokalnym rynku pracy i utrwalenie wzrostu bezrobocia obserwowanego w 2025 r., w szczególności wśród kobiet i osób o kwalifikacjach niedostosowanych do rynku pracy. • Niedobór lekarzy specjalistów, psychologów, terapeutów, rehabilitantów i innych specjalistów, na których dostępność gmina ma ograniczony bezpośredni wpływ. • Rosnąca skala problemów zdrowia psychicznego, uzależnień cyfrowych i zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży. • Utrwalanie międzypokoleniowych wzorców uzależnień, przemocy i nieprawidłowych relacji rodzinnych oraz normalizacja ryzykownych zachowań. • Narastanie samotności i izolacji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, szczególnie w przypadku osłabienia rodzinnych sieci wsparcia. • Wzrost kosztów świadczenia usług społecznych, opiekuńczych, edukacyjnych i zdrowotnych oraz ryzyko niewystarczających zasobów kadrowych i finansowych wobec rosnących potrzeb. • Ryzyko pogłębiania barier transportowych i komunikacyjnych dla osób starszych, osób z

	niepełnosprawnościami i mieszkańców mających ograniczony dostęp do samochodu. • Zmniejszanie aktywności obywatelskiej i więzi sąsiedzkich, co może ograniczać zdolność społeczności lokalnej do samoorganizacji i wzajemnego wsparcia.

Analiza SWOT wskazuje, że Gmina Suszec dysponuje znaczącym potencjałem instytucjonalnym i społecznym. Do najważniejszych zasobów należą rozwinięta infrastruktura oświatowa, aktywność kulturalna i rekreacyjna, rosnąca przedsiębiorczość, funkcjonujące formy wsparcia seniorów i osób zależnych oraz doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych. Zasoby te tworzą dobrą bazę do rozwijania lokalnych usług społecznych i działań profilaktycznych.

Najważniejszym długofalowym wyzwaniem jest zmiana struktury demograficznej. W latach 2023–2025 liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 18,8%, podczas gdy populacja w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 2,3%. Oznacza to konieczność przygotowania gminy na rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, zdrowotne, rehabilitacyjne, psychologiczne i aktywizujące, a także na wsparcie rodzin sprawujących opiekę nad osobami zależnymi.

Diagnoza wskazuje na potrzebę przesunięcia akcentu z działań podejmowanych dopiero w sytuacji kryzysu na profilaktykę i wczesne reagowanie. Szczególnie wyraźnie dotyczy to dzieci i młodzieży, wśród których mieszkańcy dostrzegają uzależnienia cyfrowe, problemy zdrowia psychicznego, przemoc rówieśniczą, używanie substancji psychoaktywnych i niewystarczającą ofertę konstruktywnego spędzania czasu wolnego.

Znaczącym wyzwaniem pozostaje dostęp do specjalistycznej ochrony zdrowia i rehabilitacji. Problem dotyczy całej społeczności, ale szczególnie seniorów, osób przewlekle chorych i osób z niepełnosprawnościami. Ponieważ część barier pozostaje poza bezpośrednimi kompetencjami gminy, istotne będzie rozwijanie partnerstw, programów profilaktycznych, lokalnych form wsparcia i ułatwianie mieszkańcom dostępu do usług ponadlokalnych.

Problemy uzależnień, przemocy domowej i osłabienia więzi rodzinnych są ze sobą powiązane i wymagają działań kompleksowych: profilaktyki, edukacji, pomocy psychologicznej i terapeutycznej, wzmacniania kompetencji rodzicielskich, ochrony osób doznających przemocy oraz oddziaływań wobec osób stosujących przemoc.

Sytuacja osób z niepełnosprawnościami wymaga podejścia przekrojowego. Najważniejsze bariery dotyczą mobilności, dostępności architektonicznej, zatrudnienia, rehabilitacji, świadczeń medycznych i uczestnictwa społecznego. Polityka gminy powinna więc łączyć dostępność przestrzeni i transportu z usługami, aktywizacją społeczną i zawodową oraz wsparciem opiekunów.

Mimo relatywnie korzystnej sytuacji gospodarczej wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych w 2025 r. jest sygnałem ostrzegawczym. Jednocześnie rosnąca liczba przedsiębiorców stanowi potencjał, który można wykorzystać poprzez współpracę z pracodawcami, wspieranie kwalifikacji mieszkańców oraz rozwiązania ułatwiające godzenie pracy z opieką nad dziećmi i osobami zależnymi.

SWOT potwierdza, że największą szansą rozwojową jest wykorzystanie istniejących zasobów gminy w sposób bardziej zintegrowany: szkół, instytucji kultury, infrastruktury sportowej, organizacji społecznych, przedsiębiorców i instytucji publicznych. Rozwój usług środowiskowych, partnerstw lokalnych i środków zewnętrznych może ograniczyć skutki starzenia się ludności i innych narastających problemów społecznych.

Proponowane priorytety strategiczne wynikające z SWOT

PRIORYTET 1. Rodzina, dzieci i młodzież – profilaktyka, rozwój i bezpieczeństwo

Wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzin, rozwój dostępnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, profilaktyka problemów zdrowia psychicznego, uzależnień cyfrowych i substancji psychoaktywnych, przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej oraz rozwijanie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego.

PRIORYTET 2. Aktywne i bezpieczne starzenie się oraz rozwój usług dla osób zależnych

Rozwój usług opiekuńczych i środowiskowych, teleopieki, opieki wytchnieniowej, pomocy sąsiedzkiej, aktywizacji seniorów i działań przeciwdziałających samotności, z równoczesnym wspieraniem rodzinnych opiekunów osób zależnych.

PRIORYTET 3. Zdrowie, zdrowie psychiczne i dostęp do specjalistycznego wsparcia

Zwiększanie dostępności profilaktyki zdrowotnej, pomocy psychologicznej, rehabilitacji i informacji o świadczeniach specjalistycznych oraz rozwijanie współpracy z podmiotami ochrony zdrowia i instytucjami ponadlokalnymi.

PRIORYTET 4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej

Wzmacnianie profilaktyki, wczesnego rozpoznawania problemów, leczenia i terapii uzależnień, edukacji mieszkańców, ochrony i specjalistycznego wsparcia osób doznających przemocy oraz oddziaływań wobec osób stosujących przemoc.

PRIORYTET 5. Włączenie społeczne i poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami

Ograniczanie barier transportowych i architektonicznych, poprawa dostępu do rehabilitacji i usług specjalistycznych, rozwijanie aktywności społecznej i zawodowej oraz przeciwdziałanie samotności i izolacji.

PRIORYTET 6. Aktywność zawodowa, samodzielność ekonomiczna i lokalny rynek pracy

Monitorowanie zmian na rynku pracy, wspieranie aktywizacji zawodowej – szczególnie kobiet, osób 50+ i osób z niepełnosprawnościami – rozwój kwalifikacji oraz współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami i instytucjami rynku pracy.

PRIORYTET 7. Integracja społeczna, aktywność mieszkańców i wykorzystanie lokalnych zasobów

Wzmacnianie więzi sąsiedzkich i międzypokoleniowych, wolontariatu, inicjatyw obywatelskich i organizacji społecznych oraz szersze wykorzystywanie infrastruktury oświatowej, sportowej i kulturalnej do działań integracyjnych, profilaktycznych i rozwojowych.

PRIORYTET 8. Dostępność i bezpieczeństwo w przestrzeni lokalnej

Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportowej, zwiększanie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, ograniczanie barier w przestrzeni publicznej oraz rozwijanie działań prewencyjnych i monitoringu w miejscach wymagających szczególnej uwagi.

Wyniki SWOT wskazują, że Strategia na lata 2027–2036 powinna opierać się na modelu lokalnej polityki społecznej łączącym profilaktykę i wczesną interwencję z rozwojem dostępnych usług środowiskowych. Kluczowe znaczenie będzie miało przygotowanie gminy do skutków starzenia się ludności, wzmacnianie rodzin i dobrostanu dzieci i młodzieży, poprawa dostępu do pomocy psychologicznej i specjalistycznej, przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy, zwiększanie samodzielności osób z niepełnosprawnościami oraz wykorzystywanie potencjału lokalnej społeczności, instytucji i przedsiębiorców. Tak określone priorytety odpowiadają zarówno na problemy ujawnione w danych instytucjonalnych, jak i na potrzeby wskazane bezpośrednio przez mieszkańców.

IV. PLANOWANIE DZIAŁAŃ

1. Misja i wizja Gminy Suszec

Misja

Gmina Suszec zapewnia równe szanse rozwoju swoim mieszkańcom, przeciwdziała marginalizacji najsłabszych grup społecznych przy wykorzystaniu aktywności i współpracy organizacji, instytucji i całej społeczności lokalnej.

Wizja rozwoju społecznego Gminy Suszec:

Gmina bezpieczna, przyjazna środowisku, otwarta na potrzeby społeczności lokalnej.

Kluczowym zadaniem władz Gminy Suszec jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom, a więc stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z takich czy innych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek patologii społecznych w gminie. Zakres zadań związanych ze sferą społeczną oddziałującą na standard życia mieszkańców jest bardzo szeroki. Wizja rozwoju Gminy zostanie zrealizowana poprzez działania z zakresu: sportu, rekreacji, turystyki, edukacji, kultury, ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

2. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Analiza szerokiego spektrum programów rozwoju, których wdrażanie będzie w perspektywie co najmniej najbliższych 10 lat oddziaływać na sytuację w Gminie Suszec, pozwala prognozować, że w tym okresie, pomoc społeczna stanowić będzie fundamentalny element w polityce zarówno państwa polskiego, jak i samorządu lokalnego. Będzie to efekt między innymi wprowadzenia w życie programu „Europa 2020", w którym wiele uwagi poświęcono poprawie sytuacji w sferze społecznej.

Gmina Suszec, podobnie jak inne samorządy w Polsce, stanie wkrótce przed koniecznością zmierzenia się z nowymi problemami wynikającymi zarówno z uwarunkowań lokalnych, jak wpływu zewnętrznej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na sytuację społeczną w Gminie warto wymienić te, które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych – starzenie się społeczeństwa, migracji – zwłaszcza ludzi młodych, napływu imigrantów, niekorzystnych zmian w obszarze

podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych, oraz innych nieznanych jeszcze dzisiaj zagrożeń.

Mając na względzie oddziaływania i problemy globalne, lokalna polityka społeczna w Gminie Suszec musi uwzględniać narastający problem starzenia się społeczeństwa, zmiany systemu wartości, zmiany w strukturze rodziny, czy też powiększające się obszary zagrożeń funkcjonowania jednostki i rodziny. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym. Rozwój sytuacji społecznej na terenie Gminy będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno – społecznym społeczności lokalnej. Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej w Gminie Suszec oraz skalę i znaczenie społeczne ujawniających problemów określono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, które uwzględniają zagrożenia i problemy wynikające z sytuacji zewnętrznej, ale przede wszystkim biorą pod uwagę uwarunkowania lokalne.

Uwzględniając dostępne opracowania analityczne, wyniki ankiet, oraz przeprowadzoną diagnozę lokalnej sytuacji w sferze społecznej sformułowano prognozę przewidywanego rozwoju sytuacji w sferze społecznej.

W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

- **Organizacja kompleksowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wynikającemu z bezrobocia, ubóstwa, bezdomności i uzależnień.**

prognozuje się:

- potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy, postępującą dezaktualizację kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo;
- dalsze rozwarstwienie materialne społeczeństwa;
- utrzymywanie się niedoboru pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, rozproszenie i niewystarczający pozom integracji działań pomocowych świadczonych osobom dotkniętym przemocą, utrzymywanie się niewystarczającego poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom, utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- wystąpienie skutków związanych z epidemią COVID-19: wzrost liczby osób uzależnionych, wzrost bezrobocia, a co za tym idzie wzrost liczby osób doświadczających problemu ubóstwa;

- **Zintegrowany system wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**

prognozuje się:

- zmniejszającą się dzietność rodzin, kryzys demograficzny;

- zwiększającą się liczbę rodzin niepełnych, wymagających wsparcia alimentacyjnego;
- niewystarczający w stosunku do narastających potrzeb poziom funkcjonowania systemu pieczy zastępczej;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie nieodpłatnych usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe w stosunku do rodzin;
- występowanie zjawiska niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wychowaniu dzieci;
- działania profilaktyczne dotyczące skutków obniżania wieku inicjacji seksualnej oraz spożywania alkoholu i narkotyków;
- wystąpienie skutków związanych z epidemią COVID-19: problemy, zaburzenia i choroby psychiczne związane z lękiem oraz ograniczeniem kontaktów społecznych; problemy z przyswajaniem wiedzy, obniżenie poziomu wiedzy wśród dzieci i młodzieży związane z brakiem możliwości nauki stacjonarnej, wzrost zaburzeń koncentracji, uwagi, wzrost liczby osób uzależnionych w tym od Internetu; wzrost problemów uzależnień, wzrost problemów związanych z występowaniem różnych form przemocy domowej;

- **Organizacja działań zmierzających do poprawy jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie seniorów i osób z niepełnosprawnościami.**

prognozuje się:

- niewystarczająca jakość życia osób z niepełnosprawnością, występowanie sytuacji niepełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, występowanie stanu niewystarczającej integracji społecznej osób z niepełnosprawnością;
- występowanie istotnego odsetka osób bezrobotnych, dla których niepełnosprawność jest dodatkowym ograniczeniem w dostępie do zatrudnienia;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin;
- występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych;
- pogłębiające się ubóstwo osób starszych;
- wzrastające potrzeby w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób starszych, zwłaszcza samotnie gospodarujących;

- wystąpienie skutków związanych z epidemią COVID-19: problemy, zaburzenia i choroby psychiczne związane z lękiem oraz ograniczeniem kontaktów społecznych, wzrost wykluczenia osób starszych i z niepełnosprawnościami związany z izolacją społeczną;

- **Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie potencjału pracowniczego służb społecznych.**

prognozuje się:

- utrzymywanie się zapotrzebowania na nowe lub unowocześnione usługi świadczone przez przygotowane do tego podmioty sektora pozarządowego osobom oraz rodzinom;
- występowanie potrzeb wymagających rozwiązań innowacyjnych dla obszaru polityki społecznej;
- tworzenie szerokich partnerstw lokalnych w celu rozwiązywania problemów społecznych;
- wzrost aktywności społecznej mieszkańców;
- utrzymywanie się rozproszenia inicjatyw i działań prowadzonych przez instytucje publiczne i prywatne;

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań czyli strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki różnorodnych zagrożeń wynikających zarówno z uwarunkowań zewnętrznych, naturalnych zjawisk biologicznych (np. niepełnosprawności), problemów cywilizacyjnych, jak i niedoskonałości lokalnego systemu polityki społecznej. Proponowana strategia będzie obejmować osiąganie celów nastawionych na eliminację zagrożeń oraz poprawę sytuacji, która w czasie opracowywania Strategii została zidentyfikowana jako niekorzystna.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Suszec, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikację rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu problemów dotykających społeczność lokalną. Wdrożenie strategii spowoduje:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli oraz poprawę warunków ich życia,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- poprawę jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnościami,

- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania, bez konieczności kierowania mieszkańców do DPS,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- zmniejszenie zjawiska przemocy domowej,
- zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,
- stworzenie dogodnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3. Cele i harmonogram realizacji

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty.

Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Suszec połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić następujące cele strategiczne:

1. **Organizacja kompleksowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wynikającemu z bezrobocia, ubóstwa, bezdomności i uzależnień.**
2. **Zintegrowany system wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**
3. **Organizacja działań zmierzających do poprawy jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie seniorów i osób z niepełnosprawnościami.**
4. **Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie potencjału pracowniczego służb społecznych.**

Następnie w ramach poszczególnych celów strategicznych wyodrębniono cele operacyjne i kierunki działań.

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Partnerzy	Budżet	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Organizacja kompleksowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wynikającemu z bezrobocia, ubóstwa, bezdomności i uzależnień	Podejmowanie działań służących ograniczeniu skali długotrwałego bezrobocia i ubóstwa	Tworzenie i realizacja partnerskich programów przeciwdziałania ubóstwu i długotrwałemu bezrobociu.	GOPS, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Integracja i intensyfikacja działań z zakresu pomocy społecznej i instytucji rynku pracy służących aktywizacji beneficjentów pomocy społecznej, np. prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, prac interwencyjnych.	GOPS, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych.	GOPS, PUP, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Usługi doradztwa zawodowego oraz poradnictwa psychologicznego, spotkania	GOPS, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne.												
		Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych.	JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Rozwijanie gminnego modelu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności	Systematyczne monitorowanie problemu bezdomności i zabezpieczanie pomocy doraźnej osobom bezdomnym.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia, pomocy socjalnej, psychologicznej, reintegracji społecznej i zawodowej, w szczególności przy wykorzystaniu indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Rozbudowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania i	Rozwijanie systemu pomocy rodzinom z problemem uzależnienia oraz	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja,	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

	rozwiązywania problemów uzależnień	dotkniętych przemocą poprzez kompleksowość i interdyscyplinarność podejmowanych działań.	NGO, sąd, prokuratura, ochrona zdrowia											
		Podjęcie działań w zakresie edukacji i promowania zdrowego – trzeźwego stylu życia. Promocja życia bez alkoholu, narkotyków i innych substancji uzależniających.	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO, MDK, GBP, GOS, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu.	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO, MDK, GBP, GOS, KS, Mu	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	GOPS, JST, GKRPA, ZI, NGO, ochrona zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, NGO, ochrona zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Zintegrowany system wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez działania edukacyjne (organizacja warsztatów, szkoleń).	GOPS, NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pomoc rodziny wspierającej.	GOPS, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		Prowadzenie grup socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania. Organizacja zajęć z wczesnego wspomagania rozwoju.	Oświata, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zapewnienie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobka.	NGO, Oświata, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Tworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży	Zapewnienie odpowiedniej pomocy socjalnej (ubranie, wyżywienie, wyprawka szkolna itp.) dzieciom z rodzin ubogich.	GOPS, NGO, Oświata, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zapewnienie pomocy psychologicznej, korekcyjno – kompensacyjnej dzieciom przejawiającym trudności w nauce.	GOPS, NGO, Oświata, JST, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Prowadzenie prac z uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań,	NGO, Oświata, GBP, MDK	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		przygotowanie do konkursów, olimpiad												
		Rozwijanie bazy edukacyjnej, służącej realizowaniu zainteresowań oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	Oświata, JST, NGO, GOS, KS, GOK, GBP,	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i rekreację	Organizacja zawodów sportowych.	Oświata, JST, NGO, GOS, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych.	Oświata, JST, NGO, GOS, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych.	Oświata, JST, NGO, GOS, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Organizacja zajęć sportowych dla mieszkańców gminy.	Oświata, JST, NGO, GOS, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Organizacja kampanii promujących aktywny styl życia.	Oświata, JST, NGO, GOS, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Zapewnienie pomocy rodzinom z dysfunkcjami w przezwyciężaniu trudności	Realizacja działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców.	GOPS, NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		Wykazujących braki w tym zakresie.												
		Intensyfikacja pracy socjalnej.	GOPS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Podejmowanie działań zmierzających do powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	GOPS, NGO, Policja	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Wykorzystanie instytucji asystentów rodziny do pracy nad przywróceniem prawidłowego funkcjonowania rodziny.	GOPS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Rozwijanie interdyscyplinarności w działaniach podejmowanych na rzecz wsparcia rodzin.	GOPS, NGO, Oświata, JST, GKRPA, Policja, ZI	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Organizacja konkursów o tematyce kulturalnej dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy.	NGO, Oświata, JST, GOK, GBP, Mu	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		Rozwijanie wśród mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne, plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie, i inne), kół zainteresowań.	NGO, Oświata, JST, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Organizacja konkursów o tematyce regionalnej, prezentacja twórców ludowych.	NGO, Oświata, JST, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Organizacja działań zmierzających do poprawy jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie seniorów i osób z niepełnosprawnościami	Rozwój usług społecznych i opieki długoterminowej na rzecz osób starszych.	Zapewnienie dostępności oraz odpowiedniej jakości usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i usług asystenckich.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zapewnienie osobom starszym wymagającym całodobowego wsparcia miejsc w domach pomocy społecznej oraz innych	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		placówkach zapewniających opiekę.												
		Rozwijanie mieszkań wspomaganych i innych form mieszkalnictwa dostosowanego do potrzeb osób starszych.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Współpraca z podmiotami leczniczymi na rzecz zwiększenia dostępności opieki geriatrycznej, pielęgnacyjnej i długoterminowej.	GOPS, JST, NGO ochrona zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Wspieranie wolontariatu oraz pomocy sąsiedzkiej na rzecz osób starszych.	GOPS, JST, NGO, Oświata, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Tworzenie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych	Opracowywanie i realizacja programów promujących zdrowie wśród seniorów i aktywne spędzanie wolnego czasu.	JST, NGO ochrona zdrowia, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych	JST, NGO, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych w szczególności e-wykluczeniu.												
		Wspieranie działalności edukacyjnej dla seniorów.	JST, NGO, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową	Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych.	JST, NGO, GOK, GBP, GOS, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Opracowywanie i realizacja programów promujących integrację międzypokoleniową.	JST, NGO, GOK, GBP, GOS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych	Budowanie pozytywnego wizerunku starości.	JST, NGO, GOK, GBP, GOS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Promowanie uczestnictwa osób starszych w organizacjach pozarządowych.	GOPS, JST, NGO, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Realizacja działań w dziedzinie promocji zdrowia	Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących zdrowy styl życia.	GOPS, NGO, Oświata, ochrona zdrowia,	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X		X

			GOS, KS, GOK											
		Opracowywanie i wdrażanie programów wspierających zdrowie i samodzielność osób z niepełnosprawnościami	NGO, ochrona zdrowia, GOS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do usług społecznych, w tym opieki i rehabilitacji	Organizacja rehabilitacji.	ochrona zdrowia, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Wspieranie funkcjonowania i tworzenia środowiskowych form pomocy osobom z niepełnosprawnością.	GOPS, JST, NGO, PCPR, ochrona zdrowia,	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Integracja ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami	Wspieranie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami.	PUP, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Umożliwienie osobom z niepełnosprawnością aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej.	JST, NGO, GOK, GBP, GOS, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		Organizowanie spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób z niepełnosprawnościami.	GOPS, JST, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do edukacji poprzez realizację kształcenia integracyjnego i specjalnego.	JST, NGO, PCPR, Oświata	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom z niepełnosprawnością pełne uczestnictwo w życiu społecznym.	JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Wspieranie funkcjonowania mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami.	GOPS, JST, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie potencjału pracowniczego służb społecznych	Wspieranie działalności grup obywatelskich i organizacji pozarządowych	Wsparcie organizacji pozarządowych w tym doradztwo prawne, finansowe i lokalowe oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.	NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zlecanie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych.	GOPS, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Popularyzacja interdyscyplinarnego modelu pracy.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Umożliwianie pracownikom instytucji pomocy społecznej możliwości podnoszenia	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		kwalifikacji i superwizji.												

Odpowiedzialne za realizację powyższych celów i zadań są wszystkie instytucje i organizacje działające w Gminie Suszec w obszarze polityki społecznej.

4. Ramy finansowe strategii

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu Gminy, ale także dotacje ze źródeł zewnętrznych, pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Gminy Suszec,
- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób z Niepełnosprawnościami,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- środki Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- inne środki.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Suszec przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2024-2025 opracowaną na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2024 i 2025 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja. Dla przygotowania niniejszej projekcji, w modułach przyjęto założenia wynikające z prognoz: demograficznej, wydatków na pomoc społeczną, zmiany przepisów w zakresie pomocy społecznej oraz realizacji inwestycji w zakresie polityki społecznej w gminie.

W prognozie na lata 2027-2036 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych własnych GOPS w Suszcu i Banku Danych Lokalnych GUS.

Lp.	**rok**	**Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej**
1	2027	8 835 851,01 zł
2	2028	9 056 747,27 zł
3	2029	9 283 165,95 zł
4	2030	9 515 245,10 zł
5	2031	9 753 126,23 zł

6	2032	9 996 954,38 zł
7	2033	10 246 878,24 zł
8	2034	10 503 050,20 zł
9	2035	10 765 626,46 zł
10	2036	11 034 767,12 zł

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Suszec przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków na politykę edukacyjną, kulturalną i sportową oraz wsparcie działalności organizacji pozarządowych, opracowaną na podstawie wieloletniej prognozy finansowej, przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki edukacyjnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki kulturalnej i sportowej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie wsparcia organizacji pozarządowych
1	2027	51 453 623,72 zł	5 576 553,78 zł	141 962,50 zł
2	2028	52 739 964,32 zł	5 715 967,62 zł	145 511,56 zł
3	2029	54 058 463,42 zł	5 858 866,81 zł	149 149,35 zł
4	2030	55 409 925,01 zł	6 005 338,48 zł	152 878,09 zł
5	2031	56 795 173,13 zł	6 155 471,94 zł	156 700,04 zł
6	2032	58 215 052,46 zł	6 309 358,74 zł	160 617,54 zł
7	2033	59 670 428,77 zł	6 467 092,71 zł	164 632,98 zł
8	2034	61 162 189,49 zł	6 628 770,03 zł	168 748,80 zł
9	2035	62 691 244,23 zł	6 794 489,28 zł	172 967,52 zł
10	2036	64 258 525,34 zł	6 964 351,51 zł	177 291,71 zł

5. Programy

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec na lata 2027–2036 będzie realizowana w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,

- Program Współpracy Gminy Suszec z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2024-2030.

V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

1. System monitorowania strategii

Monitoring i ewaluacja Strategii obejmować będą realizację celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań. System monitorowania ma na celu bieżącą ocenę stopnia wdrażania zapisów strategii oraz identyfikację ewentualnych trudności w jej realizacji.

Za zarządzanie realizacją Strategii odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszcu. Monitoring prowadzony będzie przez zespół oceniający powołany zarządzeniem Wójta Gminy Suszec. W jego skład wejdą przedstawiciele jednostek realizujących działania oraz instytucji współpracujących przy wdrażaniu strategii.

Ocena stopnia realizacji celów operacyjnych i szczegółowych prowadzona będzie cyklicznie – raz na trzy lata, począwszy od 2030 roku.

Istotnym elementem systemu monitoringu będzie sporządzanie sprawozdań z realizacji strategii, zawierających w szczególności:

- wykaz zadań zrealizowanych, realizowanych częściowo oraz nierozpoczętych,
- analizę stopnia osiągnięcia założonych wskaźników,
- identyfikację barier i problemów w realizacji działań,
- propozycje działań korygujących i usprawniających.

Monitoring realizacji celów opierać się będzie na zestawie wskaźników ilościowych, odnoszących się m.in. do:

- liczby osób objętych wsparciem,
- liczby i rodzaju realizowanych programów i projektów,
- liczby działań profilaktycznych, edukacyjnych i integracyjnych,
- liczby świadczonych usług społecznych,
- poziomu współpracy międzyinstytucjonalnej.

Wskaźniki realizacji zadań

Dla oceny stopnia realizacji poszczególnych kierunków działań strategii stosowane będą wskaźniki ilościowe i jakościowe, dostosowane do ich charakteru. Poniżej przedstawiono przykładowe wskaźniki przypisane do głównych obszarów działań:

1). Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu

- liczba realizowanych programów aktywizacji zawodowej,
- liczba osób uczestniczących w programach,
- liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, staży i prac interwencyjnych,
- liczba przeprowadzonych szkoleń i kursów zawodowych,
- liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu wsparcia,
- liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej.

2). Wsparcie osób bezdomnych

- liczba osób bezdomnych na terenie gminy,
- liczba osób objętych schronieniem i pomocą doraźną,
- liczba osób objętych indywidualnym planem wychodzenia z bezdomności,
- liczba osób uczestniczących w działaniach reintegracyjnych,
- liczba osób, które opuściły bezdomność i uzyskały stabilne warunki mieszkaniowe.

3). Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy

- liczba działań profilaktycznych i edukacyjnych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i psychologiczną,
- liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego i GKRPA,
- liczba grup wsparcia i grup terapeutycznych,
- liczba osób uczestniczących w programach profilaktycznych,
- liczba interwencji w przypadkach przemocy domowej.

4). Wsparcie rodzin i funkcji opiekuńczo-wychowawczych

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin korzystających z asystenta rodziny,
- liczba dzieci objętych pomocą socjalną i edukacyjną,
- liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych,
- liczba warsztatów i szkoleń dla rodziców,
- liczba grup socjoterapeutycznych dla dzieci.

5). Działania na rzecz dzieci i młodzieży

- liczba dzieci objętych wsparciem edukacyjnym i psychologicznym,

- liczba zajęć wyrównawczych i rozwijających,
- liczba zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań,
- liczba uczestników zajęć sportowych i rekreacyjnych,

6). Wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami

- liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i asystenckich,
- liczba miejsc w placówkach wsparcia (DPS, COM, mieszkania wspomagane),
- liczba programów aktywizujących seniorów,
- liczba działań integracyjnych i międzypokoleniowych,
- liczba osób z niepełnosprawnościami objętych rehabilitacją i wsparciem,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych i komunikacyjnych.

7). Współpraca i rozwój społeczności lokalnej

- liczba działań realizowanych we współpracy z NGO,
- liczba zleconych zadań publicznych organizacjom pozarządowym,
- liczba szkoleń i form podnoszenia kwalifikacji pracowników,
- liczba wspólnych projektów międzyinstytucjonalnych,
- liczba działań promujących aktywność obywatelską.

8). Kultura, sport i integracja społeczna

- liczba wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych,
- liczba uczestników zajęć i wydarzeń,
- liczba kampanii promujących aktywny styl życia,
- liczba inicjatyw integracyjnych (w tym międzypokoleniowych),
- liczba działań promujących dziedzictwo kulturowe gminy.

2. Ewaluacja strategii

Ewaluacja Strategii stanowi systematyczną i obiektywną ocenę procesu jej planowania, wdrażania oraz osiągniętych rezultatów. Jej celem jest określenie adekwatności przyjętych założeń, stopnia realizacji celów oraz efektywności i skuteczności podejmowanych działań.
Ewaluacja obejmować będzie analizę trzech poziomów efektów:

- **produktów** – bezpośrednich efektów działań, np. liczby zrealizowanych szkoleń, warsztatów czy programów,
- **rezultatów** – zmian w sytuacji odbiorców działań, np. poprawy funkcjonowania osób objętych wsparciem,

- **oddziaływania** – długofalowych zmian społecznych, np. ograniczenia skali bezrobocia czy wykluczenia społecznego.

W procesie ewaluacji stosowane będą podstawowe kryteria:

- trafność,
- skuteczność,
- efektywność,
- użyteczność,
- trwałość efektów.

Proces ewaluacji będzie miał charakter etapowy i obejmie: planowanie badania, jego realizację, analizę wyników oraz opracowanie raportu końcowego. Wyniki ewaluacji będą stanowiły podstawę do formułowania rekomendacji oraz ewentualnej modyfikacji zapisów strategii.

Ewaluacja będzie również pełniła funkcję edukacyjną – umożliwi identyfikację dobrych praktyk oraz wskazanie obszarów wymagających poprawy w przyszłych działaniach.

System monitoringu i ewaluacji Strategii ma charakter ciągły i systemowy. Jego celem jest zapewnienie efektywnej realizacji założonych działań oraz dostarczanie rzetelnych informacji niezbędnych do podejmowania decyzji dotyczących dalszego rozwoju polityki społecznej w gminie.

Załączniki

ANKIETA DIAGNOSTYCZNA

na potrzeby opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suszec na lata 2027–2036

Szanowni Państwo,

ankieta ma na celu poznanie opinii mieszkańców na temat warunków życia, najważniejszych problemów społecznych oraz kierunków działań, które powinny być podejmowane na terenie Gminy Suszec. Ankieta jest anonimowa, a uzyskane wyniki zostaną wykorzystane wyłącznie do opracowania diagnozy i Strategii. Prosimy o zaznaczenie odpowiedzi zgodnie z instrukcją przy każdym pytaniu.

1. W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony(a) z następujących warunków życia w gminie? Proszę przy każdym stwierdzeniu zaznaczyć jedną odpowiedź na skali: 1 – bardzo niezadowolony(a), 2 – niezadowolony(a), 3 – trudno powiedzieć, 4 – zadowolony(a), 5 – bardzo zadowolony(a).

Warunek życia	1	2	3	4	5
Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe, sport i rekreacja)	☐	☐	☐	☐	☐
Dostępność sieci Internet	☐	☐	☐	☐	☐
Dostęp do informacji na temat wydarzeń w gminie	☐	☐	☐	☐	☐
Dostęp do oferty kulturalnej (biblioteka, koncerty, wystawy itp.)	☐	☐	☐	☐	☐
Organizacja imprez cyklicznych na terenie gminy	☐	☐	☐	☐	☐
Dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego	☐	☐	☐	☐	☐
Dostęp do świadczeń pomocy społecznej	☐	☐	☐	☐	☐
Dostęp do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia)	☐	☐	☐	☐	☐
Bezpieczeństwo publiczne mieszkańców	☐	☐	☐	☐	☐

Warunek życia	1	2	3	4	5
Warunki mieszkaniowe	☐	☐	☐	☐	☐
Miejsca rekreacji (np. place zabaw, ścieżki rowerowe, boiska sportowe, parki, skwery)	☐	☐	☐	☐	☐
Oferta edukacyjna szkół	☐	☐	☐	☐	☐
Dostępność do przedszkoli	☐	☐	☐	☐	☐
Kultywowanie lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu	☐	☐	☐	☐	☐
Dostępność do żłobków, klubów dziecięcych	☐	☐	☐	☐	☐
Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców	☐	☐	☐	☐	☐
Dostępność do handlu i usług	☐	☐	☐	☐	☐
Udział mieszkańców w życiu publicznym / możliwość działania w organizacjach społecznych	☐	☐	☐	☐	☐
Stan dróg	☐	☐	☐	☐	☐
Opieka nad osobami starszymi – polityka senioralna	☐	☐	☐	☐	☐
Lokalny rynek pracy – możliwość znalezienia pracy, poziom zarobków	☐	☐	☐	☐	☐

2. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców naszej gminy są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ Osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy domowej

☐ Osoby starsze i samotne

☐ Osoby chore, osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny

☐ Rodziny i osoby o niskim statusie materialnym

☐ Rodziny i osoby dotknięte bezrobociem

☐ Rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym rodziny wielodzietne i niepełne

☐ Bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością (mające problemy mieszkaniowe)

☐ Osoby samotnie wychowujące dzieci

☐ Osoby opuszczające zakłady karne

☐ Dzieci i młodzież

☐ Inne, jakie? .....

3. Jak ocenia Pan/Pani istotność wymienionych problemów społecznych w swoim miejscu zamieszkania? Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź przy każdym problemie.

Problem	**Nie występuje**	**Znikomy**	**Umiarkowany**	**Poważny**	**Bardzo poważny**
Bezrobocie	☐	☐	☐	☐	☐
Ubóstwo	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholizm	☐	☐	☐	☐	☐
Narkomania	☐	☐	☐	☐	☐
Problemy mieszkaniowe	☐	☐	☐	☐	☐
Zanieczyszczenie środowiska	☐	☐	☐	☐	☐
Przestępczość	☐	☐	☐	☐	☐
Starzenie się społeczeństwa	☐	☐	☐	☐	☐
Przemoc domowa	☐	☐	☐	☐	☐
Niepełnosprawność	☐	☐	☐	☐	☐
Bezdomność	☐	☐	☐	☐	☐
Przemoc w szkole	☐	☐	☐	☐	☐

Problem	Nie występuje	Znikomy	Umiarkowany	Poważny	Bardzo poważny
Uzależnienie od mediów	☐	☐	☐	☐	☐

4. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej gminy? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ Alkoholizm

☐ Rozpad związków, rozwody

☐ Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami

☐ Rozpad więzi rodzinnych, samotne wychowywanie dzieci

☐ Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych

☐ Długotrwała lub ciężka choroba

☐ Niezaradność życiowa

☐ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci

☐ Migracja osób młodych

☐ Niewydolność materialna rodziny (np. długi bankowe)

☐ Przemoc domowa

☐ Niepełnosprawność

☐ Bezrobocie

☐ Złe warunki mieszkaniowe – zbyt mały dostęp do mieszkań komunalnych i socjalnych

☐ Ubóstwo

☐ Narkomania

☐ Brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców – przestępczość

☐ Sieroctwo społeczne (wychowywanie dzieci poza rodziną – w domach dziecka, rodzinach zastępczych)

☐ Bezdomność

☐ Inne, jakie? .....

5. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie naszej gminy? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ Uzależnienie od sieci Internet

☐ Uzależnienie od multimediów (np. komputer, telefon, konsole do gier)

☐ Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego

☐ Agresja i przemoc szkolna

☐ Brak pozytywnych wzorców i autorytetów

☐ Sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy, e-papierosy)

☐ Zbyt mało w stosunku do potrzeb zorganizowanych form spędzania czasu wolnego

☐ Problemy psychiczne (np. lęk, depresja)

☐ Zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców

☐ Przestępczość, wandalizm i chuligaństwo

☐ Demoralizacja

☐ Przemoc domowa

☐ Zaniedbanie społeczne (np. niedożywienie, brak higieny)

☐ Inne, jakie? .....

6. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej gminy? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ Izolacja społeczna (samotność)

☐ Niewystarczające środki finansowe

☐ Niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego

☐ Ograniczony dostęp do długoterminowej opieki medycznej

☐ Ograniczony dostęp do usług specjalistycznych

☐ Utrudniony dostęp do placówek medycznych

☐ Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych

☐ Brak wsparcia i opieki ze strony rodziny (odrzucenie rodziny)

☐ Ograniczony dostęp do pomocy psychologicznej

☐ Problemy psychiczne (np. lęk, depresja)

☐ Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego

☐ Bariery architektoniczne

☐ Utrudniony dostęp do placówek kulturalnych

☐ Przemoc domowa

☐ Inne, jakie? .....

7. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnością na terenie naszej gminy? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ Utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu

☐ Zbyt mało miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (bezrobocie)

☐ Bariery architektoniczne

☐ Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. do rehabilitacji, do lekarzy specjalistów)

☐ Ograniczony dostęp do placówek rehabilitacyjnych

☐ Izolacja społeczna (samotność)

☐ Deficyt zakładów pracy chronionej

☐ Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych

☐ Ograniczony dostęp do usług specjalistycznych

☐ Problemy psychologiczne i zdrowotne

☐ Ograniczony dostęp do pomocy psychologicznej

☐ Niedostateczna w stosunku do potrzeb oferta zorganizowanych form spędzania czasu

☐ Niedostateczna w stosunku do potrzeb oferta zajęć kulturalnych, edukacyjnych dla osób z niepełnosprawnością

☐ Ubóstwo

☐ Izolacja rodzinna (odrzucenie)

☐ Inne, jakie? .....

8. Jak Pani/Pan ocenia skalę występowania w naszej gminie problemu uzależnień, tj. alkoholizmu i narkomanii? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

☐ Bardzo niska

☐ Niska

☐ Średnia

☐ Wysoka

☐ Bardzo wysoka

☐ Trudno powiedzieć

9. Jakie są według Pani/Pana przyczyny występowania uzależnień? Proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi.

☐ Indywidualne skłonności do popadania w nałogi

☐ Konflikty rodzinne / rozpad rodziny

☐ Stres

☐ Niezaradność życiowa

☐ Bezrobocie, utrata pracy

☐ Niepełnosprawność

☐ Inne, jakie? .....

10. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy domowej? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

☐ Nie słyszałam/em o takich rodzinach

☐ Tylko słyszałam/em o takich rodzinach

☐ Znam nieliczne takie rodziny

☐ Znam wiele takich rodzin

11. Które z zachowań zaliczyłby Pan/Pani jako mające znamiona przemocy? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ Wyśmiewanie, poniżanie

☐ Bicie

☐ Groźby

☐ Krzyki, przekleństwa

☐ Stała krytyka

☐ Ograniczanie środków na życie

☐ Zmuszanie do kontaktów seksualnych

☐ Popychanie

☐ Wypisywanie złych rzeczy w Internecie: na Facebooku, na innych portalach społecznościowych

☐ Zabieranie pieniędzy

☐ Zamieszczanie bez zgody zdjęć w Internecie

☐ „Ciche dni” (tygodnie, miesiące)

☐ Kradzież

☐ Odbieranie ulubionych rzeczy

☐ Składanie seksualnych propozycji

☐ Plotkowanie

12. Czy doświadczył Pan/Pani przemocy?

☐ Tak

☐ Nie

13. Czy był Pan/Pani świadkiem przemocy domowej? Jeżeli NIE, proszę przejść do pytania 14.

☐ Tak

☐ Nie

13a. Jeżeli TAK, to gdzie? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ W szkole

☐ W domu

☐ Na podwórku

☐ W pracy

☐ W autobusie

☐ Inne, jakie? .....

13b. Jeżeli TAK, to jakie Pan/Pani podjął/podjęła działania? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ Udzieliłem/am pomocy osobie doświadczającej przemocy

☐ Nie podjąłem/am żadnych działań

☐ Powiadomiłem/am Policję

☐ Zgłosiłem/am do Ośrodka Pomocy Społecznej

☐ Inne, jakie? .....

14. Jakie są według Pani/Pana przyczyny przemocy domowej? Proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi.

☐ Uzależnienia

☐ Nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi

☐ Wzorce pokoleniowe przemocy

☐ Choroba psychiczna

☐ Zazdrość

☐ Brak pracy

☐ Inne, jakie? .....

15. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy domowej? Proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi.

☐ Leczenie uzależnień

☐ Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom doznającym przemocy

☐ Podejmowanie działań w kierunku izolowania osób stosujących przemoc od osób doznających przemocy

☐ Zwiększenie dostępności poradnictwa prawnego i psychologicznego

☐ Rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy

☐ Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom stosującym przemoc

☐ Organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych

☐ Inne, jakie? .....

16. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w naszej gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia? Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

☐ Bardzo dobrze

☐ Dobrze

☐ Ani dobrze, ani źle

☐ Źle

☐ Bardzo źle

17. Jakie problemy społeczne w obszarze ochrony zdrowia uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej gminy? Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

☐ Zbyt mała w stosunku do lokalnych potrzeb liczba lekarzy specjalistów

☐ Długi okres oczekiwania na usługi medyczne (odległe terminy wizyt u specjalistów, do rehabilitacji)

☐ Niedostateczny dostęp do pomocy psychologicznej

☐ Niedostateczna oferta zdrowotnych programów profilaktycznych

☐ Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnością

☐ Niewystarczająca profilaktyka i edukacja zdrowotna

☐ Inne, jakie? .....

18. Jak ocenia Pan/Pani infrastrukturę edukacyjną w gminie?

☐ Bardzo dobrze

☐ Dobrze

☐ Ani dobrze, ani źle

☐ Źle

☐ Bardzo źle

19. Czy liczba żłobków, przedszkoli i szkół w gminie jest wystarczająca?

☐ Tak

☐ Nie

☐ Nie wiem

20. Czy oferta edukacyjna jest przystosowana dla osób z niepełnosprawnością?

☐ Tak

☐ Nie

☐ Nie wiem

21. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej gminy? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ Niski poziom wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki

☐ Ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3

☐ Niewystarczająca w stosunku do potrzeb oferta zajęć pozalekcyjnych

☐ Ograniczone wsparcie psychologiczno-pedagogiczne

☐ Zbyt mały dostęp do świetlic szkolnych

☐ Niewystarczająca liczba placówek wychowania przedszkolnego

☐ Inne, jakie? .....

22. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej gminy? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ Ograniczona oferta zajęć sportowych dla osób dorosłych

☐ Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży

☐ Brak wiejskich świetlic

☐ Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych

☐ Zbyt mała liczba organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową

☐ Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu

☐ Niewystarczająca liczba obiektów rekreacyjnych i sportowych

☐ Inne, jakie? .....

23. Jak ocenia Pani/Pan poziom bezpieczeństwa na terenie naszej gminy? Proszę zaznaczyć odpowiednią odpowiedź.

☐ Jest bezpiecznie

☐ Jest normalnie

☐ Jest niebezpiecznie

☐ Nie mam zdania

24. Jakie problemy społeczne w obszarze bezpieczeństwa uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej gminy? Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.

☐ Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)

☐ Za mało monitoringu wizyjnego w centrum i rejonach szczególnie niebezpiecznych

☐ Niewystarczająca liczba patroli policyjnych

☐ Osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych

☐ Wandalizm

☐ Przemoc domowa

☐ Częste napady, rozboje

☐ Inne, jakie? .....

25. Proszę ocenić, jakie działania przyczynią się do rozwiązania problemów społecznych na terenie naszej gminy. Proszę użyć skali od 1 – mało ważne do 10 – bardzo ważne, wpisując cyfrę w kolumnie po prawej stronie dla każdego działania.

Działanie	**Ocena 1–10**
Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością	
Budowanie więzi pomiędzy mieszkańcami	
Założenie grupy wsparcia dla osób z niepełnosprawnością	
Założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową	
Propagowanie idei wolontariatu i tworzenia warunków do jego działania	
Działania na rzecz aktywizacji społeczności gminy	
Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	
Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży	

Działanie	**Ocena 1–10**
Zapewnienie dostępu do psychologa, pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	
Potrzeba edukowania rodziców i dzieci w obszarze najważniejszych problemów społecznych	
Rozwój i promocja turystyki	
Poprawa komunikacji lokalnej	
Zwiększenie liczby ofert instytucji wspierających rodzinę	
Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych	
Pomoc psychologa/terapeuty, profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych	
Stypendia dla dzieci z ubogich rodzin	
Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach	
Ograniczenie bezrobocia i jego skutków, działania wspierające tworzenie miejsc pracy	
Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub z niepełnosprawnością	
Aktywizacja społeczna ludzi starszych	
Skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym	
Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej	
Szkolenia umożliwiające podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych długotrwale bezrobotnych (zwłaszcza w wieku 50+)	
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia, system zachęt)	
Szersza oferta pożytecznego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	

Działanie	**Ocena 1–10**
Promowanie i wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnia socjalna, przedsiębiorstwa społeczne)	
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji i stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej, rzeczowej, usługowej)	
Organizacja imprez integracyjnych mających na celu aktywizację mieszkańców (np. pikniki rodzinne itp.)	
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom	
Działania na rzecz ograniczenia patologii społecznych (narkomania, alkoholizm, inne środki psychoaktywne)	
Rozwijanie modelu wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys i problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi	

METRYCZKA

Płeć:

☐ Kobieta

☐ Mężczyzna

☐ Wolę nie odpowiadać

Wiek:

☐ 20–25 lat

☐ 26–35 lat

☐ 36–45 lat

☐ 46–55 lat

☐ 56–65 lat

☐ powyżej 65 lat

Wykształcenie:

☐ Zasadnicze zawodowe

☐ Średnie

☐ Wyższe

Zawód / status zawodowy:

☐ Pracownik fizyczny

☐ Pracownik umysłowy

☐ Przedsiębiorca

☐ Inne, jakie? .....

Dziękujemy za udział w badaniu.

Wykaz skrótów

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GSRPS – Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KS – Klub sportowy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – ang. *Non-Governmental Organization* – organizacja pozarządowa

NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

GOK – Gminny Ośrodek Kultury

GBP - Gminna Biblioteka Publiczna

GOS - Gminny Ośrodek Sportu w Suszcu

Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 11
Wykres 2. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 12
Wykres 3. Podział respondentów wg statusu zawodowego. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 12
Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 13
Wykres 5. Przedsiębiorstwa z terenu Gminy Suszec. Podział według rodzajów działalności PKD 2007. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/ 16
Wykres 6. Liczba ludności. Źródło: Raporty o stanie gminy Suszec za lata 2023-2025 19
Wykres 7. Ruch naturalny ludności w Gminie Suszec w latach 2023-2025. Źródło: Raporty o stanie gminy Suszec za lata 2023-2025 21
Wykres 8. Migracje ludności na terenie Gminy Suszec w latach 2023-2025. Źródło: Raporty o stanie gminy Suszec za lata 2023-2025 22
Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 77
Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2023-2025. Źródło: GOPS Suszec. 78
Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 79
Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 80
Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 83
Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 84
Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 84
Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 85

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/ 18
Tabela 2. Demografia Gminy Suszec. Źródło: Raporty o stanie gminy Suszec za lata 2023-2025 18
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Suszec. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/ 24
Tabela 4. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 44
Tabela 5. Typy rodzin korzystające ze wsparcia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 45
Tabela 6. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną. Źródło: dane GOPS Suszec. 48
Tabela 7. Zasiłki stałe, okresowe i celowe. Źródło: OZPS Gminy Suszec. 50
Tabela 8. Liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 51
Tabela 9. Dożywianie dzieci i innych osób potrzebujących pomocy w Gminie Suszec w latach 2023–2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 53
Tabela 10. Formy wsparcia osób starszych, z niepełnosprawnościami i niesamodzielnych. Źródło: dane GOPS Suszec. 54
Tabela 11. Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 56
Tabela 12. Świadczenia rodzinne i opiekuńcze w Gminie Suszec w latach 2023–2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 56
Tabela 13. Wybrane rodzaje świadczeń rodzinnych i opiekuńczych w latach 2023–2025 – liczba wypłaconych świadczeń. Źródło: dane GOPS Suszec. 58
Tabela 14. Informacje na temat rodzin i osób korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Źródło: dane GOPS Suszec. 59
Tabela 15. Wsparcie rodzin oraz piecza zastępcza w Gminie Suszec w latach 2023–2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 60
Tabela 16. Projekty rozwijające usługi społeczne w Gminie Suszec w latach 2023–2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 62
Tabela 17. Zestawienie najważniejszych danych dotyczących przemocy domowej. Źródło: Raporty o stanie Gminy Suszec za lata 2023-2025. 66

Tabela 18. Zestawienie najważniejszych danych dotyczących uzależnień i profilaktyki. Źródło: Raporty o stanie gminy Suszec za lata 2023-2025. 68
Tabela 19. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy Suszec w latach 2023-2025. Źródło: KPP w Pszczynie. 71
Tabela 20. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2023-2025 Źródło: dane GOPS Suszec. 76
Tabela 21. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w postaci zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Suszec. 80
Tabela 22. Bezrobocie w Gminie Suszec w latach 2023-2025 (stan na 31.XII.). Źródło: OZPS Suszec 82
Tabela 23. Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym. Źródło: OZPS Suszec 86

Rysunek 1. Umiejscowienie gminy Suszec w powiecie pszczyńskim w województwie śląskim. Źródło: https://www.gminy.pl 14